

Plenum

Tisdag 25.6.2019 kl. 14.01—18.44

3. Regeringens proposition till riksdagen om en andra tilläggsbudget för 2019

Regeringens proposition RP 5/2019 rd

Tilläggsbudgetmotion TBM 1-9/2019 rd

Remissdebatt

Förste vice talman Tuula Haatainen: Ärende 3 på dagordningen presenteras för remissdebatt. Talmanskonferensen föreslår att ärendet remitteras till finansutskottet.

Debatt

14.04 **Valtiovarainministeri Mika Lintilä** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallituksen esitys vuoden toiseksi lisätalousarvioksi on tasapainoinen kokonaisuus. Suomen talouden kannalta on tärkeää, että esitys vähentää valtion tarvetta ottaa lainaa 136 miljoonalla eurolla. Vastuullinen taloudenpito siis jatkuu. Tuloarvioita korotetaan 298 miljoonalla eurolla. Tähän on vaikuttanut muun muassa ansio- ja pääomatuloveron sekä arvonnäisäveron tuottoarvioiden nousu. Menoja esitetään lisättäväksi 162 miljoonalla eurolla.

Lisäbudjetissa painopisteinä ovat elinkeinoelämän edellytyksiä, vientiä ja liikenteen sujuvuutta vauhdittavat useat liikennehankkeet eri puolilla maata. Samalla parannetaan liikenteen turvallisuutta. Ensinnäkin perusväylänpidon 40 miljoonan euron määrärahaa parannetaan etenkin keskeisten rautatieosuuksien kuntoa. Hankkeiden kustannus koko toteutusajalta on yhteensä 259 miljoonaa euroa. Tämä vähentää korjausvelan kasvua. Toiseksi laitamme liikkeelle liikenteen kehittämishankkeita yhteensä 349 miljoonan euron valtuudella ja 71 miljoonan euron määrärahaa. Mukana on rautateiden kehityshankkeita Itä-Suomessa, tiehankkeita lännessä Satakunnan suunnalla ja Oulun meriväylän kunnostus. Aloitamme Helsinki—Tampere-pääradan kehittämisen suunnittelun, johon ehdotetaan 11 miljoonan euron määrärahaa.

Työllisyyttä tukee myös lisätalousarvion 20 miljoonan panostus ammatilliseen koulutukseen. Monella alalla on jo pulaa osaavasta työvoimasta. On tärkeää varmistaa ammatillisen koulutuksen laatu ja työelämälähtöisyys. Tässä kohtaa käynnistämme etunojassa hallitusohjelmassa linjattuja tulevaisuusinvestointeja.

Arvoisa puhemies! Työllisyysasteen nostamisen ohella on julkisen talouden kannalta tarpeen lisätä julkisten palvelujen tuottavuutta. Tässä avainasemassa ovat ikääntyvässä Suomessa sosiaali- ja terveyspalvelut. Lisäbudjetissa mahdollistetaan pysähdyksissä olleen sosiaali- ja terveyspalveluiden uudistustyön jatkaminen. Tämä sama raha, noin 211 miljoonaa, oli jo edellisen hallituksen budjetissa, mutta sen käyttö jäädytettiin sote-uudistuksen kariuduttua maaliskuussa. Nyt uuden esityksen mukaan määrärahaa saa käyttää hallitusohjelmassa mainittujen julkisten palvelujen tuottavuustoimien valmisteluun sekä tie-

Punkt i protokollet PR 21/2019 rd

tojärjestelmien yhteensovittamiseen ja valtakunnalliseen ict-valmisteluun osana sote-uudistuksen ennakointia.

Eriarvoisuutta vähentääkseen hallitus ottaa ensimmäiset askeleet pienimpien eläkkeiden korottamisessa. Kansaneläkelaitokselle esitetään 5,5:tä miljoonaa euroa, jotta se voi valmistautua eläkkeiden korottamisen toimeenpanoon.

Arvoisa puhemies! Tämän hallituksen tavoitteena on vahvistaa tasapainoisesti taloudellista, sosiaalista ja ekologista kestävyyttä. Hallituksen ensimmäinen lisätalousarvio jatkaa vastuullisen ja aktiivisen talouspolitiikan linjaa. On ilo todeta, että valtion velanoton tarve vähenee ennakoidusta, elinkeinoelämän toimintaedellytykset paranevat ja työvoiman liikkuvuus helpottuu ratojen ja teiden kunnostuksen ansiosta. Ratahankkeet tukevat ekologisesti kestävyyttä.

Lievennämme osaajapulaa ammatillisen koulutuksen tulevaisuusinvestoinnilla. Luomme edellytyksiä julkisten palvelujen tuottavuuden kohentamiseen sote-uudistusta jatkamalla. Vahvistamme sosiaalista kestävyyttä valmistelemalla pienten eläkkeiden korotuksen toteutumista.

Arvoisa rouva puhemies! Toivon tälle lisätalousarviolle eduskunnassa ripeää käsittelyä.

Ensimmäinen varapuhemies Tuula Haatainen: Tämän jälkeen myönnän vielä ministeri Marinille puheenvuoron.

14.09 Liikenne- ja viestintäministeri Sanna Marin: Arvoisa puhemies! Hallitus esittää vuoden 2019 toisessa lisätalousarvioesityksessä liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalalle runsaan 111 miljoonan euron lisäystä. Hallitusohjelman mukaisesti esityksessä painotetaan perusväylästä kuntoa parantavia ja pullonkauloja poistavia, päästöjä vähentäviä ja liikenneturvallisuutta vahvistavia investointeja, jotka hyödyttävät niin joukkoliikenteen kehittämisen, alueellisen saavutettavuuden kuin elinkeinoelämänkin tarpeita.

Hallinnonalan lisämääräraha käytetään liikenneverkon ylläpitoon ja kehittämiseen. Perusväylänpidon momentille esitetään 40 miljoonan euron lisäystä korjausvelan vähentämiseen. Väyläverkon kehittämisen momentille esitetään 71 miljoonan euron lisämäärärahaa ja yhteensä 349 miljoonan euron valtuutta. Valtuus mahdollistaa valtion sitoutumisen monivuotisiin hankesopimuksiin. Lisäksi raideliikennehankkeiden valtionavustusmomentille esitetään 0,38 miljoonan euron ajoitusmuutosta liittyen Tampereen raitiotien ensimmäisen vaiheen rakentamiseen. Tämä ajoitusmuutos ei kuitenkaan muuta valtion osuutta hankkeen kokonaiskustannuksista.

Arvoisa puhemies! Hallitus esittää perusväylänpidon määrärahaan 40 miljoonan euron lisäystä vuodelle 2019, mikä hillitsee korjausvelan kasvua. Määräraha on tarkoitettu kohdentaa kahdeksaan eri hankkeeseen, joiden arvioitu kokonaiskustannus koko toteutusajalta vuosina 19—24 on noin 260 miljoonaa euroa.

Tampere—Seinäjoki-rataosalla parannetaan radan käytettävyyttä turvalaitteita uusimalla. Samalla Länsi-Suomen junaliikenteen häiriöherkkyys vähenee. Kokkola—Pietarsaari-rataosalla parannetaan liikenneturvallisuutta ja liikenteenohjausta uusimalla ja asentamalla puuttuvia turvalaitteita. Helsingin ja Turun välisellä rantaradalla uusitaan radan päällysrakennetta, korjataan siltoja ja tunneleita, parannetaan kuivatusta, kunnostetaan Jorvaksen liikennepaikkaa sekä varmistetaan radan vakaus. Oulun ratapihalla on tarkoitus tehostaa liikennöintiä uusimalla vanhentunut turvalaite, muuttamalla raiteistoja ja peruskorjaamalla huonokuntoisimmat osat ratapihasta.

Punkt i protokollet PR 21/2019 rd

Helsinki—Pietari-välillä routiminen on vaurioittanut rataa ja aiheuttaa liikenteelle häiriötä erityisesti Kouvolan ja Luumäen välillä. Vaurioiden korjaamiseksi asennetaan rautalevyjä, kunnostetaan radan rakennetta ja parannetaan kuivatusta.

Saarijärvi—Haapajärvi-radalla tehdään pieniä korjauksia, esimerkiksi kiskoja ja pölkkyjä vaihdetaan. Rataosan huono kunto on haitannut metsäteollisuuden kuljetuksia.

E18:n Turun kehätietä parannetaan välillä Kausela—Kirismäki. Tie on osa kansainvälistä TEN-T-liikenneverkkoa. Työ on jatkoa jo käynnissä olevalle parantamishankkeelle.

Akaalle rakennetaan uusi raakapuutermiinali, joka kuuluu valtakunnalliseen raakapuun kuormauspaikkaverkostoon, mikä tehostaa raakapuun kuljetusta.

Arvoisa puhemies! Hallitus esittää liikenteen kehittämishankkeiden määrärahaan 71 miljoonan euron lisäystä vuodelle 2019 ja yhteensä 349 miljoonan euron valtuutta.

Helsinki—Tampere-pääradalla on tarkoitus aloittaa lisäraiteiden suunnittelu Jokelan ja Riihimäen sekä Riihimäen ja Tampereen välille ja lisäksi ohituspaikkojen suunnittelu Riihimäen ja Tampereen välille. Kouvolan sekä Haminan ja Kotkan välistä rataa on tarkoitus peruskorjata tekemällä pehmeikkö-, silta- ja rumpukorjauksia sekä uudistamalla turvalaitteita. Samalla laajennetaan Kotolahden ratapihaa.

Ylivieska—Iisalmi- ja Siilinjärvi—Ruokosuo-ratavälit sähköistetään ja turvalaitteisiin tehdään parannuksia. Lisäksi rakennetaan Iisalmen kolmioraide.

Joensuun ratapihaa parannetaan uusimalla liikenteenohjaus- ja turvalaitteet. Samalla raiteistomalli ja ratatekninen rakenne uusitaan. Lisäksi laitureita korotetaan ja rakennetaan silta välilaiturille.

Valtatie kolmoselle rakennetaan Hämeenkyrön keskikaiteellinen nelikaistainen ohitus- tie, eritasoliittymiä, kevyen liikenteen järjestelyjä sekä riistasilta ja riista-aitoja. Valtatie 8:lle rakennetaan ohituskaista Turun ja Porin välille. Hankkeessa rakennetaan ohituskaistapari Eurajoen ja Luvian välille sekä Laitilan eteläpuolelle. Lisäksi täydennetään Mynämäen pohjoispuolen ohituskaistoja keskikaiteella, porrastetaan liittymiä ja tehdään pohjavesisuojausja.

Oulun meriväylän rakentamista jatketaan.

Arvoisa puhemies! Hallitus esittää käynnistettäväksi liikennehankkeita, joiden kustannusvaikutus on yhteensä yli 600 miljoonaa euroa. Toteutus ajoittuu vuosille 2019—2024. Hankkeiden kokonaistyöllisyysvaikutus on noin 7 400 henkilötyövuotta.

Ensimmäinen varapuhemies Tuula Haatainen: Avataan debattikeskustelu. Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat käyttää puheenvuoron debatissa, nousemaan seisomaan ja painamaan V-painiketta. — Valiokunnan puheenjohtaja Koskinen.

14.14 Johannes Koskinen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Lisäbudjettiesitys on tehty harvinaisen nopeasti, ja se on myös harvinaisen vaikuttava. Kolmessa viikossa hallitus on kasannut tällaisen paketin: välttämättömiä väyläverkkoinvestointeja on auttettu, ammattikoulujen vaikeaa tilannetta tullaan auttamaan tämän lisäbudjetin kautta ja pidetään kasvua yllä kokonaisuutena näillä harkituilla investoinneilla.

Minusta on tärkeää nyt koko eduskunnankin tunnustaa, että tässä nyt on syytäkin tehdä tällainen lisäpanostus, jotta saadaan tasapainoista kasvua, työllisyyden kohenemista edistettyä, kun on kaivettu juuri sen kaltaiset hankkeet, jotka saadaan nopeasti liikkeelle ja myöskin ne positiiviset vaikutukset saadaan nopeasti liikkeelle. Samalla annetaan suuntaa

Punkt i protokollet PR 21/2019 rd

jatkovalmistelulle esimerkiksi väyläverkon 12-vuotissuunnittelulle [Puhemies koputtaa] ja muille tärkeille uudistuskohteille.

14.15 Sami Savio ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitän ensin esitteleviä ja esitelletä ministereitä tästä toisen lisätalousarvion nopeasta esittelystä.

Tähän alkuun toteaisin, että nämä liikennehankkeet, joita tässä on tuotu esille — perusväylänpitoon 40 miljoonaa euroa ja väyläverkoston kehityshankkeisiin 71 miljoonaa euroa — ovat aivan oikeita ratkaisuja, kuten jo viime kaudella perustettu parlamentaarinen seurantaryhmä on esittänyt.

Sitten tämä ammatillisen koulutuksen 20 miljoonan euron lisäpanostus on myös erittäin kannatettava. Toivottavasti koulutukseen on määrärahoja luvassa myös jatkossa.

Haluaisin kuitenkin esittää kritiikkiä muutamiin kohtiin. Tässä lisätalousarviossa näyttää paisutettavan hallintoa ja byrokratiaa, muun muassa Kelan hallinnon paisutus 5,5 miljoonalla eurolla ilmeisen monimutkaisen eläkelupauksen toteuttamiseen. Myös sote-uudistuksen jatkoon varattujen 211 miljoonan euron määrärahojen käyttöä ihmettelen tässä vaiheessa. Uudistuksen [Puhemies koputtaa] varsinaisesta sisällöstä ei ole vielä tietoa, mutta silti näin paljon rahaa käytetään nyt jo tässä vaiheessa.

14.17 Timo Heinonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Haluamme antaa kiitosta siitä, että hallitus vie nyt eteenpäin yhdessä jo pitkälle valmisteltuja liikenne- ja ratahankkeita. Hyvä, että myös pääradan suunnittelu jatkuu. Suunnitelmat Helsinki—Riihimäki—Hämeenlinna—Tampere välille pitää olla valmiina, kun EU:n seuraava rahoituskauti alkaa.

Me olisimme kokoomuksessa valmiita laittamaan kuokan ratahankkeiden osalta maaahan, vaikka heti. Esimerkiksi Espoon kaupunkirata olisi jo rakentamisvalmis, ja tähän löytyisi rahoitus esimerkiksi nipistämällä hivenen tuosta Kelan hallinnon paisuttamisesta tai, arvoisat ministerit, teidän omasta avustajakunnastanne.

Hyvä, että nyt esitätte ammattikouluihin myös lisäopettajia budjettivaroin. Me annamme tuen sille, että opettajat palkataan pysyvästi. Ja toivomme, että te, arvoisat ministerit, vielä pohditte myös sitä, että tämä ammattikoulun opettajaresurssi palkattaisiin pysyvästi eikä vain muutamaksi vuodeksi.

Mutta kyllä se isoin huoli on siinä, että luvatut työllisyystoimet puuttuvat esityksestänne kokonaan. 75 prosentin työllisyysastetta ei tavoiteta ilman konkreettisia tekoja. Ministeri Harakan pitäisi kyllä istua etupenkissä [Puhemies koputtaa] ja tuoda niitä esityksiä tänne eduskuntaan.

14.18 Antti Rantakangas kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä tämä kokoomuksen oppositiotaipaleen alku on harvinaisen populistinen. [Eduskunnasta: Aijaa!] — Harvinaisen populistinen, se on pakko sanoa tässä.

Sen sijaan pitää sanoa, että kyllä hallituksen puolella on kääritty hihat heti välittömästi. Heti, kun hallitusohjelman muste on kuivunutkaan, niin täällä jo tuodaan mittava investointipaketti, jolla saadaan työtä ja toimeentuloa koko Suomeen: tärkeitä liikennehankkeita, joilla voidaan luoda elinvoimaa, elinkeinoelämän toimintaedellytyksiä, suoria työpaikkoja ja tulevaisuuden uskoa maakuntiin. Ja sitten tämä ammatilliseen koulutukseen panostaminen. Onhan se hieno asia, että todetaan, että nyt pitää saada lisäpanoksia sinne.

Punkt i protokollet PR 21/2019 rd

Ja tämä pienten eläkkeiden nostaminen. Täällä moititaan perussuomalaisissa, että täytäntöönpano varmistetaan Kelalle annetuilla rahoilla. Varmistetaan siis se, että ne pienimmät eläkkeet voidaan korottaa sovitulla tavalla, miten hallitusohjelmassa sovittiin. Eli erinomaisen hyvä startti ja kokonaisuus. Teidän pitää vain hyväksyä oppositiossa, että hallitus ei vain puhu, vaan tekee ja saa tuloksia aikaan.

14.19 Iris Suomela vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puheenjohtaja! Tässä edustaja Rantakangas nosti jo varsin hyvin näkökulmia esiin. — Ensinnäkin tässä ei olla paisuttamassa Kelan hallintoa tyhjänpäiten, vaan Kela on nostanut esiin, että perustoimeentulotuen hakemiseen liittyvä ajankäyttö on lisääntynyt edellisen hallituksen sosiaaliturvaleikausten ja muiden heikennysten sekä purkaantuvan vajaakäytön vuoksi. Eli meillä on yhä enemmän ihmisiä, jotka tarvitsevat toimeentulotukea, koska heidän muu sosiaaliturvansa ei riitä, ja sen tähden he hakevat toimeentulotukea Kelalta, ja Kela pyrkii heidän perusoikeutensa takaamaan ja turvaamaan. Tästä on vaikea mitään vääryyttä löytää. Meidän on pidettävä huolta siitä, että kukaan ei Suomessa joudu köyhyyteen hallinnon puutteiden tähden ja että käsittelyaikojen riittävä lyhyys pystytään varmistamaan. Siitä tässä on kyse, ei mistään muusta.

Mitä tulee hallitusohjelman toimeenpanoon, niin kyse on muustakin kuin eläkelupauksen toimeenpanosta, ja totta kai kun ohjelma on tehty, Kelan tehtävä on varmistaa, että sitä pystytään sitten toimeenpanemaan. Eli kyse tässäkin kohtaa ei ole turhasta hallinnon paisuttamisesta. — Kiitoksia.

14.20 Paavo Arhinmäki vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kun oli nykyinen hallitus ollut yhden päivän vallassa, niin kokoomuksen Verkkouutiset otsikoi ”missä hallituksen teot” — päivän jälkeen. Ja nyt kokoomus täällä kritisoi kolmen viikon jälkeen, että missä ovat mittavat, vaikuttavat työllisyystoimet. Kun miettii kokoomuksen politiikkaa viime kaudella, jossa leikattiin koulutuksesta, niin selvästi leikattiin myös omassa ryhmässä siitä koulutuksesta, jossa olisi annettu koulutusta siitä, miten tehdään uskottavaa ja johdonmukaista oppositiopolitiikkaa. En näe sitä uskottavana, että päivän jälkeen vaaditaan tekoja ja sitten kritisoidaan kaikkia niitä esityksiä, joita itse ollaan oltu tekemässä. [Välihuutoja]

Täytyy sanoa, että tämä lisätalousarvioesitys näyttää tietä siitä, mitä tämä hallitus tekee. Se laittaa raiteet kuntoon, se laittaa koulutuksen kuntoon, ja siihen täytyy olla todella tyytyväinen.

14.21 Anders Adlercreutz r (vastauspuheenvuoro): Ärade talman! Pitää kiittää hallitusta hyvin tehdystä lisätalousarviosta. Lyhyessä ajassa ollaan paikallistettu moni ongelma-kohta, ja niihin löytyy nytten korjaukset. Erityiskiitos ministereille Lintilä ja Marin.

Perusväylänpitoon 40 miljoonaa euroa, parannuksia moneen rataosuuteen. Nämä on nyt hyvä saada liikkeelle. Ne on jo suunniteltu, mutta tämä hallitus myöskin toteuttaa nämä parannukset. Läntisellä Uudellamaalla ollaan erityisen iloisia siitä, että rantarata esimerkiksi saa nyt tarvittavat resurssit, jotta se saadaan kuntoon.

Moni näistä kohteista suoraan parantaa meidän vientiteollisuuden kilpailukykyä. Yksi kohde, joka tässä ei vielä ole, on Hanko—Hyvinkää-radan peruskorjaus. Kysyisin mielelläni ministeri Marinilta: millä aikataululla se saatetaan eteenpäin?

Punkt i protokollet PR 21/2019 rd

Jag vill fråga minister Marin hur det ligger till med Hangö—Hyvinge-banan. Det är ju en bana som primärt vår exportindustri gärna skulle vilja se att elektrifieras [Puhemies koputtaa]. Jag vill minnas att ni har planer också för det här banavsnittet.

14.22 Päivi Räsänen kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Hallitukselle haluan antaa kiitoksen nimenomaan näistä tämän lisätalousarvion liikenne- ja ratahankkeista, ja valitettavasti on todettava, että edellinen hallitus ei saanut aikaan edes tätä suunnittelurahaa Helsinki—Tampere-pääradan kehittämiseen useista pyynnöistä huolimatta, ja siinä mielessä olin erityisen iloinen, että tähän on nyt tämä suunnitteluraha tulossa. Kaiken kaikkiaan tämä Helsinki—Tampere-pääradan toimivuuden varmistaminen on erittäin tärkeää ihan koko valtakunnan rataverkon toimivuuden kannalta ja elinkeinoelämän kannalta, ja toivon, että hallitus vie nyt tätä hanketta hyvin määrätietoisesti eteenpäin, myös tätä suunnitteluosuutta.

Mutta sitten ihmettelen sitä, millä tavalla nämä ammatillisen koulutuksen palkkaamisen kustannukset ovat kertaluontoisia investointeja. Kyllähän ne tarpeet ovat siellä pysyviä, [Ben Zyskowiec: Aivan, vastatkaa tähän!] eikä sitä voi ajatella kertaluontoisena.

Ja sitten tästä eläkelupauksesta, joka on edelleenkin kuihtunut siitä satasesta viisikymppiseen, [Puhemies koputtaa] kysyn: tuleeko edes sitä viittäkymppiä? [Timo Heinonen: Ei tule, ei tule!]

14.24 Petteri Orpo kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Sinänsä nämä liikennehankkeet ovat kannatettavia, ja tämän lisätalousarvion lisäksi perusta on tehty edellisen hallituksen hyvän talouspolitiikan linjalla, ja se on hyvä, eli kehystä ei rikota ja verotulokertymääkin voidaan hieman kasvattaa.

Mutta se ongelma, joka hallituksella on — tai niitä on kaksi: Ensimmäinen on se, että te olette rakentaneet nämä suuret lisämenot, joita tulee sitten seuraavissa vaiheissa, 75 prosentin työllisyysasteelle ja rivakalle talouskasvulle. VM:n viimeinen ennuste viime viikolta kertoo, että maali karkaa: maali karkaa 75 prosentin työllisyysasteen osalta, ja se karkaa tasapainotavoitteen osalta. Toivon, että ministeri Lintilä pitää puolensa siinä, että näitä lisämenoja ei tehdä, jos ei ole pysyviä lisätuloja, kuten pääministeri Rinne on kertonut. Ja toinen ongelma on se, että niitä työllisyystoimia ei näy eikä kuulu. Edustaja Arhinmäki, me odotimme niitä jo hallitusneuvotteluista. Nyt tämä on ulkoistettu työmarkkinajärjestöille, ja me olemme kuulleet, miten siellä on aivan erilaisia näkemyksiä niistä toimista, mitä ollaan tekemässä. Eli työllisyystoimia ei ole. [Puhemies koputtaa] Milloin pidetään todelliset hallitusneuvottelut, joissa tehdään sopeuttamista ja todellisia [Puhemies: Aika!] työllisyystoimia? [Paavo Arhinmäki: Kokoomus haluaa leikkauksia siis!]

14.25 Suna Kymäläinen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kyllä todellisuudessa tämä hallitus tekee mittavan kilpailu- ja työllisyyspaketin. [Ben Zyskowiec: Hyvä, sitä odotellessa!] Nuo infrahankkeet 600 miljoonalla eurolla todella tuovat työllisyyttä niitä käynnistettäessä sekä purkavat pullonkauloja ja parantavat teollisuuden kilpailukykyä ja lisäävät sitä myötä työpaikkoja ympäri Suomen, oli kysymys logistiikasta tai sitten muusta vientiin liittyvästä teollisuudesta. Tämä on äärimmäisen rivakka startti, kolmessa viikossa näin mittava paketti täällä. On syytä kiittää Rinteen hallitusta ja ministeri Marinia muun muassa näistä mittavista töistä, ja muistutan, että viime kaudella tänä samana lisäta-

Punkt i protokollet PR 21/2019 rd

lousarvioesityspäivänä, mikä päivä se silloin olikaan, hallituksen esitys infrahankkeista oli puhdas nolla.

14.26 Ville Tavio ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On hyvä, että oppositio ja hallitus ovat kuitenkin nyt samalla viivalla siitä lähtökohdasta, että jotta tuo tavoiteltu 75 prosentin työllisyysaste saavutettaisiin, niin tarvitaan merkittäviä lisätoimia työllisyyteen. Uskon, että täältä oppositiosta voidaan tukea sitten, kun sellaisia hyviä toimia ja ehdotuksia saataisiin, ja tuetaan sitä, että kolmikannassa näistä asioista neuvotellaan. Mutta hallitus ei saa jäädä tämän kolmikannan armoille, muistakaa se. Täytyy varautua ja olla oma ohjelma ja omat ehdotukset, jotta saadaan työllisyys kasvamaan. Nyt tämä näyttää yhä valittavasti siltä, että ollaan tuuliajolla ja piikki on auki.

Voisiko ministeri Lintilä kertoa, mistä johtui tämä keskustan yllättävä suunnanmuutos, kun vielä viime kaudella piditte tarkkaa kirjaa siitä, kuinka paljon tämä teidän esikuntanne tuhlaa, kuinka paljon on ministereitä ja kuinka paljon on valtiosihteereitä ja erityisavustajia? Kun näitä nyt on ennätysmäärä ja olette vielä puoluetukeakin nostamassa, niin voisitteko edes tähän vastata, että mistä tämä suunnanmuutos?

14.27 Esko Kiviranta kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Lisäbudjeteille on tyypillistä, että niillä hoidetaan yleensä vain hyvin akuutteja määrärahatarpeita. Pääministeri Antti Rinteen hallituksen ensimmäinen lisäbudjetti on tässä mielessä hyvin myönteinen yllätys, ja siinä hallitusohjelmassa luvatus mukaisesti ohjataan merkittäviä varoja perusväylänpitöön ja väyläverkoston kehittämiseen samoin kuin koulutukseen. Nämähän ovat yhteiskunnan keskeisiä asioita, joihin aina kannattaa ohjata rahaa. Väyläverkoston kehittämistarpeita ohjataan eri puolille maata, ja niillä tietysti saadaan aikaan myös työllisyysvaikutuksia.

Kaiken kaikkiaan tämä lisäbudjetti on taloudellisessa mielessä hyvin toiveita herättävä, sillä verotulojen kasvu on arvioitu noin 230 miljoonaksi euroksi ja nettolainanotto vähenee 136 miljoonaa euroa. Talouskehitys näyttää siis edelleen pysyneen hyvänä.

14.28 Ben Zyskowiec kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Minä luulen, että kaikki tiedämme, että ammattikouluihin tarvitaan lisää opettajia, mutta tämä hallituksen politiikka tässä suhteessa herättää kyllä hyvin paljon kysymyksiä. Te esitätte, että ammattikouluihin väliaikaisesti kolmeksi vuodeksi palkataan lisää opettajia, ja sitten te esitätte, että vuoden 22 jälkeen nämä palkatut lisäopettajat eivät enää jatka työtään. Pakko myöntää, että en ymmärrä tätä logiikkaa.

Kysyin täällä aikaisemmassa keskustelussa ministeri Lintilältä, että kun nämä monet väliaikaisiksi sanotut lisäykset vaikuttavat pysyville menoille, niin onko todella tarkoitus, että ne ovat väliaikaisia, ja ministeri Lintilä silloin kertoi, että kyllä, näin on tarkoitus toimia. No, mediassa pääministeri ja opetusministeri ovat puhuneet muuta. Nyt pitää kysyä uudestaan ministeri Lintilältä: onko todellakin tarkoitus, että nämä ammattikoulujen lisäopettajat ovat väliaikaisia ja lopettavat työnsä ennen vuotta 23?

Ensimmäinen varapuhemies Tuula Haatainen: Vastauspuheenvuoro, 3 minuuttia, ministeri Andersson. (Ben Zyskowiec: Mitä, eikö Lintilä?)

Punkt i protokollet PR 21/2019 rd

14.30 Opetusministeri Li Andersson: Arvoisa puhemies! Kyllä sellainen asia, joka selvästi erottaa tämän hallituksen esimerkiksi sen edeltäjästä, on ymmärrys siitä, että liikenneinfrastruktuuriin panostaminen, siitä huolehtiminen, on äärimmäisen keskeistä Suomen kaltaisessa maassa kilpailukyvyyn ja työllisyyden näkökulmasta, sekä se, että koulutukseen ja erityisesti ammatilliseen koulutukseen panostaminen on tärkeintä työllisyys- ja tasa-arvopolitiikkaa, mitä Suomen kaltaisessa maassa voi tehdä.

Miksi osoitetaan lisäresursseja ammatilliseen koulutukseen jo tässä lisätalousarviossa? Koska vuodesta 2013 vuoteen 2018 ammatillisesta koulutuksesta on leikattu 400 miljoonaa euroa. Kun puhutaan koulutuksesta, tiedetään, että iso osa koulutuksen järjestäjien menoista on sidoksissa opettajien henkilöstökouluihin, ja säästöt ja leikkaukset ovat tarkoittaneet sitä, että opettavaa henkilöstöä suomalaisissa ammatillisissa oppilaitoksissa on jouduttu vähentämään rajusti samanaikaisesti, kun oppilasmäärä ei ole vähentynyt samassa suhteessa, ja samanaikaisesti, kun meillä myöskin ammatillisella puolella on yhä enemmän opiskelijoita, joilla on tarvetta erityiselle tuelle.

Tämä leikkauskierre loppuu nyt, [Timo Heinonen: Kolmeksi vuodeksi!] se loppuu tämän hallituksen toimesta, joka vihdoon ensimmäisenä on se, joka ryhtyy sanoista tekoihin, mitä tulee koulutukseen panostamiseen. Tämän vaalikauden aikana tulee lisää pysyvää rahoitusta myöskin ammatillisen koulutuksen puolelle, kun lähdetään tekemään oppivelvollisuuden pidentämistä, kun lähdetään vahvistamaan oppilas- ja opiskelijahuoltoa myöskin toisella asteella, sekä sitä kautta, että indeksikorotukset toteutetaan täysimääräisesti koko tämän hallituskauden ajan. Sen lisäksi suunnataan myöskin investointirahoitusta ammatilliselle puolelle, jotta voidaan ratkaista se akuutti tilanne ja tarve, mikä siellä tällä hetkellä on. Sitä rahoitusta tullaan suuntaamaan niin, että se mahdollistaa opettajien palkkaamisen viideksi vuodeksi [Ben Zyskowicz: Aha, kuulitteko Lintilä?] eli mahdollisimman pitkäkestoisin työsuhteisiin, jotta voidaan huolehtia siitä, että siellä koulutuksen järjestäjillä on ne työvälineet ja ne mahdollisuudet, mitä heillä on ja mitä heillä kuuluu olla suomalaisten opiskelijoiden ja nuorten laadukkaasta koulutuksesta ja opetuksesta huolehtimiseksi, ja se jos jokin on äärimmäisen tehokasta, tarpeellista ja tärkeää työllisyyspolitiikkaa tässä maassa. [Ben Zyskowicz: Toinen sanoo kolme vuotta, toinen viisi vuotta!]

Ensimmäinen varapuhemies Tuula Haatainen: Pääministeri Rinne, 3 minuuttia.

14.33 Pääministeri Antti Rinne: Arvoisa puhemies! Haluan todeta edustaja Orpolle sen, että nyt halutaan valmistella näitä työllisyystoimenpiteitä yhteistyössä kolmikannassa mutta myöskin hallituksen piirissä tavalla, joka toivottavasti johtaa siihen, että ne ovat harkittuja, hyvin harkittuja, kun ne sitten tänne eduskuntaan tulevat päätettäväksi, siltä osin kuin ne ovat eduskunnan päätettäviä asioita.

Sitten minä haluan sanoa sen, että niin kuin ministeri Marin totesi, tässä paketissa on kotimarkkinoille 7 400 henkilötyövuotta lisää työllisyyttä tilanteessa, jossa näyttää rakentaminen hieman hiipuvan. Tätä kautta saadaan lisää työllisyyttä vahvistettua, ja sillä on iso merkitys. Panin tietenkin mielihyvällä merkille myöskin sen, että työmarkkinajärjestöt pystyivät sopimaan lisäpäiviin liittyvästä asiasta, ja se ratkaisun sisältö on noin 9 000 pysyvää lisätyöllistä. Että kyllä tässä aika nopeasti on nyt menty eteenpäin näitten muutaman viikon aikana asioitten eteenpäin viemisessä niissä asioissa, jotka ovat tämän hallituksen kannalta aivan keskeisiä.

Punkt i protokollet PR 21/2019 rd

Mitä tulee sitten näihin avustajien palkkauksiin ja ministereitten määriin, niin arvoisat perussuomalaiset, haluan vain todeta sen, että tämän hallituksen on tarkoitus pysyä hengissä, myös jokaisen ministerin, tästä eteenpäin tämä vaalikausi ja sen takia on riittävä määrä avustajia, riittävä määrä valtiosihteereitä ja ministereitä, jotta tämä työtaakka, joka tähän liittyy puheenjohtajakauden kautta, saadaan hoidettua.

Ensimmäinen varapuhemies Tuula Haatainen: Ministeri Lintilä, 3 minuuttia.

14.34 Valtiovarainministeri Mika Lintilä: Arvoisa puhemies! Muutamia vastauksia jo tässä vaiheessa.

Ensinnäkin edustaja Savio puhui tästä Kelan 5,5 miljoonasta, lisästä hallintoon. Se ei ole hallintoon, vaan se on ict:hen. Eli nykyinen Kelan järjestelmä ei taivu siihen, mitä siltä edellytetään näitten eläkkeitten nostamisen kannalta, ja siihen siirretään tämä 1,5 miljoonaa.

Sitten tämä soten 211 miljoonaa. Tämähän tulee siitä, että me joudumme tietyllä tavalla vapauttamaan sen, tekemään momenttimuutoksen. Eli jos ja kun tämä hallitus haluaa käyttää sitä tähän uudistukseen, niin joudutaan tekemään siihen tällainen, voisiko sanoa, tekninen momenttimuutos, ja sen takia tehdään tämä. Se ei katoa minnekään täältä sisältä.

Edustaja Heinonen, investoinnit ovat työllistäviä, niin kuin tässä pääministerin puheenvuorosta tuli esille, ja meillä on taloudessa havaittavissa selkeää kasvun hiipumista. Kyllä meidän pitää saada buustia nyt tähän kasvuun, työllisyyteen, tuottavuuteen. Kaikkia näitä pitää hakea nyt niillä keinoilla, joita hallituksella on käytettävissä. Ja tämä oli nopeana keinona ehdottomasti sellainen, jolla voidaan todentaa nopeimmat vaikutukset sitten työllisyyden puolelle.

Aivan kuten edustaja Orpo sanoi, kyllä tämä työllisyysaste, 75 prosenttia, on haastava, — se on realistinen, se on haastava — mutta tämä on täysin kansallinen asia, että me pääsemme sinne. Jos me emme pääse sinne, niin seuraavalla hallituksella on huomattavasti isompi paine päästä sinne, koska näitä julkisen talouden kustannuksia ei makseta millään muulla kuin työllisyyden nostamisen ja tuottavuuden nostamisen kautta, ja se on ilman muuta meillä se keskeinen asia. Ja toisekseen, nyt tietysti puhutaan lisäbudjetista, ja minä uskon, että syksyllä palataan siihen varsinaisen budjetin muodossa.

Edustaja Zyskowicz, muistan kyllä, kun keskustelua käytiin näistä ammatillisista kouluista, ja taisin todeta silloin, että siellä on eräitä, joissa lisäys on pitempi, viideksi vuodeksi, muun muassa tällä ammatillisella puolella. Ja tämähän tulee nimenomaan siihen akuuttiin pulaan, joka meillä tällä hetkellä on, eli pidän sitä erittäin perusteltuna, että se laitetaan hyvin etupainotteisesti nyt liikkeelle.

Ensimmäinen varapuhemies Tuula Haatainen: Jatketaan debattia.

14.37 Kai Mykkänen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Mikäli valtiovarainministeri Lintilä on tutustunut oman ministeriönsä julkaisemaan taloudelliseen katsaukseen muutaman viikon takaa, niin tästä käy päivänkirkkaasti ilmi, että tällä hetkellä työllisyyden nousu ei ole kiinni avointen työpaikkojen määrästä saati investointihankkeiden määrästä vaan siitä, että meillä valitettavasti on vaikeuksia saada työttöminä olevia henkilöitä töihin. Tarvitaan lisää palveluita, joihin te ette panosta kuin 3 prosenttia koko pysyvien menojen lisäyksistä. Tarvitaan rakenteellisia uudistuksia, jotka tekevät palkkauksesta

Punkt i protokollet PR 21/2019 rd

helpompaa, paikallisen sopimisen mahdollistamista. Ei näitä tehdä investointihankkeilla. Kolmikannassa voitaisiin tehdä, mutta valitettavasti SAK:n pääekonomisti itse kuvasi ehdotuksiaan niin, että niillä ei ole lyhyen aikavälin työllisyysvaikutuksia, voi olla julkiseen talouteen jopa negatiivinen vaikutus. Olette siis valinneet erittäin vaikean tien. Siinä mielellään kyllä tuemme.

Hyvä, että nyt ilmeisesti ammatillisen koulutuksen opettajat irtisanotaan vasta viiden vuoden päästä eikä kolmen vuoden päästä, mutta tässä ei tullut ilmi ja seuraavaksi Lintilä joutuu vastaamaan siihen, mistä ne noin 50 miljoonaa euroa [Puhemies koputtaa] 2023 sitten tulevat, kun hallitusohjelman mukaan siellä ei ole enää [Puhemies koputtaa] kertaluontoisten aiheuttamia panostuksia. [Puhemies: Aika!] Eikö siirrettäisi nämä pysyviin menoihin ja kokeilut kokeiluihin?

14.38 Antti Lindtman sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä tämä hallitus sai nyt lentävän lähdön: kolme viikkoa vallassa, ja nyt käynnistetään 600 miljoonan investoinnit välittömästi, 600 miljoonan investoinnit yhteensä sekä perusväylänpidon että kehittämisen puolella. Tämä jos mikä on järkevää paitsi kilpailukyvyyn myös työllisyyden kannalta. Nämä työllisyysvaikutukset, jos esimerkiksi Joensuun ratapihan käynnistämät investoinnit huomioidaan, ovat kymmenentuhannen luokkaa puhumattakaan kilpailukykyvaikutuksista, ja nyt oppositio täällä sanoo, että ei riittävästi. Heinonen sanoi, että olisi pitänyt käynnistää enemmän hankkeita, vaikka esimerkiksi se päärata odotti neljä vuotta — neljä vuotta odotti, ja kokoomus ei sille antanut suunnittelurahaa. [Timo Heinonen: Ei pidä paikaansa! — Paavo Arhinmäen välihuuto]

Arvoisa puhemies! Kun tarkistin, minkälainen oli se lisätalousarvio, jonka edellinen, kokoomuslainen valtiovarainministeri ensi töikseen antoi, niin siellä todella oli nolla liikennehanketta, [Pia Viitanen: Nolla!] nolla euroa kilpailukykyä parantaviin liikennehankkeisiin. [Puhemies koputtaa]

Arvoisa puhemies! Jotain suhteellisuutta kannattaisi myöskin kokoomuksen tuohon kritiikkiin laittaa.

14.39 Timo Heinonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Jos teidän tavoitteenne on valtion kustantamilla liikennehankkeilla saavuttaa tuo 75 prosentin työllisyysaste, niin kyllä se, arvoisa edustaja Lindtman, tulee kovin kalliiksi. Me peräänkuulutamme sellaisia työllisyystoimia, joilla pystytään helpottamaan niiden ihmisten tilannetta, jotka ovat olleet pitkään työttöminä tai ovat nuorisotyöttömiä, niin kuin tehtiin Juha Sipilän hallituksen aikana, kun työttömyyttä tässä maassa saatiin laskettua merkittäväällä tavalla. Edellisen kerran kun sosiaalidemokraatit olivat hallituksessa, ei työpaikkoja syntynyt lisää vaan niitä menetettiin merkittävästi. [Paavo Arhinmäki: Mistäs puolueesta pääministeri tuli?]

Ja sitten tämä vappusatanen: kyllä asiantuntijat ovat tänäänkin todenneet sen, pääministeri Rinne, että ei tuota viittäkymppiäkään näytä tulevan eläkeläisille, joille te lupasitte satasen, ja itse asiassa näistä ihmisistä, joille te tuon satasen lupasitte, vielä 400 000 [Puhemies koputtaa] jää kokonaan ilman teidän lupaamianne korotuksia.

14.40 Mari Rantanen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä onkin ollut mielenkiintoista keskustelua ja kuultavaa. Tässä on hallitus tehnyt hyvää perusväylänpidon osalta sekä tämän ammatillisen opetuksen rahoituksen lisäämisen osalta, joskaan tästä

Punkt i protokollet PR 21/2019 rd

keskustelusta ei saa tolkkua, mihin asti se raha riittää. [Paavo Arhinmäki: Kokoomus yrittää hämmäntää!]

Se, mitä ihmettelen tässä suunnattomasti, on tämä kuuluisa vappusatanen, joka on pienentynyt, ja nyt sitä rahaa laitetaan toimeenpanon valmistelua varten. Mihin se raha siis menee? Eli tarvitaanko erikseen vaalilupausten lunastamiseksi niiden toimeenpanon valmistelua varten tämmöisiä rahoja, vai olisiko nämä voitu käyttää viisaamminkin?

Toinen asia, mitä ihmettelen suunnattomasti: Täällä hallituspuolueet puhuvat työllistamisestä ja siitä, että tämä työllistää. Mitä varten sitten toimeentulotuen rahoitusta pitää nostaa, jos tulee työllisyyttä lisää? Eikö sen pitäisi nimenomaan silloin laskea? [Puhemies koputtaa]

Ja se on aivan selvä, edustaja Lindtman, että tämä hallitus osaa käyttää rahaa. Tämä on kuin Tuhannen ja yhden yön tarinat, ja te taidatte lentää taikamatolla.

14.42 Antti Kurvinen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Viime kaudella meillä oli kärkihankkeita, nyt meillä on tulevaisuusinvestointeja — jotakin vanhaa, jotakin uutta. Minusta tämä uuden punamultahallituksen ensimmäinen lisätalousarvio on erittäin toiveita herättävä, ja tämä vastaa moniin sellaisiin tarpeisiin ja odotuksiin, mitä tällä hetkellä suomalaisella yhteiskunnalla ja suomalaisilla on.

Erityisesti minusta tämä vahva panostus väyliin ja erityisesti raiteisiin, tämmöinen raidepaketti, on aluepoliittinen ratkaisu. Sillä pyritään saamaan työpaikkoja ja yrittäjyyttä koko maahan ja saamaan koko maa liikkeelle. Todella hienoja, pitkään odotettuja hankkeita, muutamia mainitakseni: Joensuun ratapiha, Iisalmi—Ylivieska-raidehanke, pääradan kehittäminen molemmin puolin Tamperetta niin pohjoiseen kohti Seinäjokea kuin sitten Helsinkiäkin kohden, Hämeenkyrön ohitus.

Kaikki me tiedämme ammatillisen koulutuksen tilanteen.

Ja, puhemies, sen haluan vielä nostaa esiin, että minusta on arvokasta, että nyt voidaan jatkaa sitä sote-valmistelua, joka maakunnissa ja sairaanhoitopiireissä on lähtenyt liikkeelle. Siellä on myös tällainen tekstimuutos tehty. Niiden satojen ihmisten työ, jotka ovat käyttäneet ammattitaitoaan, ei mene roskakoriin, [Puhemies koputtaa] niin kuin nykyinen pääoppositiopuolue olisi toivonut, vaan valmistelu jatkuu kentällä sotenkin osalta.

14.43 Peter Östman kd (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Täällä on puhuttu lentävästä lähdestä ja siitä, että hallitus on käärinyt hihat ja ryhtynyt töihin. Silloin on kuitenkin hyvä muistaa, että me olemme jakamassa veronmaksajien rahoja, me emme jaa meidän omia rahojamme. Se lentävä lähtö on kyllä osittain tullut siitä.

Kuultiin, että perusväylänpidon määrärahasoon osoitetaan 40 miljoonan euron korotus, ja tämä on hyvä asia. Sen lisäksi olemme kuulleet myöskin listan liikennehankkeista, joihin hallitus panostaa. Nekin ovat varmaan tärkeitä ja hyviä hankkeita.

Yksi asia kuitenkin ihmetyttää. Pohjanmaan työttömyysaste on Manner-Suomessa toiseksi alhaisin ja työllisyysaste samoin. Menestyvän maakunnan elinehto on toimivat liikenneyhteydet, mutta silti Pohjanmaan tiet jäivät taas unholaan. Viime kaudella Pohjanmaan maakunta kärsi monta tappiota, ja tämä hallitus lupasi muuttaa suunnan. Liikenteen ja yhteyksien toimivuus edistää vientivoittoisen maakunnan elinkeinoelämän kustannustehokkuutta ja kilpailukykyä. — Missä viipyvät [Puhemies koputtaa] valtatie 8:n parannusrahat, ministeri Lintilä?

Punkt i protokollet PR 21/2019 rd

14.44 **Hanna Sarkkinen vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä lisätalousarvio on tehty nopeasti. Hallitus lähtee heti laittamaan raiteita ja koulutusta kuntoon. Kokonaisuutena lisäbudjetti myös vähentää valtion velkaantumista. Kiitän erityisesti lisäressursista ammatillisen koulutuksen opettajien palkkaamiseen. Se todella tulee tarpeeseen.

Arvoisa puhemies! Liikennehankkeet eri puolilla maata ovat tervetulleita, ja erityisesti raidehankkeet ovat erityisen kiitettäviä ilmaston, liikenteen, työllisyyden, kilpailukyvyn kannalta. Esimerkiksi Helsinki—Tampere-pääradan suunnitteluraha ja Ylivieska—Iisalmi-radon sähköistys ovat tärkeitä ja tarpeellisia hankkeita.

Kysyisin ministeri Marinilta: onko jatkossa tulossa suunnittelumäärärahaa koko pääradan osuudelle, myös osuudelle Tampereelta pohjoiseen? Tarvitsemme kokonaisvaltaista suunnittelua, jotta voidaan parantaa koko pääradan toimivuutta ja jotta meillä olisi mahdollisuus hakea myös EU:n TEN-T-rahoja koko välin kehittämiseksi.

14.45 **Leena Meri ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olen erittäin huolestunut kuitenkin tuosta Tampere—Helsinki-ratahankkeen etenemisestä, ja haluaisin kysyä, mikä tämä aikataulu on. Nyt saadaan suunniteltua, milloin päästään käyntiin? Itse kuljen Hyvinkäältä päivittäin ja kuulen ihmisten askarruttavia asioita siitä, että junat ovat usein myöhässä tai ne eivät tule ja siellä on ongelmia ja me jäämme sinne odottelemaan, ja tietysti se vaikuttaa siihen, missä ihmiset voivat ja haluavat asua. Erityisesti kysyisinkin nyt sitten ministeri Marinilta: milloin on odotettavissa, että me näemme siellä junia liikkumassa emmekä vain suunnitelmia? Tämä on erittäin tärkeää.

Toinen kysymys on: missä ovat Hanko—Hyvinkää-tien parannukset? Uudellamaalla on vuosikausia odoteltu, että sinne saataisiin edes yksi ohituskaista, ja ei ole edelleenkään näköpiirissä rahaa. Kehuite, että täällä on tiestöön paljon rahaa. Uudellamaalla on valtava määrä liikennettä, ja Hanko on myös satamakaupunki. Ihmettelen, että Hanko—Hyvinkää-tielle ei ole lainkaan panostuksia, ja kysyisin: mitä olette näistä ajatellut, ja mitä on tulossa?

14.47 **Emma Kari vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä tämä opposition kritiikki nyt kuulostaa aika tutulta muutaman viikon takaa. Ensin kritisoidaan, että nyt käytetään aivan liian paljon rahaa, aivan liian paljon rahaa, ja sen jälkeen käytetään useita puheenvuoroja siitä, miten itse asiassa pitäisi käyttää vielä enemmän rahaa, joten nyt jää vähän epäselväksi, mikä tämä ongelma tässä oikeastaan on.

Minun täytyy itse omasta puolestani kiittää hallitusta ja ministereitä tästä aivan ilmiömäisen nopeasti tuodusta lisätalousarviosta, joka selvästi osoittaa sen suunnanmuutoksen, jonka tämä hallitus haluaa olla tekemässä. Koulutusleikkausten, aivan liian pitkään jatkuneiden koulutusleikkausten tie on nyt lopussa, ja nyt lähdetään rakentamaan hiilineutraalia Suomea. Sillä se, mitä tämä hallitus on sitoutunut tekemään, on puolittamaan liikenteen päästöt vuoteen 2030 mennessä, ja sitä reittiä tässä lähdetään nyt rakentamaan. Ja samaan aikaan sadoille ammatillisesta koulutuksesta irtisanotuille opettajille aletaan nyt tarjotaan työtä. Viesti on selvä: Suomen suunta muuttuu.

14.48 **Hanna-Leena Mattila kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Pohjoisen maakunnan edustajana voi hykerrellä tyytyväisyyttä tavasta, jolla liikennehankkeet on huomioitu omassa maakunnassa, niin kuin myös muualla Suomessa. Tämä hallitus näyttää palauttaneen aluepolitiikalle sen kunnian, mikä sille kuuluukin. Perusväylien pa-

Punkt i protokollet PR 21/2019 rd

rantamisella ja liikennehankkeiden toteuttamisella edistetään toisesta elinkeinoelämän toimintaedellytyksiä oikeudenmukaisesti eri puolilla Suomea.

Pohjois-Pohjanmaalla olemme tyytyväisiä siitä, että Oulun ratapihan korjaukseen ja turvalaitteisiin on tulossa parannusta. Lisäksi Oulun meriväylän rakentamisvaltuutta ehdotetaan korotettavaksi. Uskon, että näiltä osin kiitosta hallituksen hyvälle esitykselle saadaan myös alueen opposition edustajilta.

Ministeri Marinille toistaisin saman kysymyksen, minkä edustaja Sarkkinen esitti: onko tulossa suunnittelurahaa Pohjanmaan radalle?

14.49 Katja Taimela sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tämän lisätalousarvion myötä lähtee liikkeelle, niin kuin tässä salissa on jo monta kertaa todettu, monia alueellisesti tärkeitä väylähankkeita, jotka helpottavat alueiden kasvua ja elinvoiman edistämistoimia. Ne myös luovat työtä rakentamisvaiheessa ja täten auttavat työllisyystavoitteen saavuttamista.

Hallitus on ollut kasassa vajaa kolme viikkoa, ja nyt pistetään liikkeelle täällä mainitut 600 miljoonan euron infranostukset, ja oppositio arvostelee työllisyystoimien puutetta. Tekisi mieli sanoa ”miten kehtaatte”, mutta kyllähän te kehtaatte.

Se, että hallitus on välittömästi lähtenyt puuttumaan tähän ammatillisen koulutuksen tilanteeseen, on välttämätöntä. Kun edustaja Heinonen käyttää täällä hyvin taidokkaasti aina puheenvuoroja, niin muistuttaisin myös teitä, että teidän ministeri teki viime vaalikaudella niin mittavat leikkaukset ammatilliseen koulutukseen, vieden muun muassa monelta lapselta lähiopetuksen tuntimäärät, että tähän tilanteeseen on yksinkertaisesti pakko tässä hetkessä puuttua.

14.50 Kai Mykkänen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensinnäkin kannattaisi seurata keskustelua eikä toistaa etukäteen laadittua mantraa siitä, että ”kokoomus on populistinen” tai ”että te kehtaatte”. Meidän ehdotuksemme rahoittavat itse itsensä. Me emme esitä menolisäyksiä nettomääräisesti ollenkaan. Se on minusta populismin ensimmäinen piirre talousarviokeskustelussa, että esitetään kehykseen lisää ilman, että kerrotaan, mistä se tulee.

Se, mitä me ihmettelemme tässä ehdotuksessa, jossa on paljon hyviä pieniä hankkeita, joita edistetään — Pohjois-Suomessa myös isompia, teollisuuden kannalta tärkeitä, joita me kannatamme — se, mikä yllätti meidät, on, että tässä suurten kaupunkien väliset pulonkaulayhteydet jätettiin odottamaan sen kuokan laittamisessa maahan. Meillä olisi ollut oletus, että erityisesti Espoon kaupunkirata, joka on käynnistysvalmis, joka on edellytys myös Tampereen lentoradalle, olisi lähtenyt käyntiin, kun samalla kuitenkin sidotte 600 miljoonan euron edestä hankkeisiin, kuten liikenneministeri kuvasi, ja kun esitätte 15:tä miljoonaa euroa Kelalle ja 3:a miljoonaa euroa avustajaresurssin kaksinkertaistamiseen. Näitä kohtuullistamalla ehdotamme 6,5 miljoonan euron määrärahaa, jolla jo syksyllä aloitetaan kaupunkiradan rakentaminen ja suurten kaupunkien nopeat yhteydet.

Ensimmäinen varapuhemies Tuula Haatainen: Nyt myönnän ministereille puheenvuorot, pääministeri Rinne ensin ja sitten ministeri Marin. — Pääministeri Rinne, 3 minuuttia.

14.51 Pääministeri Antti Rinne: Arvoisa puhemies! Ensinnäkin pienistä eläkkeistä. Ensimmäinen askel otetaan nyt 2020. Se on kirjattu pöytäkirjaan hallituksen neuvotteluissa li-

Punkt i protokollet PR 21/2019 rd

sätalousarviosta, jossa annettiin Kelalle tämä 5,5 miljoonaa euroa sen teknisen valmiuden rakentamiseen, että vuoden 2020 alusta voidaan ensimmäinen askel, 50 euroa aika monelle ja vähän pienempiä summia vielä isommalle joukolle, pistää liikkeelle. Tarvitaan siis Kelan ict-järjestelmän muutosta, jotta tämä voidaan toteuttaa. Siihen tuo raha on menossa.

Me olemme päättäneet myöskin, että aktiivimalli poistetaan mahdollisimman nopeasti. Muutos on valmistelussa.

Kun täällä on kysytty väylähankkeista, niin rataverkon suurien kehittämishankkeitten ja hankeyhtiöiden valmistelua jatketaan hallitusohjelmassa linjatulla tavalla. Me haluamme valmistella tämän asian sillä tavalla, että se voidaan tuoda eduskuntaan silleen, että sitten on oikeasti päätettävä asia, jolla voidaan viedä niitä eteenpäin. Ne tulevat, edustaja Mykänen, ne hankkeet, voitte olla rauhassa.

Sitten totean, että Hanko—Hyvinkää-rata on samalla tavalla kirjattu, eli kun se vain saadaan suunniteltua niin pitkälle, niin se pistetään liikkeelle. Todennäköinen rakentamisvuosi on 2020 vuodenvaihteessa. Se voidaan viedä eteenpäin.

Sitten on vielä pohjoisessa Ajoksen satamahankkeita päätetty valmistella ja Savonlinnan alueen elinvoimaisuutta lisätä. Savonlinna joutui viime vaalikaudella merkittäviin hankaluuksiin niitten päätösten seurauksena, jotka silloin tehtiin, ja nyt halutaan auttaa Savonlinna uudelleen jaloilleen. [Peter Östman: Mutta entä Pohjanmaa?]

14.53 Liikenne- ja viestintäministeri Sanna Marin: Arvoisa puhemies! Ensinnäkin haluan kiittää kansanedustajia ja alueita runsaista yhteydenotoista liittyen väylähankkeisiin. Niitä on joka puolella Suomea, ne ovat tärkeitä. Meidän pitää panostaa meidän infrastruktuurimme kehittämiseen huomattavasti enemmän, jotta koko maan kilpailukyky ja elinvoima voidaan säilyttää ja niitä voidaan kehittää. Tämä on aivan välttämätöntä.

Nyt laitetaan yli 600 miljoonan euron panostus: perusväylänpitoon kokonaisuudessaan siis 260 miljoonaa euroa — tälle vuodelle kohdennetaan 40 miljoonaa euroa — ja kehittämishankkeisiin yhteensä noin 350 miljoonaa euroa, tälle vuodelle 71 miljoonaa euroa. Mutta tunnistamme kyllä sen, että näitä tarpeita on paljon, ja sen takia tietenkin näiden tarpeiden rahoitus pitää myös todella huolella pohtia.

Mitä tulee näihin isoihin raideliikennehankkeisiin niin lännen suuntaan, pohjoisen suuntaan kuin idän suuntaan, niiden osalta puhutaan miljardien kokoluokan hankkeista, ja sen takia nämä hankekokonaisuudet ovat valmistelussa, niin että olisi mahdollista perustaa hankeyhtiöt, jotka lähtisivät näitä toteuttamaan.

Mitä tulee sitten Espoon kaupunkirataan, sen kustannus on noin 275 miljoonaa euroa. Se olisi käynnistysvalmis, mutta sitäkin tarkastellaan osana läntistä raidelinjausta, tämän yhtiön kokonaisuutta, eli tämä valmistellaan huolella ja arvioidaan huolella. Ihan yhtä lailla Pasila—Riihimäki-välillä olisi mahdollista nostaa välityskykyä, ja tämä hanke olisi mahdollista käynnistää. Sen kustannusarvio on noin 273 miljoonaa euroa.

Aivan niin rohkeita emme tässä vaiheessa kuitenkaan lisätalousarviossa olleet, että olisimme käynnistäneet yli miljardilla liikennehankkeita. Yli 600 miljoonalla laitetaan niitä käyntiin, mutta Espoon kaupunkirata ja Pasila—Riihimäki-välin välityskyvyn nostaminen jäävät odottamaan vielä tulevaisuutta.

Hanko—Hyvinkää-radan sähköistyksen osalta hallituksen päätöksessä on pöytäkirjamerkintä siitä, että tämä käynnistetään vuonna 2020. Sen suunnittelu on tällä hetkellä kesken. On arvioitu, että se valmistuu vuodenvaihteessa 2019—2020, ja tämä olisi mahdollis-

Punkt i protokollet PR 21/2019 rd

ta siis käynnistää ensi vuonna. Tähän hallitus on sitoutunut. Tämän kustannusarvio on 62 miljoonaa euroa.

Eli huolella arvioimme, tunnistamme alueelliset tarpeet. Hankkeita, mitä pitää laittaa liikkeelle, on monia, mutta valitettavasti rahaa ei ole ihan niin paljoa, että kaikki mahdolliset tarpeet ja hankkeet saisimme välttämättä vielä tällä hallituskaudella liikkeelle. Siihen en tohdi uskoa, mutta mahdollisimman paljon meidän elinvoimaamme parantavia hankkeita niin perusväylänpidon puolella kuin kehittämishankkeiden osalta pyrimme laittamaan liikkeelle, niin että koko maan kilpailukyky, elinvoima ja työllisyys tätä kautta paranevat.

Ensimmäinen varapuhemies Tuula Haatainen: Ja debatti ilmeisesti jatkuu.

14.56 Ville Vähämäki ps (vastauspuheenvuoro): Kunnioitettu puhemies! Jos mennään tähän talouden isoon kuvaan, niin talouden kasvu, se hidastuu. Se johtuu siitä, että meidän kysyntä, sekä kansainvälinen että kotimainen kysyntä, pikkuhiljaa heikkenee. Tämä taas johtuu siitä, että kotitalouksien velka on kasvanut liiaksi, sieltä ei tule enää sitä kysyntää, mitä aikaisemmin on tullut. Edellisestä taantumasta kotitaloudet vetivät Suomen ylös kuopasta, mutta jäivät sinne itse.

Nyt sitten, jos katsoo tätä kansainvälistä tilannetta, niin kauppasota voi hyvinkin pitkittyä yllättävän pitkäaikaiseksi. Silloin kun Yhdysvalloista alkaa tulemaan heikompaa talousdataa, se heijastuu sitten myöskin tänne Suomeen. Meidän täytyy tehdä suunnitelma, millä me valmistaudutaan mahdolliseen tulevaan taantumahan. Meidän täytyisi saada omaa kilpailukykyä nostettua, kustannuskilpailukykyä kasvatettua, yksikkötyökustannuksia hillittyä ja ennen kaikkea tuottavuutta kasvatettua. Sinänsä nämä väylähankkeet ovat aivan hyviä, mutta jotakin uusia tuottavuusinvestointeja [Puhemies koputtaa] täytyisi tehdä myöskin valtionhallinnon [Puhemies koputtaa] puolella.

14.57 Ilmari Nurminen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Haluan myös omalta osaltani kiittää Rinteen hallitusta tästä lisäbudjetista. Tämä muutamassa viikossa valmisteltu esitys osoittaa, että Suomen suunta muuttuu. Erityisesti ammatillisen koulutuksen puolella odotetaan näitä lisäresursseja, jotka ovat erittäin tärkeitä.

Haluan myös kiittää liikenneministeri Marinia näistä merkittävistä rata- ja liikennehankkeista, jotka omalta osaltaan vahvistavat elinvoimaa ja tuovat näitä positiivisia työllisyysvaikutuksia kuitenkin unohtamatta turvallisuuskysymyksiä ja kestävän kehityksen politiikkaa. Haluan myös Pirkanmaan näkökulmasta kiittää erityisesti tätä Helsinki—Tampere-pääradan suunnittelua. Viime kaudella yritimme saada määrärahaa edes suunnitteluun, jota emme saaneet. Meillä maakunnassa suurin Pohjanmaalle menevä, Hämeenkyrön ohitustien pahin pullonkaula sai nyt lisämäärärahaa, ja se oli erittäin odotettu ja toivottu. Eli kiitos tästä oikeudenmukaisemmasta suunnasta.

14.58 Anne Kalmari kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Olen erittäin kiitollinen tästä lisäbudjetista. Täytyy muistaa, että valtion nettolainanoton tarve vähenee 136 miljoonaa euroa siitä huolimatta, että pystymme alueitten elinvoimaa nostamaan, jakamaan hyvinvointia koko Suomeen, saamaan esimerkiksi puuta liikkeelle.

Kysymykseni ministeri Marinille ja jopa pääministeri Rinteelle kuuluisi seuraavasti: Keski-Suomessa ollaan hieman huolissaan siitä, kun suunnittelua ei vielä tullut Päärata plus -suunnitteluun asti, vaan aloitettiin mielestäni ihan viisaasti tästä Helsinki—Tampere-

Punkt i protokollet PR 21/2019 rd

välistä. Hallitusohjelmassa on selvä kirjaus siitä, että pääradasta laajennuksineen aloitetaan suunnittelu, tapahtuuhan tämä? Ja toinen pienempi asia: hallitus saattaa Laajakaista kaikille -hankkeen sitoumukset käytäntöön. Puhuttiinko tästä asiasta siellä lisätalousarvion yhteydessä?

14.59 Sofia Vikman kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Hallituksen monet liikennehankkeet ovat sinänsä kannatettavia, ja monet niistä ovat olleet pitkään yhteisissä suunnitelmissa. Niiden eteenpäinviennistä voi hallitusta kiittää.

Hallituksen paketin suurin heikkous on kuitenkin se, että kaupungit unohdettiin. Ne jätettiin odottamaan, aivan kuten ministeri äsken totesi, jätettiin odottamaan. Nykyisen Helsinki—Tampere-pääradan kehittämisen suunnitteluun tulee rahaa, mutta edelleen on kuitenkin epäselvää, miten kaupunkien väliset isot raidehankkeet todella toteutetaan, kun hankeyhtiötä ei hallitus pääomittanut. Eli miksi ei edes 3 miljardin omaisuusmyynneistä löytynyt osoitettavaksi euroakaan hankeyhtiöille pääomaa? Voitteko nyt selvittää, saadaanko tällä hallituskaudella isot kaupunkien väliset nopeat yhteydet liikkeelle?

15.00 Eva Biaudet r (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minäkin haluaisin kiittää hallitusta tästä nopeasta toiminnasta ja muutenkin hyvästä hallitusohjelmasta. Tuntuu todellakin kuin taas voisi hengittää tässä meidän maassamme vapaammin. Kiitän myöskin, että pääkaupunkiseudulle luvataan varsinaisessa talousarviossa ratahankkeisiin tukea ja varoja.

Haluaisin kysyä hallitukselta: On ehkä ymmärrettävää, että tässä vaiheessa, näin nopeasti, ehkä tasa-arvonäkökulmaa ei hirveästi ole pystytty arvioimaan työllisyys- ja talousinvestoinnissa, mutta voiko hallitus, pääministeri ja valtiovarainministeri — nyt tasa-arvoministeri ehti jo lähteä — luvata, että siihen varsinaiseen talousarvioon saisimme jonkun arvion siitä, millä tavalla nämä investoinnit kohdistuvat sukupuolten tasa-arvon näkökulmasta? Jos muistatte, niin edellinen hallitus kiitettävästi teki ihan loppupuolella tällaisen arvioinnin siitä, miten talouspolitiikka on kohdistunut, ja saimme siitä hyvän oppitunnin, että jollei siihen kiinnitä erityistä huomiota, [Puhemies koputtaa] se ei kohdistu tasa-arvoisesti. Voiko tämä nyt olla mennyttä maailmaa?

15.02 Pääministeri Antti Rinne: Arvoisa puhemies! Edustaja Kalmarin ja Vikmanin huoliin liittyen näiden ratahankkeiden toteuttamiseen totean, mitä tänne pöytäkirjattiin hallituksen neuvotteluissa: ”Rataverkon suurten kehittämishankkeiden hankeyhtiön valmistelua jatketaan hallitusohjelmaan linjatulla tavalla” — siis hallitusohjelmaan linjatulla tavalla. ”EU-rahoitushakujen varmistamiseksi väylähankkeiden suunnitteluvalmiutta edistetään. Hankehakuja tehostetaan tiedostaen, että joidenkin hankkeiden kohdalla toteuttamisvalmius on edennyt” — eli päärata ja Turun suunta ovat edenneet tällä hetkellä merkittävästi muita nopeammin jo. Sitten ”selvitetään myös military mobility -EU-linjausten rahoitushakumahdollisuudet pääväyläverkon investointien osalta”.

Niin kuin olen nyt useampaan kertaan todennut, edustaja Vikman, nämä isot hankkeet, kaupunkien väliset hankkeet ovat etenemässä ja ne toteutetaan rauhallisesti sillä tavalla, että ne on valmisteltu huolella, niin että ne voidaan sitten lähteä toteuttamaan, kun aika on. Eli tässä ei tarvitse huolehtia siitä, etteivätkö nämä hankkeet lähtisi liikkeelle. Ne lähtevät liikkeelle.

Punkt i protokollet PR 21/2019 rd

15.03 Jukka Kopra kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Täällä on puhuttu tästä pitkällä juoksulla 600 miljoonan euron liikennepaketista, ja se on varmasti ihan hyvä asia. En usko, että tässä salissa kukaan vastustaa, että liikenneverkkoa pidetään kunnossa. [Välihuutoja sosiaalidemokraattien ryhmästä] Mutta edustaja Lindtmanille haluaisin todeta sen, ettei se nyt erityisen suuri saavutus kuitenkaan ole, että käytetään 600 miljoonaa rahaa, semminkin kun nämä kaikki hankkeet ovat edellisillä hallituskausilla jo suunniteltuja. [Välihuutoja sosiaalidemokraattien ryhmästä] Mutta jos keksisitte keinon, jolla tuodaan valtion budjettiin 600 miljoonaa euroa, jolla nämä rahoitetaan ilman veronkorotuksia, niin se olisi kyllä ihan hatunnoston arvoinen suoritus.

Ministeri Marinilta ja myöskin pääministeri Rinteeltä haluaisin kysyä, että kun näitä suuria hankkeita suunnitellaan, niin huomioitko te nyt ollenkaan siellä hallituksessa tätä parlamentaarista liikennejärjestelmän suunnittelutyötä. Meillä on lakisääteinen velvoite siihen, että tulisi kutsua koolle parlamentaarinen liikennejärjestelmätyöryhmä, joka näitä linjoja alkaa vetää. Ministeri Marin, milloin ryhmä kutsutaan koolle?

15.04 Arja Juvonen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! On hyvä, että liikenneverkko laitetaan kuntoon ja sinne panostetaan, mutta veisin tämän keskustelun nyt tavallisen ihmisen tasolle. Millä tavalla tuette sitä, että tavallinen duunari, äiti tai hoitaja voi ostaa sen auton? Kerrotte täällä, että autoveroa on kertynyt vähemmän, autokauppa on jätynyt. Te olette nostamassa bensaveroa, mutta miten te turvaatte sen, että me voimme ostaa vähäpäästöisiä autoja? Suomalaiset ajavat vanhoilla autoilla. Tämä olisi hyvin tärkeä asia.

Ammatillisesta koulutuksesta kysyn sen — on hienoa, että sinne panostetaan — tulevatko nyt pääsykokeet vihdoinkin sitten takaisin. SDP:n ollessa hallituksessa viime kaudella te poistitte pääsykokeet, [Paavo Arhinmäen välihuuto] ja se oli kyllä tosi vahingollinen asia. Se olisi tärkeää, nimittäin vielä niitä ei ole palautettu huolimatta siitä, että se olisi mahdollista.

Sitten kysyn vielä tästä tämän päivän uutisesta. Pitääkö se paikkansa — rahoitukseenhan palataan syksyn budjettineuvotteluissa — että olette lisäämässä puoluetukea yli 7 miljoonaa euroa? Eikö tämäkin raha tulisi kohdentaa paremmin, esimerkiksi sinne vanhustenhoitoon ja hoitajamitoitukseen? Pitääkö tämä paikkansa, vai onko tämä uutisankka?

Ensimmäinen varapuhemies Tuula Haatainen: Vastauspuheenvuorot ministerit Lintilä ja Marin. — Lintilä, olkaa hyvä.

15.05 Valtiovarainministeri Mika Lintilä: Arvoisa rouva puhemies! Muutama kommentti.

Ensinnäkin edustaja Mykkänen: Olen täsmälleen samaa mieltä teidän kanssanne, että meidän pitää tehdä työllisyyttä parantavia toimia, [Arto Satonen: Missä ne on?] mutta kolmessa viikossa — hallitus on ollut kolme viikkoa kasassa — aika vaikea on kolmessa viikossa tuoda sellaista pakettia. On täysin selvä, että me tarvitsemme [Paavo Arhinmäen välihuuto] muutoksia, tarvitsemme rakenteellisia muutoksia, me tarvitsemme innovaatioita, oppimista, elinkeinoelämää, yrittäjyyttä, kokonaispakettia, että me pääsemme sinne 75 prosenttiin. Mutta sitten toisaalta ihan tämän keskustelun kannalta pitää nyt muistaa, että tämä on lisätalousarvio, jossa on infra selkeästi nostettu fokukseen. [Peter Östmanin välihuuto] Työllistävien toimien aika on sitten syksyllä, kun niitä tuodaan tänne.

Punkt i protokollet PR 21/2019 rd

Edustaja Vähämäki: Olen teidän kanssanne suhtkoht samaa mieltä talouden isosta kuvasta. Kauppasodan uhka on ehdottomasti Suomen suurimpia uhkia. Meidän bkt:stä noin 40 prosenttia tulee viennistä, ja se, mitä siellä tulee tapahtumaan, vaikuttaa ilman muuta Suomen talouteen. Pitää muistaa, että se VM:n ennuste, jota edustaja Mykkänen esitti, se on VM:n luvuilla, siinä ei ole huomioitu hallitusohjelman esityksiä ja niitä toimia, joita hallitus tulee tekemään. Aivan oikein mainitsitte tuottavuuden noston julkisella sektorilla, sitä haetaan esimerkiksi sote-uudistuksen kautta julkiselle sektorille. Me saimme viime kaudella kustannuskilpailukyvyssä verrokkimaat kiinni — siinä onnistuttiin — mutta tuottavuuskilpailukyvyssä me tällä hetkellä häviämme meidän verrokkimaille, ja tässä on varmasti sellainen, johon meidän tulee panostaa.

15.07 Liikenne- ja viestintäministeri Sanna Marin: Arvoisa puhemies! Vielä näistä hankeyhtiöistä. Todella hallitus on istunut kolme viikkoa. Tässä kolmessa viikossa emme tietenkään ole vielä saaneet maailmaa valmiiksi mutta olemme käynnistäneet kuitenkin merkittäviä panostuksia nimenomaan liikenneinfran puolella.

Mitä tulee tähän pohjoiseen suuntaavaan raideyhteyteen, nopeampaan raideyhteyteen Helsinki—Tampere, edelleen Tampere—Jyväskylä—Seinäjoki, Pori—pohjoinen vielä siitä Seinäjoesta eteenpäin, niin tämä kokonaisuus katsotaan huolella. Nyt on jo käynnistetty työ siihen, että nämä hankeyhtiöt olisivat mahdollisimman nopeasti kasassa, ja sitten voidaan edetä siitä eteenpäin, mutta tämäkin vaatii kuitenkin enemmän aikaa kuin muuttaman viikon. Haluamme katsoa tämän kokonaisuuden huolella, koska kyse on miljardien eurojen panostuksesta ja on kaikkien kannalta järkevämpää, että arviointi, suunnittelu tehdään perusteellisesti, tehdään huolella. Itse ainakin tulen tästä periaatteesta pitämään kiinni.

Mitä tulee edustaja Kopran kysymykseen valtakunnallisesta liikennejärjestelmäsuunnitelmasta: Vaikka kolme viikkoa on kulunut, niin itse asiassa tässä on jo työ käynnistetty. Meillä oli jo liikenne- ja viestintäministeriössä koolle kutsuttu päivän seminaari aiheeseen liittyen. Käynnistimme nyt tämän työn. Siellä oli paikalla alueiden edustusta, valtion aluehallintoa, monenlaisia sidosryhmiä. Eli tämä valtakunnallisen liikennejärjestelmätöön kehittäminen on nyt käynnistetty, ja kun aika tulee, niin tähän totta kai tulee myös parlamentaarinen työryhmä tätä valmistelemaan ihan yhtä lailla kuin myös virkamiesyhteistyöryhmä, jossa on myös alueiden edustusta mukana, tätä valmistelemaan.

Ja juuri näin on ajatus, että varmaan tämän eduskuntakauden puolivälissä olisi jo mahdollista sitten tämän valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman puitteissa edetä. Pyrin ministerinä myös pitämään kiinni siitä tasapainosta, että ennen kuin tämä työ on saatu valmiiksi, ei esimerkiksi näitä kaikkia kehittämisrahoja hankkeiden osalta syötäisi vaan pyritään tasapainottelemaan siinä, että kaksi vuotta varmaan mennään tällä vanhalla järjestelmällä ja sitten kauden puolivälissä suurin piirtein voitaisiin siirtyä tähän pidempään, 12-vuotiseen liikennejärjestelmäsuunnitteluun, jonka takana olemme kaikki laajasti olleet. Me tarvitsemme pitkäjänteisempää suunnittelua meidän koko liikennejärjestelmälle, tulevaisuuteen katsovaa pitkäjänteistä suunnittelua.

15.10 Arto Satonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jos jostakin tässä salissa ollaan yhtä mieltä, niin se on varmasti tämä työllisyysasteen nosto 75 prosenttiin, mutta sen asian osalta olen kyllä jonkun verran huolissani, kun niitä toimia ei ole hallitus-

Punkt i protokollet PR 21/2019 rd

ohjelmassa vaan ne on annettu kolmikantaiseen pöytään ja SAK:n ekonomisti toteaa, että heidän esityksillään ei voida laskea selväpiirteisiä työllisyysvaikutuksia.

Minä voisin kysyä pääministeriltä: Uskotteko te itse, että sieltä kolmikantapöydästä tulee nyt ne työllisyysesitykset, koska koko tämän hallituksen uskottavuus ja talouspolitiikka perustuu siihen, että nämä työllisyystoimet onnistuvat? Ja vaikka sinänsä ovat hyviä nämä infrahankkeet, joita nyt toteutetaan, me kaikki tiedämme, ettei tämä niitä asioita ratkaise. Siellä on tänään saatu uusia työllisyyslukuja, ja vanhat pohjat ovat sen verran hyvät, että vielä on hieman nousua ollut, mutta esimerkiksi alle 25-vuotiaiden työttömyys on jo Pirkanmaalla lähtenyt nousuun. Eli näitä toimia tarvittaisiin nyt. Uskotteko, että saatte ne aikaan?

Ensimmäinen varapuhemies Tuula Haatainen: Pääministeri Rinne, yksi minuutti, vastauspuheenvuoro.

15.11 Pääministeri Antti Rinne (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia, arvoisa puhemies! Keskuskauppakamari on todennut Suomen kaikkein vaikeimmaksi pullonkaulaksi kasvun näkökulmasta väyläverkot, ja nyt tässä 600 miljoonaa euroa laitetaan väyläverkkojen kehittämiseen, jotta Suomessa voisi talous kasvaa ja kasvaa kestäväällä tavalla.

Mutta mitä tulee tähän työllisyysasteen nostoon: Hallitus ei odota, että työmarkkinajärjestöt kertovat, kuinka paljon uusia työpaikkoja ja työllisiä voidaan synnyttää, vaan se on hallituksen vastuulla. Hallitus vuoden 2020 budjettiriihen yhteydessä arvioi tilannetta, ja tavoitteena on, että silloin pitäisi olla 30 000 uutta työllistä päätöksenteon pohjana vietäväksi eteenpäin ja tämän hallituskauden aikana vuoteen 2023 mennessä 60 000 uutta työllistä. Tällä uralla hallitus toivoo pystyvänsä jatkamaan koko vaalikauden. Tämä on se meidän tavoitteemme. Tähän ei tarvitse sotkea työmarkkinajärjestöjä, jotka ovat toivottavasti avuksi tässä keskustelussa, ei muuta.

15.12 Ari Koponen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Nyt täällä puhutaan vain toisen asteen opiskelijoista ja opettajista, mutta haluaisin muistuttaa, että tarvitaan lisärahoitusta myös alakouluihin, koska siellä tehdään pohja näille toisen asteen opiskelijoille. Eli kärjistäen voisi sanoa, että jos ei tule hyvää opiskelijamateriaalia alakouluista, niin on aivan sama, kuinka paljon sitten toisen asteen opettajia on. — Kiitos.

15.12 Mari Holopainen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Hyvät edustajat! Tässä on tullut hyvin esiin, kuinka tämä lisätalousarvioesitys on jo suunnanmuutos kestävämpään liikkumiseen eri puolilla Suomea, ja todellakin nyt painopiste on raidehankkeissa. Näiden raidehankkeiden edistämistä tulee jatkaa ja niiden vaikuttavuutta vertailla keskenään ja arviointia täytyy huolellisesti toteuttaa, kuten ministeri Marin tässä totesi.

Olen iloinen, että myös koulutus on tuotu esiin, oppositionkin puolelta vahvasti. Koulutus on meidän tärkein infrastruktuurimme, joka vahvistaa työllisyyttä sekä lyhyellä että pitkällä tähtäimellä. Täällä on kritiikkinä tuotu esiin esimerkiksi nuorisotyöttömyys. No siihenhän esimerkiksi oppivelvollisuuden jatkamisella suoraan pureudutaan ja sen ratkaisuun.

Punkt i protokollet PR 21/2019 rd

Lisäksi, kuten täällä on tuotu esiin, tämä lisätalousarvioesitys vähentää nettolainanottoa, [Puhemies koputtaa] 136 miljoonaa euroa. Tässä ei oppositiolla tunnukaan olevan ihan hirveästi valittamisen aihetta, tämä on hyvä suunta meille.

15.14 Kalle Jokinen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Myös minä kiitän hallitusta näistä panostuksista tuonne liikenne- ja infraverkkoon ja niistä puheenvuoroista, joita tulevaisuuden osalta tältä osin on kuultu. Kuitenkin tässä katson sitä, että tässä on erittäin vahva raidepainotus: noin 80 prosenttia rahoituksesta suunnataan raiteisiin ja vain 20 prosenttia tiestöön. Minä olen huolissani teistä, hyvä hallitus, siitä, ymmärrätekö te, miten suomalainen veronmaksaja liikkuu. Kun katsotaan kuljetussuoritteita, niin 90 prosenttia sekä kilometreistä, tonneista että henkilökuljetuksista kulkee tietä pitkin ja vain 10 prosenttia raiteita pitkin. Ja silloin pitää katsoa sitä, mitä suomalainen veronmaksaja toivoo, miten sitä tiestöä ja infraverkkoa myös kehitetään, ja myös sitä aluepolitiikkaa. Autossa vain on se hyvä ominaisuus, että siinä on kääntyvät etupyörät, sillä pääsee ihan kotipihaan saakka niitten kauppakassien kanssa. Eli aiotteko tarkentaa tätä liikennerahojen jakoa niin, että se on oikeudenmukainen tiestön osalta eikä pelkästään raidepainotteinen, niin kuin nyt siltä näyttää?

15.15 Raimo Piirainen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Jokinen puuttui ihan tärkeään asiaan, mutta niin kuin tänään valtiovaroissa kuultiin, painotisuus on euroissa mitattuna sillä tavalla, että maanteihin menee 500 miljoonaa euroa ja raidehankkeisiin menee 400 miljoonaa, eli painotus on koko tälle kaudelle arvioitu tämänsuuruiseksi. Eli isosta erosta ei ole kysymys.

Sitten kun tehdään rautatieinvestointeja eli parannetaan, rakennetaan uutta, siellä on kumipyörille aina työtä niin kuin muillekin työkoneille. Tämä työllistää myös sitä kautta.

Ja täytyy muistaa, niin kuin täällä on hyvin paljon tullut esille useissakin puheenvuoroissa, että Suomi elää viennistä ja meillä se tökkii tällä hetkellä hyvin vahvasti raideliikenteen osalta — liittyy turvalaitteisiin ja tämäntyyppisiin ongelmiin — niin että sitä parannetaan, ja se on erittäin tärkeää elinvoiman vahvistamiseksi. — Kiitoksia.

15.16 Katja Hänninen vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Täytyy kyllä minunkin liittyä tähän kiittäjien joukkoon. Kyllä Antti Rinteen hallituksen ensimmäinen lisätalousarvio kertoo siitä, että meillä on vihdoinkin Suomessa hallitus, joka ymmärtää koko Suomen edun, korostaa alueellisuutta ja alueiden elinvoimaisuutta, eli hankkeita on koko maassa, ei vain etelässä. Nyt on huomioitu koko Suomen kilpailukyky ja panostetaan raiteisiin ja tiestöön ja pullonkauloja avataan. Eli kyllä nyt ollaan oikeilla jäljillä, ja tähän parantaa sitä työllisyyttä ja Suomen kilpailukykyä jos mikä.

Minun täytyy ottaa esille myös se, että kun edellinen hallitus leikkasi ammatillisesta koulutuksesta 200 miljoonaa, niin nyt tämä hallitus ministeri Anderssonin johdolla nimenomaan panostaa ammatilliseen koulutukseen, ja siihen on nyt myös lisätalousarviossa rahaa.

Ja kun te olitte huolissanne tästä vappusatasesta, niin eikö ole hyvä, että tämä hallitus haluaa poistaa köyhyyden ja satsaa nimenomaan pienituloisiin ja pienituloisiin eläkeläisiin eikä leikkaa, niin kuin te teitte [Puhemies koputtaa], ei jäädytä indeksejä vaan palauttaa indeksit täysimääräisesti?

Punkt i protokollet PR 21/2019 rd

15.17 **Sari Sarkomaa kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Mielestäni nyt olisi aika, että pääministeri Rinne kertoisi, minkälainen korotus pieniin eläkkeisiin on tulossa. Näyttää pahasti siltä, että vappusatanen on kutistumassa keskikesän kympeiksi. [Paavo Arhinmäen välihuuto] Päämatemaatikko Kansaneläkelaitokselta on ollut huolissaan siitä, miten tuo raha riittää, jonka hallitus on luvannut tähän korotukseen. Olette todenneet, että 50 eurolla nettomääräisesti korotetaan alle 1 000 euron eläkkeitä. Mutta eläkejärjestelmä on sellainen, että jos pieniä korotetaan, niin myös suurimmat korottuvat. Päämatemaatikko on todennut, että teillä on kolme vaihtoehtoa: joko rikkoo eläkejärjestelmä ja luoda joku uusi järjestelmä tai sitten tinkii korotuksista tai hankkia lisää rahaa, jotta tuo hallitusohjelman viidenkymppin lupaus toteutuu.

Kysynkin nyt: minkä te näistä kolmesta valitsette? On kohtuullista, että eduskunta tietää, millainen eläkekorotus on tulossa, koska lisätalousarviossa esitetään rahoja tämän järjestelmän toimeenpanoon ilman, että me tiedämme, minkälaista järjestelmää toimeenpannaan. [Puhemies koputtaa] Eli kutistuuko se viisikymppiä kympeiksi vai tulee lisärahaa tähän?

15.18 **Pia Viitanen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä minua nyt hie-
man kiinnostaa tämä kokoomuksenkin hämmentävä kanta. On tietenkin hyvä, että kokoomuskin on nyt huolissaan eläkkeistä. Viimeiset neljä vuotta te olette leikanneet pienituloisilta eläkkeitä, ostovoimaa on supistettu [Timo Heinonen: Höpsis!] ja monet eläkeläiset, jotka toden totta olisivat ansainneet meiltä hivenen kunnioitusta, ovat joutuneet leikkausten kohteeksi.

Mutta, arvoisa kokoomus, juuri nyt te olette vastustamassa niitä määrärahoja, joilla valmistaudutaan pienten eläkkeiden korottamiseen. Te olette täällä kritisoineet niitä rahoja ja vastustaneet niitä rahoja, joilla eläkkeitä tullaan korottamaan. Mielestäni se on oikea tavoite, siihen pyritään ja niin täytyy tehdä. Mutta se minusta on hyvin ikävää, jos kokoomus edelleen jatkaa täällä julmaa leikkausajatteluaan pienituloisia eläkkeensaajia kohtaan ja haluaa vastustaa jopa näitä rahoja, joilla korotuksiin mennään. [Sari Sarkomaa: Ei vastusta!] Eli mikä on kokoomuksen linja nyt näiden eläkkeiden suhteen? Ette kai vain vastusta sitä, että eläkkeitä tullaan korottamaan?

15.19 **Timo Heinonen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Viitanen, olisi hyvä pysyä totuudessa. Viime vaalikaudella teidän nykyisen hallituskumppaninne, keskustan, ja kokoomuksen johdolla takuueläkettä korotettiin lukuisia kertoja, yhteensä 40 euroa. Se ei jäänyt puheeksi, se oli konkreettinen teko, jonka me halusimme keskustan kanssa, kokoomus ja keskusta, kohdentaa nimenomaan pienituloisimmille eläkeläisille.

Mutta niin kuin edustaja Sarkomaa aivan oikein esille nosti, Kelan päämatemaatikko Tapio Isolankila on todennut, että teidän täytyy, ministeri Rinne, rikkoo eläkejärjestelmä, jos te aiotte pitää kiinni siitä, mitä olette luvannut. Ja ette te aio edes pitää kiinni siitä, sillä teidän lupasitte 100 euroa puhtaana käteen kaikille, jotka saavat alle 1 400 euroa eläkettä, ja nyt te olette jo unohtanut ne yli 400 000 eläkeläistä, jotka saavat 1 000—1 400 euroa. Miksi te petitte heille antamanne lupauksen?

15.20 **Antti Lindtman sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ehkä ei kannata liikaa jumiutua vanhoja muistelemaan, mutta sen verran on nyt pakko korjata tuota edustaja

Punkt i protokollet PR 21/2019 rd

Heinosen käsitystä, että ensinnäkin mitä tulee tähän takuueläkkeiden korottamiseen, niin se hädin tuskin juuri ja juuri riitti kompensoimaan ne indeksileikkaukset, jotka teitte.

Ja mitä tulee kaikkein pienituloisimpiin eläkkeensaajiin, kaikkein pienituloisimpiin eläkkeensaajiin, neljä vuotta peräkkäin te leikkasitte kansaneläkettä kansaneläkeläisiltä. Neljä vuotta peräkkäin, viimeisenä vuotena yli 300 euroa vuodessa. Eläkkeitä leikkasitte joka vuosi, edustajat Heinonen ja Orpo, kun te olitte hallituksessa, heiltä, jotka tämän maan meille ovat rakentaneet.

Nyt tämä suunta käännetään, nyt on hallitus päättänyt, että kaikkein pienituloisimpien eläkkeensaajien toimeentuloa parannetaan, [Timo Heinosen välihuuto] ja mitä te täällä teette — vastustatte niitä järjestelmämuutoksia, jotka tämän mahdollistavat. Mikä on kokoomuksen kanta? Viime vaalikaudella te leikkasitte, onko teidän sydämenne nyt edes vähän lämmennyt? [Puhemies koputtaa] Eivätkö he, jotka tämän maan ovat rakentaneet, ansaitse edes pientä toimeentulon parannusta?

15.22 Petteri Orpo kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kyllä tässä nyt, edustaja Lindtman, arvoisa hallitus, on kyse siitä, että yksi teidän vaalivoittonne salaisuuksia oli juuri tämä vappusatanen, lupaus pienituloisille eläkeläisille, ja kyse on siitä, mitä edustaja Heinonenkin täällä peräänkuuluttaa, että aiotaanko se pitää. [Timo Heinonen: Eläkepetos!] Aiotaanko se pitää? Meidän vaaliohjelmassamme ei ollut vastaavan kaltaista lupaus. Me lupasimme sen vastoin veronkevennyksiä jokaiselle, myöskin pienituloisille eläkeläisille. Kyse on siitä, mitä te olette luvanneet eläkeläisille, ja tähän meidän pitäisi saada vastaus, milloin ja kuinka paljon. Ja jos on kyse Kelan 5 miljoonasta, niin uskon, että Kelan valtavasta budjetista valmistelu pystytään muutenkin tekemään. [Antti Lindtman: Niin, aktiivimallin osalta!]

15.22 Ville Tavio ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kun SDP:kin noin yltyy, kuin oppositiossa olisivat, kehumaan itseään eläkeläisten puolustajana, niin kyllä minun on pakko kysyä, missä on se luvattu Lipposen indeksin korjaaminen, se taitetun indeksin korjaaminen. [Naurua — Välihuutoja] Missä se viipyy? Kyllä sitä on kuultu SDP:nkin puolesta vaalikentillä kovasti siellä teltoilla lupailtavan, että tämäkin korjataan.

Ei työeläkeläisten asia muuten ole mikään naurun paikka. Kun puhuttiin tässä 1 400—1 500 euroa tienaavista työeläkeläisistä, niin kyllä nimenomaan he, jos jotkut, mielestäni ansaitisivat tässä niitä korotuksia. Ei voida kuitenkaan katsoa vain takuueläkeläisiä, vaan työeläkeläisten tulisi olla mukana. Perussuomalaisethan on esittänyt vaihtoehtobudjetissaan viime vuonna erittäin hyvän mallin, jolla tämä korjataan. Minulla on vähän sellainen olo, että te ette ole tähän perussuomalaisten puoliväli-indeksimalliin edes tutustuneet, [Puhemies koputtaa] mutta aiotteko te tehdä sille mitään?

Ensimmäinen varapuhemies Tuula Haatainen: Pääministeri Rinne, 1 minuutti.

15.24 Pääministeri Antti Rinne (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Se, mitä minä olen luvannut SDP:n puheenjohtajana ennen pääministerin tehtävään tuloa: olen luvannut sen, että pienten eläkkeitten tasoa nostetaan 100 euroa jonkun vuoden kuluessa julkisen talouden tilan sen salliessa. Tämä on siis se lupaus, mikä on annettu. Nostetaan 100 euroa jonkun vuoden kuluessa ja julkisen talouden sen salliessa.

Punkt i protokollet PR 21/2019 rd

Se, mitä nyt ollaan tekemässä: vuoden 2020 alussa tullaan nostamaan noin 1 000 euroon asti 50 eurolla nettona ilman, että sitä rahaa vie yhtään mikään, nettona 50 euroa kuukaudessa näitten eläkeläisten toimeentuloa, ja siitä eteenpäin joitakin kymppejä aina sinne 1 400 euroon asti. Tämä on se, mitä tällä hetkellä lasketaan ja mitä mallia viedään eteenpäin.

Minä en pysty tämän tarkemmin sanomaan sen takia, että me haluamme myöskin tämän asian valmistella huolella niin, että se tulee tänne saliin päätettäväksi niin, että jokainen ymmärtää, mitä on päättämässä. Mutta jokaiselle ensimmäinen askel on tulossa. Se 50 euroa nettona, puhtaana käteen, tulee niille, jotka tienavat alle 1 000 euroa eläkkeenä.

15.25 Antti Kurvinen kesk (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Jotenkin itsestäni tuntuu hirveän helpolta olla keskustan eduskuntaryhmän puheenjohtajana täällä, ja tiedätekö miksi? Sen takia, että meillä on ollut samat puheet ennen ja jälkeen vaalien. Mutta nyt jos kuuntelee tätä opposition kritiikkiä niin perussuomalaisilta kuin kokoomukselta, niin tulee mieleen se vanha vapaapalokunnan harjoitus, että väärin sammutettu, että hyvä että sammutitte nämä ongelmat ja näin, mutta väärin on sammutettu. [Timo Heinonen: Ettehän te ole sammuttaneet!]

Täällä pääministeri ja liikenneministeri hyvin kävivät läpi sitä, että hankeyhtiöitä viedään eteenpäin. Tavoitteena on kolmeen ilmansuuntaan saada hyvät raideyhteydet, kuten on vaikka meidän länsinaapurissakin: niin itärata, päärata plussineen kuin sitten myöskin Turun junarata.

Mutta kun täällä on epäselvyyttä, kun olen kuunnellut vaikkapa edustaja Jokisen puheenvuoron, niin kysyisin nyt vielä liikenneministeriltä, onko tulossa tulevaisuudessa infrapake-teissa korjausvelan korjaamista meidän tiestömme osalta, kun suurin osa ihmisistä ja tavarasta liikkuu siellä teillä. Kysyisin valtiovarainministeri Lintilältä, onko teillä valmiutta tarkastella liikenteen verotusta niin, että autoilta ei kerättäisi dieselveroa ja ajoneuvoveroa [Puhemies koputtaa] ja monenlaista polttoaineveroa, kun ilmastoasiatkin ovat autoilussa niin tärkeitä.

15.26 Arja Juvonen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kyllä se on juuri niin, että ne pienituloiset ihmiset ovat siellä vaalikentillä olleet odottamassa sitä vappusatasta tai millä nimellä sitä ikinä sanotaankaan. Siellä on paljon pienituloisia naisia, siellä on ikäihmisiä ja heitä, jotka miettivät, ostetaanko lääkkeitä vai ostetaanko ruoka.

Minä olisin kysynyt sote-uudistuksesta, että kun siihen kohdennetaan kuitenkin nyt tätä resurssia, niin millä tavalla asiat etenevät. Siellähän tulee varmasti palvelumaksuihin korotuksia ja erilaisia kustannuksia ikäihmisille, niin onko näistä nyt tietoa: armahdatteko paljon sairastavat ja ikääntyneet paljon palveluja käyttävät vai millä tavalla lähдете etene-mään nyt tämän sote-uudistuksen kanssa? Se on erittäin tärkeää.

Kyllähän ne lupaukset pitää pitää, ja se on tietysti niin, että kun olette täällä mainostaneet, että tämä hallitus on lähtenyt lentoon, niin äkkiähän siitä tulee myös sukellusvene.

15.27 Sanni Grahn-Laasonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Eihän se rahan jakaminen ole vaikeaa, eikä se ole mikään lentävä lähtö. Tulopuoli on se huoli, ja siitä syystä paitsi että te, pääministeri Rinne, olette selityksen velkaa tästä vappusatasesta, jota odotetaan kovasti, niin 12.6. A-studiossa totesitte, että hallitus tekee lisätalousarviossa merkittäviä satsauksia työllisyyttä edistäviin toimiin. Nyt en näe niitä työllisyyttä edistä-

Punkt i protokollet PR 21/2019 rd

viä toimia tässä, joten haluaisin tiedustella, milloin hallitus käy ne aidot neuvottelut, joissa näistä työllisyystoimista sovitaan.

Jäi myös hyvin epäselväksi työmarkkinajärjestöjen rooli tässä. Aiemmin sanoitte, että he ovat vastuussa ja heidän kanssaan nämä työllisyystoimet valmistellaan. Nyt sanoitte, että näin ei olekaan. Se alleviivaa entisestäänkin sitä kysymystä, milloin hallitus aikoo kokoontua päättämään työllisyystoimista, koska se on ihan oleellinen kysymys myös näiden teidän vaalilupaustenne lunastamisessa.

15.28 Pia Lohikoski vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä kovasti peräänkuulutetaan työllisyyteen vaikuttavia toimia, ja on tietysti hyvä, että niistä ollaan kiinnostuneita. Nyt tässä hallituksen lisätalousarviossa on näitä tulevaisuusinvestointeja, joissa sekä liikennehankkeisiin että ammatilliseen koulutukseen satsaaminen ovat molemmat niitä keinoja, joita teidän kysymänne kolmikannassa olevat työmarkkinajärjestöt ovat ehdottaneet keinoiksi. Joten oletteko lukeneet ollenkaan uutisia, arvoisa oppositio? Siellä on nimenomaan sanottu, että panostakaa koulutukseen. Työnantajat valittavat pulaa osaavista työntekijöistä. Eikö ammatilliseen koulutukseen satsaaminen ole siten juuri työllisyyttä parantava keino?

Mitä sitten tulee näihin liikennehankkeisiin, niin olin kuulevinani, että näiden panostusten ansiosta yli 7 000 henkilötövuotta on tulossa. Kyllähän se liikennehankkeiden rakentaminenkin työllistää. Eivätkö nämä kelpaa oppositiolle lainkaan?

15.29 Tuula Väättäinen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Todellinen elämä perustuu faktoihin. Edustaja Orpo, edelliset neljä vuotta me odotimme Pohjois-Savossa ja Ylä-Savossa Iisalmen seudulla sitä, että te olisitte löystyttänyt kukkaron nyörejä valtiovarainministeriössä ja antanut myös sinne rahaa ratahankkeisiin. Tuntui, että kukkaron nyörit vain kiristivät, ja kun te tulitte Kehä kolmosen laidalle, niin tuntui siltä, että suljitte silmäanne, kun katsoitte pohjoiseen päin. Me jäimme täysin ilman. [Arja Juvosen välihuuto]

Mutta nyt me emme ole ehtineet edes kerätä karvahattulähetystä, kun Rinteen hallitus on lisännyt Iisalmen seudulle ratahankkeisiin lisärahoitusta 55 miljoonaa. Minä olen täysin vakuuttunut siitä, että tämä työllistää meidän aluettamme, virkistää elinvoimaa ja saa meille siellä aikaan sellaista positiivista pöhinää, johon me toivomme jatkoa. [Välihuutoja]

15.30 Markku Eestilä kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Itse ainakin arvostan sitä, että istuva eduskunta kunnioittaa edellisen eduskunnan päätöksiä, ja edellinen eduskuntahan piti erityisen tärkeänä, että toteutetaan Ylivieska—Iisalmi-radan sähköistys, [Tuula Väättäinen: Miksei toteuttanut?] johon liittyy kolmioraide ja johon liittyy sitten Yaran sähköistys Siilinjärvellä. Tämä on elinkeinoelämän kannalta tärkeä, kuten valtiovarainvaliokunta mietinnössään totesi. Se ei ole rahoitusratkaisu, minkä edellinen eduskunta ja valtiovarainvaliokunta mietinnössään ovat todenneet, mutta ne nostivat erityisesti tämän Iisalmi—Ylivieska-radan esille. Kiitän hallitusta siitä, että te olette noudattaneet edellisen eduskunnan tekemää joulukuista päätöstä, koska näin se pitää toimia. Jos jokainen eduskunta toimisi niin, että mitä edellinen eduskunta hyvää päättää, heti käännetään periaatteessa nurin, niin se on väärää politiikkaa.

Kun sain puheenvuoron, kiinnitin huomiota siihen, että perusväylänpidosta puuttuu 160 miljoonaa siitä tasosta, mikä on parlamentaarisesti hyväksytty ja hyväksi todettu, [Väli-

Punkt i protokollet PR 21/2019 rd

huutoja sosiaalidemokraattien ryhmästä] ja viime vuodesta puuttuu vielä 260 miljoonaa tälle vuodelle. Meinataanko tämä kuoppa jollain tavalla lapioida umpeen?

Ensimmäinen varapuhemies Tuula Haatainen: Nyt vähitellen aletaan tätä debattia loppettelemaan. Myönnän seuraavat puheenvuorot: edustajat Salonen, Peltokangas, Kiuru, Östman ja Adlercreutz. Sitten mennään ministereiden vastauksiin.

15.32 Kristiina Salonen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vielä hetki sitten itsekin oppositiossa olleena katson, että oppositiolla on erittäin tärkeä rooli haastaa hallitusta linjoissaan. Uskottavuutta politiikassa ei kuitenkaan lisää se, että se tehdään keinotekoisesti. Edustaja Kopra täällä aikaisemmin aloitti puheensa hyvin rakentavasti, mutta kiitosten jälkeen alkoi vähätellä ja kerätä kunniaa edelliselle hallitukselle, vähän samoin kuin edustaja Eestilä juuri äsken totesi.

Jokainen viime kaudella eduskunnassa ollut tietää, kuinka kovan työn takana oli saada millegään alueelle rahoitusta infraan — täysin mahdotonta. Käsitykseni on ollut myöskin se, että nyt kun uusi hallitus on aloittanut, esimerkiksi suunnitteluissa ollaan takamatkalla, ja sen vuoksi emme ole päässeet alueilla hankkeita aloittamaan siinä tahdissa kuin olisi toivottu. Olisin kysynyt ministeri Marinilta: Onko näin? Onko viime kaudella erityisesti jopa suunnitteluakin ja sen rahoitusta laiminlyöty? [Petteri Orpo: Ei pidä ollenkaan paikkaansa. Pysytäänpäs totuudessa!]

15.33 Mauri Peltokangas ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Hallituksen infrahankkeet ovat ilman muuta kannatettavia, ja osaltani olen hyvinkin tyytyväinen, että näihin on ryhdytty. Tosin Pohjanmaa on unohdettu jälleen kerran, ja ihmettelenkin sitä suuresti, koska meillä on Kasitie sekä tie 63, jonka varteen nyt ollaan litiumkaivosta kovasti byggaamassa. Ihmettelen, että valtiovarainministeri istuu lompakon päällä eikä ojen-nauttavaa kättään sinne Pohjanmaalle. Toivon, että tällaiseen toimeen ryhdytään.

Kiitän pääministeriä siitä, mitä hän kertoi nyt Suomen kansalle. Siellä on kansaa kuohuttanut tämä ministerien avustajahumppa. Siellä on valtava määrä, ennennäkemätön määrä avustajia ja valtioshteereitä. Kiitän pääministeriä siitä, että kerroitte, että tässä on kysymys siitä, että on EU:n puheenjohtajakausi ynnä muut. Nyt sitten varmaan ilolla saamme todeta, että kun EU-puheenjohtajakausi on ohi, niin voimme sitten raakata turhat pois. Vai onko näin?

15.34 Pauli Kiuru kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tasa-arvo on tärkeä asia, ja näissä liikennehankkeissa sitäkin pitää ottaa huomioon.

Ensinnä haluan kiittää hallitusta — ratahankkeet ovat ilmastohankkeita, ne ovat liikennepoliittisia hankkeita, ja ne ovat myös asuntopoliittisia hankkeita.

Se epätasa-arvo, mikä meillä on ollut, selvä vääristymä, on maakuntien välillä. Esimerkiksi Pirkanmaa, niin kuin kollega, edustaja Viitanen tietää hyvin, on saanut vain kaksi prosenttia valtion liikennerahoista, vaikka meidän bruttokansantuoteosuus on kahdeksan prosenttia, [Välihuutoja] ja on hienoa, että liikenneministeri on nyt huomannut tämän asian ja esimerkiksi valtatie kolmesta pohjoisen suuntaan pistetään kuntoon, ja kannustan tässä suhteessa valtatie 9:n osalta toimenpiteisiin heti kun mahdollista.

Maahanmuutosta kysyn sellaisen, että Irakiin kohdistetaan maahanmuutto- ja paluumuuttoasiantuntijalle rahoitus. Miten on paluusopimuksen laita Suomen ja Irakin välillä?

Punkt i protokollet PR 21/2019 rd

Onko PCA-sopimus tuonut apua, ja miten tämä asia etenee? Tätä viime vaalikaudella käsiteltiin moneen kertaan.

15.35 Ari Torniainen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tämä lisätalousarvioesitys on todellakin mittava lisätalousarvio liikenneväyliin, ja se on varmasti odotettu ja toivottu. Kun vaalikentillä kiersi, niin erittäin paljon ihmisiltä tuli toiveita nimenomaan liikenneväyliin, ja niissä koettiin olevan isoja ongelmia. Nyt käynnistettävillä liikennehankkeilla paitsi työllistetään ihmisiä — oppositio on arvostellut, etteivät nämä liikennehankkeet työllistä riittävästi, mutta kuitenkin ne ovat työllistäviä hankkeita — myöskin tuetaan alueellista elinvoimaa ja vahvistetaan yritysten toimintaedellytyksiä sekä edistetään elinkeinoelämän vientimahdollisuuksia. Nämä ovat tärkeitä hankkeita.

Kun on kuunnellut opposition puheenvuoroja, niin ensiksi te keuhutte näitä liikenneväylähankkeita, se on hyvä asia, mutta sitten te arvostelette, etteivät nämä työllistä riittävästi. Kuitenkin itse olen aikanaan ollut, työelämää tehnyt rakennusala ja tiedän, että kyllä maanrakennusala ja tiehankkeet myöskin työllistävät paljon ihmisiä ja yrityksiä, pieniä yrityksiä nimenomaan siellä maakunnissa ja alueilla. Siellä toivotaan tällaisia hankkeita, ja toivon, että näitä tulee myöskin lisää ja myöskin [Puhemies koputtaa] sinne Kaakkois-Suomeen.

15.36 Jari Myllykoski vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Haluan ensimmäisenä huomiona olla niin tylsä, että palaan, kuten tässä muutama puheenvuoro jo edelläkin, tähän lisätalousarvioon ja unohdan vapun.

Kysyisinkin ministeri Anderssonilta, kun nyt ammatilliseen koulutukseen tulee rahaa: onhan niin, että nyt tällä rahalla nimenomaan tähdätään sinne, missä on työvoimapulaa, niille aloille, niiden ammatillisiin koulutuksiin? Elinkeinoelämä huutaa uusia ammattilaisia. Ja onko viisas hallitus nyt tehnyt todellakin niin viisaan päätöksen, että suuntaamme sitä niihin pullonkauloihin, mihinkä sitä rahaa tarvitaan? Onko mahdollista, että tällä rahalla voitaisiin mahdollistaa muuntokoulutuksen toteuttamista juuri niille sektoreille, joissa meillä on työvoimapulaa, jotta me voimme vastata tällä hallituksella ja näillä päätöksillä elinkeinoelämän työvoimapulaan?

15.37 Saara Hyrkkö vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämän lisätalousarvion painopiste on toden totta raiteissa, kuten edustaja Jokinen muun muassa täällä aikaisemmin totesi. Mutta toisin kuin edustaja Jokinen ilmeisesti, niin minun mielestäni se on tärkeä arvovalinta ilmaston ja ihmisten sujuvan liikkumisen puolesta. Kokoomuksen puheissa tämä ilmastonäkökulma valitettava usein tuppaa unohtumaan.

Käynnistysvalmiita hankkeita käynnistetään, ja syksyllä tietysti tästä täytyy jatkaa. On ilo kuulla, että esimerkiksi Espoon kaupunkiradan ripeä käynnistys saa tukea myös opposition puolelta. Se ja täällä mainitut muut isot raidehankkeet ovat aivan keskeisiä Suomen tulevaisuuden, ilmastotavoitteiden ja kilpailukyvyyn kannalta. On hienoa, että ministeri Marin avasi nimenomaan näitä suuruusluokkia ja sitä prosessia, miten tässä ollaan etenevässä. Näitä hankkeitahan hallitus on ohjelmassaan sitoutunut edistämään.

Valtiontalouden kokonaisuudessa tällä vajaalla 300 miljoonalla ei tietysti vielä mennä kuuhun, mutta on todella hyvä, että hallitus tarttuu näin nopeasti moniin kipeisiin tarpeisiin, muun muassa kokoomuksen pitkän hallitustaipaleen aikana tehtyjen [Puhemies ko-

Punkt i protokollet PR 21/2019 rd

puttaa] koulutusleikkausten ja perusturvan leikkausten paikkaamiseen. Se herättää luottamusta tulevia vuosia ajatellen.

15.39 Anders Adlercreutz r (vastauspuheenvuoro): Ärade talman! Kyllä tämä vaan taitaa olla aika hyvä lisätalousarvioesitys, kun se saa pääosin kiitosta. Kritiikki kohdistuu siihen, että tässä eivät kaikki maailman hankkeet ole mukana. [Vasemmalta: Suomen riittää!]

Pitää kuitenkin priorisoida, ratahankkeitakin pitää priorisoida. Jo se, että käynnistettäisiin lisää, loisi sellaisiakin negatiivisia vaikutuksia, että sen myötä hintataso nousisi, eli näitä vain pitää jaksottaa. Kaupunkirata on tärkeä hanke. Se on tärkeä hanke Turun liikenteen, lentokentän liikenteen kannalta, ja eiköhän sekin tule aikanaan, mutta ei pidä asettaa kaupunkirataa ja hyvää lainvalmistelun tasoa vastakkain.

Tässä puhutaan varmaan vielä monta kertaa tästä viidestä ja kolmesta miljoonasta, mutta kyllä minä tiedän, että kokoomuskin näkee sen, että kokemukset viime hallituskaudella ovat sellaiset, että resursseja pitää olla riittävästi. Ei ole järkeä minimoida ministerien lukumäärää, ei ole järkeä minimoida valtiosihteereiden lukumäärää, ei ole järkeä minimoida erityisavustajien lukumäärää. Silloin tulee huonoa lainvalmistelua. Silloin pyöritetään maakunnissa neljän vuoden ajan satojen miljoonien [Puhemies koputtaa] kustannuksilla valmistelukoneistoa [Arja Juvonen: Kaikki säästetään! — Puhemies: Aika!] lakiesityksiä varten, joita ikinä ei tule.

15.40 Peter Östman kd (vastauspuheenvuoro): Puhemies! Yhdyn Adlercreutzin analyysiin, että se on aika hyvä. Se ei ole hyvä, mutta se on aika hyvä. Ja edustaja Torniaiselle, joka moitti oppositiota siitä, että me vain haukumme: en pyytänyt tätä puheenvuoroa haukuakseni, mutta en ole saanut vastausta. Hallitus puhuu 600 miljoonan liikenneinvestoinneista, ja Pohjanmaan maakuntaa ei ole kertaakaan mainittu. En tiedä, onko se tahallisesti jätetty pois, ettei vastata tähän kysymykseen, mutta sanon vielä kerran: valtatie 8, Vaasa—Kokkola-väli, 8 miljoonaa. Se on 1,3 prosenttia siitä kokonaisrahoituspaketista ja summasta, mistä te puhutte. Katsotteko te, että Pohjanmaakin olisi oikeutettu tällaiseen investointiin, jos ei nyt tässä yhteydessä, niin edes lähiaikoina?

Ensimmäinen varapuhemies Tuula Haatainen: Vielä edustaja Mäenpää ja sitten ministerien vastaukset.

15.41 Juha Mäenpää ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Täällä on ollut hyviä puheenvuoroja ja on tullut kiitosta sekä opetukseen että tiehankkeisiin liittyen.

On noussut keskusteluun hallituksen avustajamäärän kasvu. Tämä muistaakseni tuo noin 6 miljoonan euron vuosittaiset kustannukset, ja tämä tarkoittanee teidän hallituskaudellanne 24 miljoonan euron menoa veronmaksajien rahaa. Ministeri Rinne, sanoitte joillakin sanoin, että avustajia palkataan lisää hengissä pysymisen turvaamiseksi tai takaamiseksi, en nyt ihan tarkkaan muista. Kansalaisten silmissä tämä avustajamäärän tuplaaminen näyttää siltä, että te palkkaatte tänne eduskunnasta pudonneita henkilöitä.

Lyhyesti kysyisin: Arvoisa pääministeri, näyttää siltä, että avustajamäärä on liima, joka pitää hallituksenne kasassa. Kun puhuitte hengissä pysymisestä ja koossa pysymisestä, tarkoititteko te hallituksen hengissä pysymistä [Puhemies: Aika!] ja koossa pysymistä?

Punkt i protokollet PR 21/2019 rd

15.42 Pääministeri Antti Rinne: Arvoisa puhemies! Ensinnäkin haluan kiittää tästä aktiivisesta keskustelusta liittyen tähän lisätalousarvioon. Ja oikeastaan se ilmapiiri, jonka olen aistinut tässä, on se, että ollaan aika tyytyväisiä siihen, että ollaan pystytty satsaamaan yli 600 miljoonaa euroa liikenneinfraan, josta perusväylänpitoon 260 miljoonaa kokonaisuudessaan lisää rahaa, kun ne kaikki hankkeet on toteutettu, tänä vuonna 40 miljoonaa euroa lisää. Täytyy muistaa, että ministeri Orpon aikana, edellisen hallituksen aikana, valtiovarainministerinä toimineen Orpon aikana, taidettiin tälle vuodelle laittaa aika paljon vähemmän kuin se 300 miljoonaa euroa rahaa, joka oli sovittu parlamentaarisesti, ja nyt sitä lisättiin. Ensi vuodesta lähtien on 300 miljoonaa kehyksissä joka vuosi tähän perusväylänpitoon rahaa, jotenka kyllä siellä liikenneväylissä, myöskin tieväylissä, on lisäresursseja laitettu liikkeelle.

Sitten mitä tulee näihin avustajiin, niin uudelleen nyt toistan sen, että meillä on 2,9 miljoonaa euroa lisää tarvittavaa rahoitusta tähän avustaja—valtiosihteeri-kokonaisuuteen, ministerien palkkaamiseen. Meillä taitaa olla yksi ministeri lisää edelliseen hallitukseen nähden. Meillä on viisi puoluetta verrattuna edellisen hallituksen kolmeen puolueeseen. Meillä on EU-puheenjohtajuuskausi alkamassa, se vaatii merkittävästi lisäresursseja, jotta me pärjäämme nyt tämän seuraavan puoli vuotta joka tapauksessa. Me tarvitsemme nyt sellaisia lisäresursseja, joilla pystytään hoitamaan tämä homma kunnolla niin, että ei kukaan tapa itseään työllä, ei avustajakunnasta eikä ministereistä, ja työturvallisuus säilytetään tämän joukon osalta. Tämä on se peruste, minkä takia tänne on näitä henkilöitä palkattu. [Välihuutoja perussuomalaisten ryhmästä]

15.44 Valtiovarainministeri Mika Lintilä: Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Kurvinen kysyi liikenteen verotuksesta. Tällä hetkellä tarkoitus on se, että kauden aikana tehdään selvitys siitä, miten pidemmällä aikavälillä liikenteen verotusta tullaan kehittämään. Ennen tätä selvityksen valmistumista mitään merkittäviä muutoksia ei ole tulossa. Ja kun aina kysytään autoverotuksesta, niin voin sanoa, että mitään siihen liittyvää ei ole valmisteilla ministeriössä.

15.45 Liikenne- ja viestintäministeri Sanna Marin: Arvoisa puhemies! Ensinnäkin vastaus tähän, onko Pohjanmaa unohdettu. No näin en kyllä sanoisi, itse asiassa Pohjanmaalle kohdistuu merkittävilta osin niin perusväylänpidon kuin sitten näiden uusien kehittämishankkeiden osalta panostuksia: Tampere—Seinäjoki-rataosan elinkaaren lopussa olevien turvalaitteiden uusimiseen 70 miljoonaa euroa, turvalaitteiden uusimiseen ja puuttuvien turvalaitteiden asentamiseen Kokkola—Pietarsaari (Pännäinen) -rataosalle 12 miljoonaa euroa. Yhtä lailla myös tämä Helsinki—Tampere-pääradan kehittämisen jatkosuunnittelun 11 miljoonan euron määräraha hyödyttää edelleen liikenneyhteyksiä pohjoiseen, muun muassa Pohjanmaalle. Myös Iisalmi—Ylivieska-rataosan sähköistyksellä ja Iisalmen kolmioraiteella — valtuus 55 miljoonaa euroa — on yhteys ja merkitys elinkeinoelämän kuljetusten osalta Pohjanmaalle. Ja yhtä lailla valtatie kolmosen parannuksella, tällä Hämeenkyrön ohituksella — puhutaan siis Vaasantiestä, tämä on merkittävä pullonkaula tällä hetkellä Vaasantiellä — on vaikutus Pohjanmaalle. Eli missään nimessä näiden panostusten osalta sellaista johtopäätöstä ei voida tehdä, että Pohjanmaa olisi jotenkin erityisesti unohdettu, päinvastoin moni näistä hankkeista kohdistuu Pohjanmaallekin erittäin positiivisesti. [Peter Östmanin välihuuto]

Punkt i protokollet PR 21/2019 rd

Mitä tulee Jokisen kysymykseen, muutenkin täällä esille nousseeseen kysymykseen, perusväylänpidon puolesta, erityisesti tiestön ylläpidosta, niin tämä hallitushan panostaa 300 miljoonaa euroa lisää perusväylänpitoon vuodessa. Tämä tullaan näkemään vuoden 2020 varsinaisessa talousarviossa, eli tehdään merkittävä lisäpanostus perusväylänpitoon.

Mitä tulee näihin työllisyysvaikutuksiin, pelkästään näiden hankkeiden liikkeellelaitolla suora työllisyysvaikutus on 7 400 henkilötyövuotta, ja tämän lisäksi on tietenkin se työllisyysvaikutus, joka syntyy elinvoiman ylläpitämisestä, vahvistamisesta, kilpailukyyn vahvistamisesta alueilla. Näilläkin on totta kai merkitystä myös työllisyydelle, mutta siis suora työllisyysvaikutus on 7 400 henkilötyövuotta.

Sitten täällä tuli kysymys, edustaja Salonen kysyi, tästä suunnittelun laiminlyönnistä edellisen hallituksen osalta. On aivan totta, että joiltakin osin suunnittelutyötä ollaan laiminlyöty. Me tiedämme, että esimerkiksi pääradan osalta on merkittäviä kapasiteettiongelmia, meillä on merkittäviä ongelmia pääradan kunnon ja kehittämisen osalta, ja tähän ei ole edellisen hallituksen toimesta, edellisen valtiovarainministerin toimesta, osoitettu riittävää suunnittelurahoitusta — toisin kuin Turun-radalle, jolle edellinen hallitus löysi 40 miljoonaa. Pääradalle kohdistettiin suunnittelurahaa 1 miljoonaa, ja tiedän, että alueilla tähän ollaan suhtauduttu lähinnä, jos ihan suoraan sanon, vitsinä. Nyt tämä hallitus laittaa 11 miljoonaa euroa välittömästi, lisätalousarviossa, pääradan suunnitteluun.

Myös muilta osin, totta kai, [Puhemies koputtaa] meillä on paljon hankkeita, meillä on paljon tarpeita, mitä meidän pitää toteuttaa. Tämä on se panostus, minkä tämä hallitus välittömästi, kolmessa viikossa, tekee, [Puhemies koputtaa] ja pidän erittäin tervetulleena, että nyt näillä keskeisillä niin raideliikenteen kuin tieverkoston parannuksilla [Puhemies: Aika!] saadaan vahvistettua koko maan elinvoimaisuutta [Puhemies koputtaa] ja työllisyyttä.

15.48 Opetusministeri Li Andersson: Arvoisa puhemies! On taas kerran ollut hienoa kuunnella puheenvuoroja, joissa kiitetään panostuksista koulutukseen. Tiedän, että erityisesti huoli ammatillisen koulutuksen tilanteesta on sellainen, joka on jaettu yli puoluerajojen, ja nyt tätä tosiaan lähdetään korjaamaan jo tänä vuonna lisätalousarvion kautta panostamalla näitä tulevaisuusinvestointirahoja ammatillisen koulutuksen opettajien ja ohjaajien palkkaamiseen. Minun mielestäni on myöskin merkittävä linjavalinta hallitukselta, että haluttiin aikaistaa näitä tulevaisuusinvestointeja, jotta saadaan nämä koulutuspanostukset mahdollisimman nopeasti liikkeelle.

Aivan kuten edustaja Myllykoski omassa puheenvuorossaan totesi, niin koulutuspanostuksethan ovat siis sekä keino pitkällä aikavälillä huolehtia tämän yhteiskunnan työllisyysasteesta ja tasa-arvosta mutta ne tuovat myöskin nopean aikavälin ratkaisuja niille aloille, joilla on erityisesti osaajapula ongelmana.

Sitten lyhyesti vielä, kun edustaja Juvonen aikaisemmassa vaiheessa kysyi soveltuvuuskokeista. Olen siinä käsityksessä, että OKM on tätä asetusta jo muuttanut ja että se astuu voimaan niin, että se koskee sellaisia koulutuksia, jotka alkavat 1.8. tänä vuonna. Eli silloin näillä niin sanotuilla SORA-aloilla tulee olemaan mahdollista koulutuksen järjestäjän näin halutessaan tehdä tällainen karsiva soveltuvuus- ja pääsykoe.

15.50 Kunta- ja omistajaohjausministeri Sirpa Paatero: Arvoisa rouva puhemies! Täällä oli muutama kysymys.

Punkt i protokollet PR 21/2019 rd

Ensin kuntien osalta koulutuksen rahoitukseen: Se tulee normaalibudjetissa siinä koh-
taa, kun kuntien indeksijäädytykset ja kiky-leikkaukset peruutetaan. Ne helpottavat myös-
kin kuntien normaalin koulutuksen järjestämistä.

Toinen kysymys tähän, miten sote etenee: Se nähdään sitten, kun sote lähtee etenemään,
sen vaikutukset asiakasmaksuihin ja muuhun. Niitä ei tässä lisäbudjetissa vielä ole.

Tässä on tämä 211 miljoonaa, joka on siis se rahoitus, joka on kolmen vuoden siirtomää-
räraha, jotta voidaan sote-uudistuksen jatkoa tehdä alueilla. Huomionahan nyt on, että täs-
sä lisätalousarviossa se rajataan sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen jatkokehiti-
tämiseen ja hakijoina voivat siis olla kunnat, kuntayhtymät, lähinnä sairaanhoitopiirit ja
muut yhteisöt. Tämän lisäksi siellä on 4 miljoonaa erityistä rahoitusta integraation tutki-
mukseen ja sitten on se tärkeä osa, minkä osalta on toivottu alueilta, että se voi jatkua, ict:n
yhteensovittaminen ja tämän koko ict-järjestelmän valtakunnallinen kehittäminen, ja näi-
hin tätä nyt suunnataan. Ei siis rakenneta alueille mitään erillistä organisaatiota, vaan nyt
kunnat ja kuntayhtymät ovat ne hakijat. Toivon myöskin, että kunnat yhdessä, ilman eril-
listä kuntayhtymääkin, lähtisivät tätä hakemaan.

Ensimmäinen varapuhemies Tuula Haatainen: Oliko ministeri Harakalle kysymyksiä?
Ei tainnut olla. — Nyt mennään sitten puhujalistaan, ja ensimmäinen puheenvuoro, edus-
taja Aittakumpu, olkaa hyvä.

15.52 Pekka Aittakumpu kesk: Arvoisa puhemies! Täällä on kuultu salin molemmilta
laidoilta hyviä kannanottoja koulutukseen liittyen, sellaisia kannanottoja, joita mielellään
itsekin kannatan. On tärkeää, että yhdessä pohdimme sitä, miten kehitämme meidän kou-
lutustamme. Niin omat lapseni kuin monen tässä salissa istuvan ja salin ulkopuolella ole-
van lapset eivät ole vielä kolmen tai viidenkään vuoden päästä ammattikouluiässä, ja on
tärkeää, että ammatillinen koulutus on pitempiäaikaisesti meidän kehityksen kohteena ja
että teemme pitkäkestoisia parannuksia siihen. Mutta tämä 20 miljoonan euron lisäys opet-
tajien palkkaamiseen tässä lisätalousarviossa on hyvä ja tärkeä toimi tähän akuuttiin, kipe-
ään tilanteeseen, joka ammattikoulutuksessa tällä hetkellä on.

Arvoisa puhemies! Hallituksella on jo ohjelmassaan monia hyviä työllisyyttä ja yrittä-
jyyttä tukevia toimia, ja tuskin kukaan esimerkiksi minun kotikaupungissani Oulussa tai
Pohjois-Suomessa laajemminkaan kieltää, etteikö kaupungin syväsataman loppuunsaatta-
minen vaikuttaisi merkittävästi alueen työllisyyteen ja elinvoimaan. Totta kai se vaikuttaa,
kun syväsataman myötä saamme satamaan isompia laivoja, joihin mahtuu enemmän tava-
raa. Sekin on myönnettävä, että eivät nämä lisätalousarvion kaikki hyvät päätökset ole pel-
kästään tämän hallituksen ansiota, vaan pitkäjänteisen työn tulosta. Esimerkiksi juuri mai-
nittu Oulun satama laitettiin alulle jo historiallisen Sipilän hallituksen aikana, ja nyt se saa-
tetaan loppuun, kun lisärahan tarvetta on ilmennyt.

Arvoisa rouva puhemies! Nyt lisäbudjetissa käynnistetään erityisesti raideliikenteen
kunnan parantamiseen liittyviä hankkeita. Keskustalle on ehdottoman tärkeää, että koko
maassa ovat myös maantiet kunnossa. Ilman maanteitä en itsekään olisi täällä. Ei Kiimin-
gin Ylikylästä pääse lentoasemalle tai rautatieasemalle muuten kuin kumipyörien päällä, ja
Kuusamontien levennys tuleeikin piakkoin saada alulle. Siihen toivottavasti palaamme vä-
hän myöhemmin.

Arvoisa rouva puhemies! On syytä muistaa myös se, että hallitusohjelmassa on sovittu,
että perusväylänpitoon tehdään vuodesta 2020 eteenpäin 300 miljoonan euron vuosittai-

Punkt i protokollet PR 21/2019 rd

nen tasokorotus. Keskusta edellyttää, että rahaa käytetään myös kuluvalle vaalikaudella alempiasteisen tieverkon kunnostamiseen ja yksityisteluihin, joihin myöskin hallitusohjelmassa sovimme menonlisäyksiä.

Hallituksen lisätalousarvioesitys on hyvä, tärkeä ja kaikkiaan hyvin kannatettava.

15.54 Merja Mäkisalo-Ropponen sd: Arvoisa puhemies! Tästä lisätalousarvioesityksestä nostan esille kaksi asiaa, jotka osoittavat mielestäni merkittävää suunnanmuutosta verrattuna edellisen hallituksen politiikkaan. Täällä on debatissa puhuttu paljon vaalilupauksista, ja niistä puheen ollen: edelliseltä hallitukselta unohtui koulutuslupaus kokonaan. Edellisen hallituksen koulutuslupauksen kompensoimiseksi jo tässä lisätalousarviossa, tämä 20 miljoonan euron panostus ammatilliseen koulutukseen tulee enemmän kuin tarpeeseen.

Seuraan itse läheltä ammatillista koulutusta, ja monin paikoin tilanne on ollut aivan mahdoton, jopa kaoottinen. Huolestuneita viestejä opetustuntien vähenemisestä on tullut opettajilta, opiskelijoilta ja myös työelämän edustajilta. Olen keskustellut työuupuneiden opettajien ja itsenäisen opiskelun määrää ihmetelleiden opiskelijoiden kanssa. Myös työnantajilta on tullut viestiä siitä, etteivät he voi ottaa työharjoitteluun opiskelijoita, joilla ei ole edes perusvalmiuksia työpaikalla toimimiseen etenkin, kun opettajalla ei ole mitään mahdollisuutta olla ohjaamassa opiskelijoita siellä työpaikalla.

Opettajia vähennettiin viime hallituskauden aikana 1 600 ammatillisesta koulutuksesta, ja opetuksen määrä laski 20 prosenttia, vaikka samaan aikaan opiskelijamäärä kasvoi. Nyt tämä lisätalousarvioesityksessä oleva, korvamerkitty raha juuri opettajien palkkaamiseen on tärkeä panostus, ensimmäinen näyttö ammatillisen koulutuksen kunnian palautuksesta.

Ammatillisessa koulutuksessa on tärkeää, että opiskelijoilla on opetusta viitenä päivänä viikossa. Opetus voi tapahtua toki oppilaitoksissa ja työpaikoilla, mutta oleellista on, että opiskelijan rinnalla on päivittäin opettaja, joka varmistaa osaamisen karttumisen sekä sen, että opinnot eivät keskeydy. Monellakaan 16-vuotiaalla ei nimittäin ole vielä riittäviä valmiuksia itsenäiseen opiskeluun yksin, niin kuin nyt näiden säästöjen takia on monelle opiskelijalle käynyt. Opettajan ja opiskelijan tiivis vuorovaikutus auttaa opiskelijaa parhaiten opinnoissa ja vähentää myöskin keskeytyksiä.

Opettajien työhyvinvoinnin kannalta on tärkeää, että he kokevat voivansa tehdä työnsä kunnolla, ja olenkin saanut paljon positiivista palautetta tästä määrärahalisäyksesestä juuri opettajilta. He kokevat tämän suurena arvostuksena sille työlle, jota he tekevät, että heidän viestinsä on lopultakin kuultu.

Toinen tärkeä tulevaisuusinvestointi lisätalousarviossa ovat panostukset perusväylänpidon ja väyläverkon kehittämiseen eri puolilla Suomea. Savokarjalaisena kansanedustajana iloitsen erityisesti Iisalmi—Ylivieska-rataosan sähköistykseen ja Iisalmen kolmioraiteeseen sekä Joensuun ratapihan parantamiseen myönnettävistä määrärahoista. Joensuun ratapihan parannukset vahvistavat liikenteen sujuvuutta ja turvallisuutta niin henkilöliikenteessä kuin teollisuuden kuljetuksissakin. Täällä on paljon puhuttu debatissa myöskin työllisyyden hoidosta. Tämän hankkeen arvioidut työllisyysvaikutukset Joensuussa ja koko maakunnassa ovat yli 2 000 henkilötyövuotta. Tämä on valtavan iso ja merkittävä asia Joensuulle ja koko Pohjois-Karjalalle. Ja haluankin tässä samalla lähettää erityiskiitokset kaikille hankkeen parissa omassa maakunnassani toimineille tahoille: yhdessä tekemisessä on todellakin voimaa.

Punkt i protokollet PR 21/2019 rd

Arvoisa puhemies! Näiden kahden tärkeän tulevaisuusinvestoinnin lisäksi kannattaa vielä tätä lisätalousarviota kiittää siitä, että siellä mahdollistetaan rauenneen maakunta- ja sote-uudistuksen valmisteluun varattujen määrärahojen käyttö sosiaali- ja terveystalouden rakennemuutokseen ja tuottavuutta edistäviin toimenpiteisiin. Monilla alueilla Suomessa on viime vuosina tehty erittäin hyviä uudistuksia, ja on tärkeää, että maakuntiin nyt lähtee viesti siitä, että toiminnan tehokkuuden ja vaikuttavuuden parantamiseen tähtääviä uudistuksia voi, saa ja tulee edelleen jatkaa. — Kiitos.

15.59 Jouni Ovaska kesk: Arvoisa puhemies! Täällä tänään peräänkuulutettiin ja kysyttiin todellisten hallitusneuvottelujen perään. Aloin tuossa miettiä, että milloinkohan täällä alkaa se kokoomuksen todellinen oppositiopolitiikka. Oli hiukan eriskummallista kuunnella niitä puheenvuoroja, joissa toisaalta vaadittiin välittömästi esimerkiksi Espoon rataa, joka kuitenkin kuuluu Turun hankkeen yhteyteen, ja toisaalta arvosteltiin näiden nyt tehtävien hankkeiden ja suunnitteilla olevien hankkeiden työllisyysvaikutuksia.

Mehän viime hallituskaudella hyvää valmistelua teimme kokoomuksen kanssa näiden hankeyhtiöiden osalta, ja silloin niitä vietiin voimakkaasti eteenpäin. Muistan vielä maaliskuussa, kun silloinen ministeri Grahn-Laasonen julisti lehdessä, että valmistelua pitäisi hidastaa eikä viedä päätöksentekoon muun muassa siitä syystä, että pieniä kaupunkeja ei oltu otettu mukaan näihin hankeyhtiöihin.

Mutta aika tulee ja aika muuttuu ja hallituskin muuttuu, ja on hienoa nähdä, miten ripeästi tämä hallitus sai aikaan tämän lisätalousarviesityksen. Siitä ennen kaikkea kiitokset koko hallitukselle ja ministereille Lintilä ja Marin. Kaiken kaikkiaan voi sanoa, että talouspolitiikkahan jatkuu vastuullisena, ja ennen kaikkea se on tärkeää, että velanoton tarve vähenee.

Haluan kuitenkin, hyvät edustajakollegat, nostaa muutaman yksityiskohdan esiin, ennen kaikkea sen, että tämä lisätalousarvio tuo Pirkanmaalle kaivattua rahoitusta muun muassa pääradan kehittämiseen ja Kolmostielle. Rahoituksen tasohan on ollut pitkään riittämätöntä, ja valtatie 3:lla se on ennen kaikkea vaikuttanut turvallisuuteen ja liikenteen sujuvuuteen. Pirkanmaa on jäänyt väestöpohjaan nähden väyläpanostuksissa takamatkalle, kuten tänään täällä edustaja Kiurukin totesi.

Nythan hallituksen esittämässä lisätalousarviossa on Pirkanmaalle monta hyvää uutista. Rahoitusta tulee Hämeenkyrön ohitustiehen, Helsinki—Tampere-pääradan kehittämiseen, Tampere—Seinäjoki-rataosuudelle ja Akaan raakapuuterminaaliin. Kolmostiehän on osa valtakunnallista päärunkoverkkoa, ja Tampere—Vaasa-yhteys ei ole täyttänyt valtatiepalvelutasovaatimuksia. Liikenneturvallisuus monelta osin on heikkoa ja siellä on paljon vaarallisia liittymiä, hitaita tieosuuksia ja raskaalle liikenteelle hankalia kiertoliittymiä. Tämä on ehkä suurin syy siihen, miksi me olemme pitkään myöskin ajaneet tätä hanketta, koska silloin, kun tämä Hämeenkyrön ohitustie saadaan liikkeelle, niin se palvelee ennen kaikkea elinkeinoelämää ja yrityksiä. Toki näin oman kotiseutunsa puolesta on iloinen, että vuosikymmeniä, jo 50-luvulta lähtien, suunniteltua ja puhuttua hanketta vihdoinkin saadaan toteutettua ja tämä hallitus on siihen nyt valmis, koska tie- ja raidehankkeisiin, ennen kaikkea tiehankkeisiin, ylipäänsä ei liity ainoastaan se, että nyt tehdään jotain tietä, vaan se alueen ja maankäytön suunnittelu on ennen kaikkea yksi keskeinen osa. Se koskee niin asuntorakentamista kuin yritystonttitarjontaa, jota tuolla alueella on myöskin pitkään suunniteltu ja hankittu, ja nyt vihdoinkin päästään toteutukseen.

Punkt i protokollet PR 21/2019 rd

Ratahankkeiden osalta juuri Helsinki—Tampere-pääradan kehittämisen suunnitteluun luvatus rahoituksesta on tärkeää huomata se, että erityisesti nyt viimeisen vuoden aikana ollaan huomattu, miten junat myöhästelevät ja minkälaisia ongelmia sillä välillä on ollut. Tämäkin on asia, josta on paljon puhuttu mutta ei ole päästy sellaisiin toimenpiteisiin. Nyt tämä hallitus näihin toimenpiteisiin ryhtyy, ja siitä kiitos.

Edustaja Esko Kiviranta sanoi myöskin siitä, että tämä on hiukan erilainen kuin lisätalousarviot ovat monesti olleet, ja näinhän se on. Tämä ripeys on erittäin positiivista ja se, että nyt nämä työllisyyttä parantavat toimenpiteet alkavat välittömästi ja myöskin niin, että niillä on kauaskantoiset vaikutukset koko maassa.

16.04 Jari Myllykoski vas: Arvoisa herra puhemies! Ensin alkuunsa, kun me täällä kyllä sekä oppositioista että hallituspuolueistakin kehumme tätä lisätalousarviota, niin tietysti täytyy sanoa, että tämän synnyttäminen on ollut varmasti aika helppoa, kun on katsonut, mitä edellinen hallitus on tehnyt. Vain niiden virheiden korjaamisella jo saadaan näin raikkaasti kehuja istuntosalissa.

On totta, että erityisesti liikennehankkeissa ollaan nyt tämän hallituksen toimesta jo heti lisätalousarviossa päädytty siihen johtopäätökseen, mitä parlamentaarisesti yhdessä päätimme rahoista liikenteelle. Mallikasta tekemistä, vastuullista politiikkaa. On pakko sanoa, että juuri nyt me tarvitsemme näitä elinkeinoelämää ja myös työllisyyttä lisääviä liikenneinvestointeja.

Jos ajatellaan viime hallituskauden lopputaipaleita, niin voi sanoa, että infra oli pyöreä nolla, mikä oli kylmä selänkääntö parlamentaarisen työryhmän yhteisille päätöksille. Nyt asiaa korjataan. On tärkeää, että täällä ovat raidehankkeet kärjessä, teitä unohtamatta. Mutta tietysti noin satakuntalaisena ja Kasitien varrella asuvana — vaikka Satakunta rahaa saikin tässä lisätalousarviossa ja se huomioidaan — on myös huomioitava, että yhteysväli on ainut ilman rautatieverkkoa oleva valtatie, jolloin myös tarvitsee huomioida, että joko sitä kehitetään kumipyöriä varten tai sitten on uudestaan ruvettava pohtimaan asiaa, kun haluamme päärataa ja siihen liittyviä investointisuunnitelmia rakentaa myös siltä varalta, että olemme niin sanotusti TEN-T-verkoston valmiudessa, niin on syytä muistaa, että myös poikittaisliikenteen järjestelyillä on erityisen paljon mahdollisuuksia vapauttaa pääradan liikennettä enemmän henkilöliikenteelle, jos osaamme arvioida investointeja, jotka vievät tavaraliikennettä pois pääraiteilta. Tietoisena siitä, että esimerkiksi Pirkanmaalla suunnitellaan 900 miljoonan investointia rautatieaseman, sen koko raiteiston, siirtämiseksi kaupungin keskustasta, niin vaihtoehtona siitä rahasta säästämiseksi olisi ainakin tutkia Pori—Haapamäki-raideyhteyden liikenteen vähentämistä ja muun investointitarpeen kohdentamista pääradalle, tutkia, voimmeko sen sijasta, että rakennamme yksinomaan kaksoisraiteita, pienemmillä rahamäärillä suorittaa järkeviä investointeja pääradalle.

Oli ilo huomata, että nyt ollaan huomattu turvalaitteet ja niiden merkitys. Monesti haukumme täällä Valtionrautateita unohtaen sen, kuinka paljon myöhästelyt johtuvat juuri puutteellisista turvalaitteista ja liikenteenohjausmekanismeista. Ne on saatava kuntoon, jotta voimme haaveilla nopeista ja aikataulun pitävistä raideyhteyksistä.

Ammatillisen koulutuksen osalta on kyllä hienoa, että ministeri Andersson voi nyt esitellä täällä ratkaisuja, joita tähän lisätalousarvioon on tuotu. Tässä näkyy hallituksen yhteinen tahto tunnistaa se ongelma, mikä pitkällä aikavälillä, vuosina 13—18, tehdyillä 400 miljoonan euron leikkauksilla on saatu aikaan. Jos me haluamme tähän maahan vähemmän koulupudokkaita, meidän on satsattava nimenomaan niihin tukeviin toimintoihin. Täl-

Punkt i protokollet PR 21/2019 rd

laiset erilaiset oppijat, jollainen edustaja Myllykoski aikanaan on ollut, tarvitsevat tukea tänä päivänä. Meidän lähiopetusmäärät ovat niin puutteellisia, että kuten täällä edustaja Mäkisalo-Ropponen totesi, oppilailla ja koulunsa päättäneillä ei ole edes edellytyksiä asettua työelämään. Nyt tässä lisätalousarviossa on selkeästi tunnistettu ne tarpeet, ja siitä on tälle hallitukselle nostettava hattua.

Toivotaan jatkossa menestystä niihin hankkeisiin, joilla vielä nopeammin voimme saada aikaan osaavaa, ammatillista työvoimaa niille aloille, joilla tällä hetkellä on osaajapula.

16.09 Pasi Kivisaari kesk: Arvoisa puhemies! Talouspolitiikka jatkuu vastuullisena myös uudessa hallituksessa. Ensimmäistä kertaa valtiovarainministeri Lintilän johdolla valmisteltu lisäbudjettiehdotus vähentää velkaantumista reilulla 130 miljoonalla eurolla verrattuna viime vaalikaudella annettuun lisätalousarvioon.

Työllisyyden ja talouskasvun vahvistaminen vaativat lisätoimia, ja näin hallitus tekee. Hallitusohjelman mukaisesti mitään työllisyyttä parantavaa keinoa ei suljeta tarkastelun ulkopuolelle. Hallituksen työllisyystavoitteen saavuttaminen ja julkisen talouden tasapainottaminen vaativat työn tarjontaa ja kysyntää lisääviä uudistuksia. Keskustalle on edelleen kynnyskysymys, että julkinen talous on tasapainossa vuonna 2023 ja työllisyysaste nousee 75 prosenttiin. Näistä pidetään kiinni.

Lisätalousarvion kautta käynnistettävillä liikennehankkeilla tuetaan työllisyyttä, alueellista elinvoimaa, vahvistetaan yritysten toimintaedellytyksiä sekä edistetään elinkeinoelämän vientimahdollisuuksia. Keskustan johdolla viime vaalikaudella aloitettu ja toteutettu huonokuntoisten väylien kunnostaminen jatkuu, ja resursseja ohjataan myös kuluvalle vaalikaudella alempiasteisen tieverkon kunnostamiseen sekä yksityisteihin. Tämä on varsin viisasta aluepolitiikkaa.

Lisätalousarvion lisäksi on syytä muistaa hallitusohjelmakirjaus, että perusväylänpitoon tehdään parlamentaarisen työryhmän esityksen mukaan vuodesta 2020 eteenpäin 300 miljoonan euron vuosittainen tasokorotus. Väyläverkon kehittämiseen ja perusväylänpitoon kohdistetaan siis voimakkaita toimia. Toisessa lisätalousarviossa esitetyt määrärahalisäykset vuodelle 2019 ovat perusväylänpitoon 40 miljoonaa euroa ja väyläverkon kehittämiseen 71 miljoonaa euroa, eli yhteensä 111 miljoonaa euroa.

Väyläverkkoa kehitetään esimerkiksi valtatie 3 Hämeenkyrön ohitustien investoinneilla. Hankkeella tavoitellaan liikenteen ja kuljetusten sujuvuuden ja turvallisuuden parantamista. Se tarkoittaa myöskin entistä sujuvampaa liikennöintiä kohti Pohjanmaata ja kohti pohjoista. Perusväylänpitoon kohdistuva lisäraha taas mahdollistaa esimerkiksi turvalaitteiden uusimisen ja eristämisen Tampere—Seinäjoki-rataosalla ja lukuisia muita tulevaisuutta valmistavia ja vahvistavia hankkeita. Hallitus siis osoittaa konkreettisesti, että aluepolitiikka on tehnyt voimakkaan paluun.

Arvoisa puhemies! On kuitenkin täysin selvää, että raideliikenneverkkoon ja tieliikenteeseen kohdistetut lisäbudjetointitoimenpiteet ovat vasta alku. Olemme hyvän polun alkupäässä, jossa tekemätöntä työtä riittää. Raideliikenteen maan kattavaan valtimoon, pääraataan, kohdistuvat myös Tampereelta pohjoiseen voimakkaat suunnittelu- ja toteutustarpeet. Hallitusohjelma itsessään huomio tämän. Päärata on siis kokonaisuus, joka jatkuu kattavasti läpi maan. Esimerkiksi Tampere—Seinäjoki-välin kaksoisraiteistus on äärimmäisen tärkeä elinvoimapolitiittinen kysymys, samoin koko raidekartta, Päärata plus kohti pohjoista. Budjettirahoituksen rinnalle tarvitaankin, kuten hallitusohjelma kirjaa, hanke-

Punkt i protokollet PR 21/2019 rd

kohtaisesti erillisrahoitusratkaisuja, jotta elintärkeitä ja vaikutuksiltaan mittavia toimia voidaan suunnitella ja toteuttaa.

Samoin tieliikenteeseen kohdistuu edelleen haasteita, sellaisiakin, jotka eivät ole rahoitusvaateiltaan mahdottomia, enemmänkin tienkäyttäjien palvelemista ja elinkeinoelämän turvallisuuden ja sujuvuuden takaamista. Esimerkiksi valtatie 19, joka on osa valtakunnallista pääväyläverkkoa, mutta ei täytä pääväyläverkolle asetettuja kriteerejä. Tielle kohdistetut turvallisuutta ja sujuvuutta lisäävät ohituskaistatarpeet ja väyläkohennukset ovat olleet pitkään kiistattomat. Toivon, että jatkossa hallitus kohdistaa katseensa myös näihin toimenpiteitä odottaviin kohteisiin.

Arvoisa puhemies! Osana ”Osaamisen, sivistyksen ja innovaatioiden Suomi” -kokonaisuuden kertaluonteisia tulevaisuusinvestointeja esitetään ammatillisen koulutuksen opettajien palkkaamiseen lisäystä 20 miljoonalla eurolla. Hallitus on myös tämän esimerkin kautta osoittamassa, että ammatillisen koulutuksen ja yhtäältä koko kasvatus-, opetus-, koulutus- ja tutkimuskentän vaikeuksiin ollaan vastaamassa. Tämä on täysin oikea suunta. Koulutus kokonaisuudessaan on pitkälti sivistysvaltion mitta, ja kaikki siihen kohdistetut toimenpiteet ovat tulevaisuustekoja.

Arvoisa puhemies! Kiitän hallitusta näistä ehdotetuista toimista. Vaikka tekemätöntä sarkaa piisaa, tiedän kuitenkin, että nämä esitykset ovat askelia kohti parempaa Suomea.

16.16 Arja Juvonen ps: Arvoisa herra puhemies! Perussuomalaisten mielestä meidän pitää pystyä nykyistä paremmin priorisoimaan sitä, mihin me käytämme julkisia varoja. Tässäkin suhteessa perussuomalaiset eroavat voimakkaasti sekä perinteisestä vasemmistosta että oikeistosta. Niitä erottava asia ei niinkään ole se, tuhlaataanko vai ei. Kumpikin taho on erittäin halukas tuhlaamaan julkista rahaa toissijaisiin menoihin, esimerkiksi eurooppalaiseen integraatioon tai ennen kaikkea maahanmuuttoon. Ero on lähinnä siinä, halutaanko itse tuottaa toissijaisia toimintoja suoraan valtion rahalla vai otetaanko väliin yksityinen sektori vetämään omat voittonsa välistä.

Perussuomalaiset haluavat priorisoida. Me haluamme resursseja vanhustenhoitoon ja hoitajamitoitukseen, panostuksia nuoriin ja heidän opintoihinsa ja eläkeläisten ja ikäihmisten pärjäämiseen. Leikkauslistalle sen sijaan haluammekin sysätä maahanmuuton, EU-tulonsiirtojen ja ulkomaille maksettavien sosiaaliturvien kaltaisia kohteita. Hölmö ei ole se, joka maksaa, vaan se, joka maksaa muille, ei omille.

Suhdannenäkymien heikentyessä kotimaisen kysynnän ja investointien ylläpito on nousemassa entistäkin tärkeämmäksi, etteivät negatiiviset tulevaisuuden odotukset ala ruokkia itseään. Ideologisista syistä energia- ja ilmastopolitiikassa ei pidä tehdä kansallisia, rajusti rankaisevia päätöksiä, kuten nyt hallitus tekee. Samaten kehitysavun ja humanitaarisen maahanmuuton yhteys maailman parantumiseen on vähintäänkin epäselvä, mutta varmaa on, että ne osaltaan ruokkivat alati kasvavia lakisääteisiä menoja, joita yksikään seuraava hallitus ei helpolla pysty korjaamaan.

Arvoisa puhemies! Perussuomalaiset haluavat työelämässä säilyttää myös tarveharkinnan. Sitä nykyinen hallitus ei enää näytä arvostavan. Hylätäänkö omat kansalaisemme ja heidän hyvinvointinsa maahanmuuton ja ulkomaiden alttareille? Ellemme me aja omaa etuamme, kuka sitä sitten ajaisi? Ei kukaan.

Arvoisa herra puhemies! Täällä käytiin äsken erittäin hyvää keskustelua tästä lisätalousarviosta, ja muutamaa asiaa kommentoin.

Punkt i protokollet PR 21/2019 rd

Täällä eduskunnassa kysyttiin sitä, kuinka hallitus lisää avustajien määrää tässä taloudellisessa tilanteessa, ja ministeri Rinne vastasi, että lisätään määrää, jotta pysytään hengissä eikä kukaan hallituksessa tappaisi itseään työllä. Nämä kommentit ovat toki ymmärrettäviä. On hyvä, että ihmiset eivät liikaa kuitenkaan tee töitä. Mutta haluaisin kysyä: Miten te näette tulevan kesän? Miten te näette vanhustenhoidon ja sen, että sieltä puuttuu hoitajia ja sieltä puuttuu auttavia käsiä? Siellä ei yksikään vanhus pysty apua itselleen pyytämään, jos ei siellä ole niitä hoitajia. On erittäin tärkeää, että kun kuuma kesä tulee, niin me muistamme, että kuumana kesänä ikäihmisiä, vanhuksia on siellä hoivalaitoksissa ja he hyvässä lykyssä saattavat kuolla siihen, että heillä ei ole tarpeeksi auttavia apukäsiä.

Kansa joutuu vetämään vyötä tiukemmalle, mutta samalla valtion rahaa ollaan valmiita tuhlaamaan holtittomasti hallintoon ja toimenkuviin, joista ei ole välttämättä edes selkeyttä. Tämä avustajien määrän lisääminen on hieman ristiriidassa muun muassa sen kanssa, että vuonna 2014 meillä täällä eduskunnassa oli KEHU-komitea, yhtenäisen valtioneuvoston rakennetta arvioiva parlamentaarinen komitea, jonka jäsen olin myös itse. Siinä muun muassa todettiin näin: ”Mikäli valtiosihteerijärjestelmä halutaan säilyttää, on harkinnanarvoista selvittää, tulisiko ministereille nimittää poliittinen valtiosihteeri. Muutos saattaisi edellyttää samalla muiden poliittisten avustajien määrän vähentämistä. Kun poliittisten valtiosihteereiden järjestelmä luotiin, todettiin muiden erityisavustajien määrää voitavan vähentää. Joka tapauksessa olisi luotava pysyvät pelisäännöt valtiosihteereiden ja poliittisten avustajien määräämiselle.”

Arvoisa herra puhemies! Vielä muutama nosto tästä lisätalousarviosta.

Hallitus panostaa ammatilliseen koulutukseen. Pidän erittäin tärkeänä, että soveltuvuustestit palautetaan välittömästi muun muassa hoitoalan kouluihin. Ne olisi ollut mahdollista jo keväällä ottaa käyttöön, mutta näin ei ole kuitenkaan toimittu. Soveltuvuustestit poistettiin SDP:n ollessa edellisen kerran hallituksessa silloisen opetusministerinne, Krista Kiurun, toimesta, ja tähän on osoittautunut täysin vääränlaiseksi politiikaksi. Toivon, että tällaisia vääränlaisen politiikan liikkeitä ei tällä hallituskaudella tehdä. [Pia Viitasen välihuuto]

Täällä on puhuttu liikenneinfrastrasta. On hieno asia, että liikenteeseen panostetaan, mutta pidän myös tärkeänä, että kannustetaan ihmisiä ostamaan vähäpäästöisiä autoja. Näen sen, että kun bensaveron nousee, niin myös tästä asiasta voi tulla haasteellinen.

Toivoisin myös, että hallitus kuuntelisi niitä talousarvioaloitteita, joita muun muassa oppositiosta tehdään aina vuosittain. Itse tein liki 40 talousarvioaloitetta liittyen tiestöihin. Muun muassa tuolla Keski-Pohjanmaalla Kaustisen kunnassa on Keliber-kaivos nousemassa, ja olen pitänyt erittäin tärkeänä, että myös tiestö laitetaan kuntoon, jotta pienet koululaiset ja kulkijat siellä voivat liikkua erittäin turvallisesti.

Sitten viimeisenä, sokerina pohjalla: Kun tätä rahaa tuhlaataan ja sitä kuitenkin pitäisi säästää, niin tänään uutisista saimme kuulla, että hallitus on nostamassa puoluetukea yli 7 miljoonalla eurolla syksyn budjettineuvotteluissa. No, tähän tietysti tehdään niin sanotusti pimennossa penkin alla, siitä ei ole sanaakaan mainittu hallitusohjelmassa. Minä nyt kysyn toistamiseen, kysyin äsken puheenvuorossani: aikooko hallitus todellakin tuoda tällaisen puoluetuen noston ja missä aikajänteessä, ja kuinka ihmeessä te tällä tavalla voitte tehdä? [Pia Viitanen: Luopuuko perussuomalaiset omastaan?] Minä näkisin, että 7 miljoonaa euroa kuuluu vanhuksille, suomalaisille vanhuksille, sotaveteraaneille, niille, jotka ovat tätä maata rakentaneet.

Punkt i protokollet PR 21/2019 rd

Ja lopuksi muistutan vielä siitä vappusatasesta ja siitä hallituksen ohjelman lentoon lähdöstä. Kun te sanoitte, että ohjelma lähtee lentoon, hyvin nopeasti siitä voi tulla sukellusvene. [Pia Viitanen: Ei tule, pidämme huolen!]

16.23 Janne Heikkinen kok: Arvoisa puhemies! Oli edustaja Juvosella niin taitava puheenvuoro, että toivottavasti hän muistaa pitää sen siellä puoluekokouksessakin, mihin se oli varmasti suunniteltu. Siihen malliin siinä sana lensi.

Mutta palataanpa tähän lisätalousarvioesitykseen, joka on järjestyksessään Rinteen hallituksen ensimmäinen. Hallitus esittää tässä reilun 160 miljoonan euron edestä erilaisia niin pienempiä kuin suurempiakin toteutettavia panostuksia. Näistä leijonanosa suuntautuu liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalaan: erilaisia väylä- ja raidehankkeita sekä tieverkoston korjausvelan lyhentämistä. Tätä voi pitää siis sinänsä toivottavana kehityksenä. Raiteet, väylät ja merireitit ovatkin Suomen taloudelle eräänlainen verisuonisto. Ilman logistiikkaverkostoa me emme pystyisi viemään suomalaisia tuotteita vientimarkkinoille, hankkimaan raaka-aineita tai täyttämään kaupan hyllyjä tavaralla. Tästä syystä haluan kiittää hallitusta siitä, että väylien parantamiseen satsataan edes hieman rahaa. On silti huomionarvoista, että korjausvelka säilyy yhä suurena.

Alueellisista hankkeista haluan kiittää erityisesti hallituksen esitystä siitä, että Oulun ratapiha peruskorjataan ja tälle alueelle hankitaan turvalaitteet. Yhtä lailla olen kiitollinen hallitukselle siitä, että Sipilän hallituksen aloittama hanke Oulun meriväylän kulkusyvytyksen eli siis käytännössä katsoen vientisataman kapasiteetin lisäämiseksi saatetaan nyt loppuun.

Arvoisa puhemies! Jo aiemmin sovitut hankkeet pois lukien sopii esittää kysymys siitä, mihin hallitus on oikeastaan unohtanut Pohjois-Suomen. Rinteen hallitus esittää lisätalousarviossa 11 miljoonaa euroa panostuksia pääradan Helsinki—Tampere-välin suunnitteluun, mutta minkä ihmeen takia suunnittelutyötä ei aloiteta kokonaisvaltaisesti myös pääradan pohjoisiin osiin aina Ouluun ja Tornioonkin saakka, elämää kun on tuolla Tampereen pohjoispuolellakin? Hallituksen linjaus suunnitteluhankkeen rajaamisesta Tampereen eteläpuolelle ei ole kokonaisvaltaista eurooppalaista raideliikenteen kehittämiss politiikkaa. EU:n komissio on esittänyt pääradan saattamista osaksi TEN-T-ydinverkkokäytävää, mikä mahdollistaisi CEF-rahoituksen hyödyntämisen osana hanketta. Kun tätä rahoitusta aletaan jakamaan vuonna 2021, johon mennessä suunnitelmien pitäisi olla valmiina, niin miksi tämmöisestä mahdollisuudesta ei oteta tässä yhteydessä kappia?

Arvoisa puhemies! Hämmästelen myös sitä, että hallitus jättää lisätalousarviossa toteuttamatta Oulun satamaan johtavan Poikkimaantien sekä Oritkarin kolmosraiteen rakentamisen, jotka tukisivat vauhdilla kasvavaa pohjoista vientiä, siis siitä huolimatta, että meidän vaalipiirimme kansanedustajista valtaosa on hallituspuolueitten jäseniä. On täysin hoo-poa, että Oulun satamaväylä ruopataan ensinnä priimakuntoon mutta itse satamaan johtava liikenneinfra jätetään sitten retuperälle. Tässähän on yhtä paljon järkeä kuin ostaa printteri eikä edes suunnitella sitä, että hankkisi siihen musteita laisinkaan. Aivan käsittämätön ratkaisu. Luulisi meidän kaikkien ymmärtävän, että vientiveton kasvu on pienen Suomen etu. Esimerkiksi metsäteollisuus tulee kasvamaan meidän pohjoisella alueellamme huomasti tulevaisuudessa. Siksi olisi erikoista jättää investoimatta satamaliikenteen tie- ja raideinfraan ja muodostaa näin pullonkaula meidän vientiyrityksillemme. Tätä taustaa vasten pääradan suunnittelun aloittaminen vain Helsinki—Tampere-välille on lyhytnäköistä osa-

Punkt i protokollet PR 21/2019 rd

optimointia. Koko päärata tarvitsee kehittämistä. Esimerkiksi kriittinen Liminka—Oulukaksoisraide puuttuu hankelistalta.

Arvoisa puhemies! Tämän lisätalousarvion hankelista sinänsä kannatettavista pienistä panostuksista kuvastaa oikeastaan aika hyvin Rinteen hallitusohjelmaa: tehdään pieniä satsauksia sinne ja tänne ja ilman selkeää strategista kokonaislinjaa. Ennen vaaleja paljon esillä olleiden suurten raidekokonaisuuksien aito edistäminen loistaa kuitenkin poissaolollaan. Kysynkin hallitukselta, aikooko se tosiasiallisesti kaataa näiden haastavien suurhankkeiden käytännön toteuttamisen ja rahoituksen etsimisen seuraaville hallituksille, vaikka keräsin itse vaalien alla poliittisia irtopisteitä puhumalla näiden puolesta. Lupauksien vastaisesti suuret raidehankkeet eivät ole lähteneet vauhdilla liikkeelle, kuten muun muassa tästä lisätalousarvioesityksestä on nähtävissä.

16.28 Heikki Vestman kok: Arvoisa puhemies! Kiitos ahkerien ja yrittävien, Suomen valtion verotuottojen ennustetaan tässä lisätalousarvioesityksessä ylittävän alunperin budjetoidun 300 miljoonalla eurolla. Suomalaiset osoittivat jälleen kerran, että kestävä hyvinvointi ei synny viemällä ihmisiltä entistä suurempi osuus ihmisten rahoista, vaan ihmisten omasta halusta parantaa omaa ja läheistensä elämää, tehdä työtä, ottaa riskiä ja yrittää.

Arvoisa hallitus, järjen voima olkoon kanssanne. Unohtakaa suunnittelemanne veronkorotukset, ruuhkamaksut ja muut järjettömät ihmisten vapauden leikkaukset. Sen sijaan palikitaan toimeliasta, tunnollista, työtä tekevää, yrittävää. Esittäkää lupaamanne toimenpiteet työllisyyden parantamiseksi, vaalikaa ahkerien Suomea. Vain siten rahat riittävät hyvinvointipalveluihin teidän jälkeennekin.

Vakava huoli hallituksen taloudenpidosta nousee esiin, kun katsoo esimerkiksi hallituksen aikomusta tällä lisätalousarviolla paisuttaa Kelan hallintoa. Tämähän on teidän käsityksenne vastuullisesta tavasta käyttää ihmisten rahoja, miljoonia euroja uuteen hallintoon? Eikö toivomanne työllisyyden parantumisen pitäisi sitä paitsi vähentää tarvetta toimeentulotuen käsittelylle?

Yksi punavihreiden hallituspuolueiden isoista lupauksista oli edistää suuria Suomelle tärkeitä raideliikennehankkeita niin pohjoiseen, itään kuin länteen. No, hämmästys oli suuri, kun selvisi, että näihin isoihin raidehankkeisiin, nopeisiin yhteyksiin ja hankeyhtiöiden pääomitukseen ei varatakaan aitona tulevaisuusinvestointina hallitusohjelmassa rahaa. Sen sijaan hallitus aikoo käyttää valtion omaisuuden myynnistä saatuja rahoja juokseviin menoihin.

Arvoisa puhemies! Hallituksen nyt lisätalousarviossa esittämät panostukset liikenneinfraan ovat toki kannatettavia. Niillä aiotaan parantaa raide- ja tieliikenteen sujuvuutta. Se on erittäin järkevä tavoite. Sen sijaan kummeksun liikenneministeri Marinin julkisuudessa esittämää vaatimusta, että ihmisten liikkumisen tarvetta pitäisi vähentää. Tämähän olisi järjen vastaista. Ahkerien Suomi ei köllötle kotisohvalla, vaan on liikkeessä — myös sillä omalla autolla.

Hallituksen autoiluvastaisuus näkyy nyt siinä, että tieverkko saa lopulta melko vaatimatoman osan näistä liikenneinfrarahoista. Siltäkin osin kuin tiestöä laitetaan kuntoon, herää perusteltu kysymys: miksi haluatte tehdä autoilusta niin kallista, ettei kaikilla ole paikoin enää varaa liikkua autolla näillä kunnostetuilla teillä? [Timo Heinonen: Hyvä kysymys! — Arja Juvonen: Juuri näin!]

Lisätalousarvion raideliikennepanostuksista haluan kiittää erityisesti Helsinki—Tampere-pääradan kehittämisen suunnitteluun esitettyä 11 miljoonan euron määrärahaa. Päärata

Punkt i protokollet PR 21/2019 rd

on Suomen rautateiden selkäranka. Helsinki—Tampere-väli on Suomen vilkkaimmin liikennöity rataosuus. Lisää käyttäjiä olisi tulossa, kunhan ranka kestäisi. Tämä ranka on nimittäin päästetty valitettavasti rappeutumaan. Kapasiteetti ei riitä kasvaviin matkustajamääriin, ja häiriönsietokyky on heikentynyt. Nämä näkyvät paitsi kaukoliikenteessä myös Uudenmaan lähiliikenteessä täysinä junina sekä junien myöhästelynä. Matka-ajat ovat pidentyneet, tilanne on kestämaton sujuvan arjen, työn, yrittämisen ja ilmastonkin kannalta.

Rataverkko olisi saatava sellaiseen kuntoon, että sillä voi ajaa nopeuksia, joita käytössä olevalla kalustolla pystyy ajamaan. On järkeä lisätä kapasiteettia pahimmissa pullonkauloissa, eli täällä etelässä, koska siitä hyötyvät muutkin kaupungit ja alueet Suomessa. Ratkaistavia isoja hankkeita Etelä-Suomessa ovat ainakin lentorata Helsinki—Vantaan lentoasemalle tai vaihtoehtoisesti pääradan lisäraiteet Pasilan ja Keravan välille sekä Pisara-rata. Myös tärkeä Espoon kaupunkirata osaltaan helpottaa kapasiteettivajetta. Suunnitelmat ovat jo valmiit, kuten aiemmin kävi ilmi. Miksi hallitus siis odottaa? Kuokka on syytä iskeä Espoossa maahan heti, kuten kokoomus nyt esittää. Ihmettelen sitä, kuinka pieni osuus hallituksen mainostamasta 600 miljoonan euron liikenneverkkopaketista kohdistuu lopulta Uudellemaalle, vaikka täällä sijaitsevat raideliikenteen pahimmat pullonkaulat.

Arvoisa puhemies! Kuten liikenneministeri Marin tunnusti, hallitus on jättänyt Espoon kaupunkiradan ohella toisenkin valmiin hankkeen hyllylle: pääradan Pasila—Riihimäki-rataosan välityskyvyn parantamisen välttämättömän toisen vaiheen. Siinä rakennettaisiin lisäraiteet Kerava—Kytömaa—Jokela-välille, joka on merkittävä pullonkaula. Tämä rataosuus huutaa lisäkapasiteettia, junat ovat myöhässä, ihmiset eivät ehdi töihin. Pasila—Riihimäen toisen vaiheen ratasuunnitelma valmistunee tänä vuonna. Hallituksen on tuotava viimeistään ensi vuoden talousarvion osana rahoituspaketti tälle Uudenmaan ja Suomen kannalta välttämättömälle parannukselle.

Päärataan liittyy myös hyödyntämättömiä rataosuuksia. Täällä on puhuttu yhdestä Hanko—Hyvinkää-radasta ja sen sähköistämisestä, hyvä asia. Toinen vähemmän tunnettu hyödyntämätön rataosuus on jo valmiiksi sähköistetty Kerava—Nikkilä-rata, eli osa nykyisin tavaraliikenteen käytössä olevaa Sjöldvikin rataa. Kerava—Nikkilä-rata sisältyy pääkaupunkiseudun MAL-suunnitelmaan ja on yksi Uudenmaan kehyskuntien prioriteettihankkeista. Sen käyttöönotto henkilöjunaliikenteelle vaatisi noin 30 miljoonan euron panostuksen, josta Sipoo ja Kerava rahoittaisivat osan. Miljardiluokan ratahankkeiden rinnalla tämä summa on lähinnä pisara meressä. — Hyvä hallitus, älkää unohtako Uttamaata.

16.35 Anna-Kaisa Ikonen kok: Arvoisa puhemies! On hyvä, että hallitus on lähtenyt vastuullisesti liikkeelle tässä lisätalousarviossa siltä osin, että verotulojen kasvu yli ennusteen käytetään velkaantumisen hillintään, kehystä ei rikota ja jakamatonta varausta ei ylitetä. Valtio kuitenkin velkaantuu jatkuvasti, yhä edelleenkin, noususuhdanteestakin huolimatta, ja kun muistetaan valtiovarainministeriön tuoreimman ennusteen perusviesti maailmantalouden näkymien heikentymisestä, niin rakenteellisilla uudistuksilla ja työllisyystoimilla alkaa olla kiire.

Pääministeri Rinne kertoi kesäkuun puolivälissä A-Studioissa, että ensimmäisessä lisätalousarvioesityksessään hallitus tekee merkittäviä satsauksia työllisyyttä edistäviin toimiin. Tämän keskustelun pohjalta kuitenkin epäselväksi on jäänyt se, mitä nämä lisätalousarviossa luvutut työllisyystoimet ovat. Ovatko ne siis näitä infrahankkeita? Onko muuta?

Punkt i protokollet PR 21/2019 rd

Hyvää lisätalousarviossa on se, että moni liikennehanke toimeenpanee parlamentaarisesti sovittua linjaa ja edistää elinkeinoelämän kilpailukykyä.

Pirkanmaan näkökulmasta valtatie 9 ja 12 jäivät valitettavasti vielä odottamaan, mutta mainiota on varsinkin valtatie 3:n Hämeenkyrön ohitus- ja pääradan suunnitteluraha — toimii myöskin hyvänä alkuna tälle tielle. Näiden puolesta olemme myöskin alueella yhdessä puhuneet.

Edelleen kuitenkin huolettaa se, mikä täällä salissa on debattissakin vahvasti noussut esiin, että ollaanko näitä kaupunkien nopeita yhteyksiä viemässä riittävän tarmokkaasti eteenpäin. Näitä luvattiin kyllä täällä edistää useammassakin puheenvuorossa, muun muassa pääministeri totesi näin, mutta selvää vastausta ei saatu siihen, ehtiikö esimerkiksi päärata mukaan EU-rahoituksen hakuun ja onko tavoitteena edelleen kapasiteetin ja nopeuden lisääminen vai onko kyse pienemmästä laastaroinnista.

Myös Espoon kaupunkirata olisi valmis nopeammille askelille. Milloin se etenee? Hyvä hallitus, muistakaa nämä kaupunkien keskeiset tarpeet ja tehkää tälle etenemiselle tarkempi tiekartta.

Täällä väitettiin tämän keskustelun yhteydessä myöskin niin, että edellinen hallitus ei olisi vienyt eteenpäin nopeita ratahankkeita. Tämä väite ei pidä paikkansa. — Kyllä vei. Turun tunnin junan suunnittelua vietiin eteenpäin, ja pääradan suunnittelun liikkeelle saatamiseen tämän vuoden budjettiin lisättiin pieni siemenraha. Tähän ministeri Marin viittasikin omassa puheenvuorossaan, ja jos hän olisi vielä ollut täällä paikalla, niin olisin hänelle kyllä kohdentanut sanani, että kyllä tällaisella pienelläkin rahalla oli suuri merkitys päänavajana siinä, että koko pääradan suunnittelua on saatu liikkeelle. Ei sitä pidä väheksyä, ja toivon, että ministeri ei suhtaudu tähän budjetissaan edelleen olevaan miljoonaan euroon vitsinä, kuten hän täällä sanoi. Sillä on merkitys, ja se tulee tähän tarkoitukseen myöskin hyödyntää.

Ennen kaikkea edellisen hallituksen aikana valmisteltiin hankeyhtiömalli, joka tarjoaisi nopean välineen etenemiseen kaikkien näiden täällä mainittujen kolmen nopean, eri ilman-suuntiin lähtevän yhteyden osalta, ja toivon, että aikaisempaa valmistelutyötä tässä hyödynnetään.

Täällä on keskustelun aikana myöskin kritisoitu ministerien avustajien määrän reilua kasvattamista. En malta olla kommentoimatta tätä siltä osin, että olen itse toiminut kahdessa hallituksessa valtiosihteerinä ja viime hallituksessa palvelin itse viittä ministeriä viidessä eri ministeriössä. Voin sanoa, että se oli vaativa tehtävä, mutta kyllä siitä selvisi. Tällä kokemuksella, mikä itselläni näistä tehtävistä on, voin ymmärtää pienen lisäyksen näihin tehtäviin, se mahdollistaa syvemmän paneutumisen asioihin, mutta nyt lähes jokainen ministeri on saamassa oman valtiosihteerin ja lisäksi joukon erityisavustajia. Avustajien määrä lähes tuplaantuu, ja siksi tästä on pakko kysyä, onko se kohtuullista tai mikä on kohtuullinen määrä. Sitä on hyvä arvioida. Pääministeri perusteli täällä tätä määrän kasvattamista EU:n puheenjohtajuuskaudella. Kysynkin, väheneekö avustajien määrä siis Suomen puheenjohtajuuskauden päättyessä vai miten tätä on ajateltu?

Lopuksi vielä: Toisen asteen opettajien kohdalla on pakko kysyä, miksi sinne tehdään vain määräaikainen lisäys. Se tarve on käsittääkseni kuitenkin pysyväisluontoinen. Mitä näille opettajille tapahtuu sen jälkeen? Tähän ei saatu täällä keskustelun aikana aivan selkeää vastausta. Kysynkin, miksei tässä tehdä pysyviä ratkaisuja? — Kiitoksia.

Punkt i protokollet PR 21/2019 rd

16.40 **Pia Viitanen sd:** Arvoisa herra puhemies! Kyllähän nyt täytyy sanoa, että hallitus on tässä ottanut vankan lähtökirin, ja uskon, että vauhti sen kuin kiihtyy. Tämä on erittäin hyvä alku, että kolmessa viikossa ollaan kuitenkin saatu aikaiseksi lisätalousarvio, jossa on merkittävät panostukset muun muassa työllistäviin investointeihin. Nämä investoinnit ovat paitsi työllisyyden näkökulmasta myös koko Suomen kilpailukyvyn näkökulmasta merkittäviä, ja on hyvä, että nyt sitten kolmen viikon sisään hallitus heti näitä ympäri Suomea pistää liikkeelle.

Minua hieman hämmensi tuossa debattikeskustelussa, kun sitä hyvin tarkkaan kuuntelin, että kyllä tuntui kokoomusta kovasti kiukuttavan — ilmeisesti näitä rahoja on tulossa liikaa tai liian vähän, mutta joka tapauksessa he eivät tähän olleet tyytyväisiä, niin kuin kuulumme. Siitä huolimatta, kun todellakin kaivoimme sen vastaavan ensimmäisen lisätalousarvion, minkä edellinen hallitus teki — melkein pä tasan neljä vuotta sitten sitä käsiteltiin täällä salissa — niin arvatkaapa, kuinka monta liikennehanketta siinä pistettiin liikkeelle. Niin, ihan oikein, nolla kappaletta. Että siinä mielessä tietenkin hallitus on tehnyt kovin ripeää työtä edeltäjänsä nähden.

Samoin korostaisin, että nimenomaan näiden hankkeiden myötä syntyy työllisyyttä noin 10 000 työpaikan verran ihan suoraankin jo, ja on aika merkittävää tässä kolmen viikon sisään saada aikaan senkaltaisia panostuksia.

Että hyvä alku, ja siitä hallitukselle kiitos ja onnittelu.

Tietenkin pirkanmaalaisena totean, että niitä meille elintärkeitä asioita, mitä olemme kauan toivoneet ja yrittäneet edistää, on tietenkin tämä Kolmostie. Se on erittäin tärkeä ja iloinen asia, että se nyt tulee. Kiitos, sosiaalidemokraattinen ministeri Sanna Marin Pirkanmaalta, ja kiitos hallitukselle ripeästä liikkeellelähdestä. Alueella on myös tietenkin tehty pitkäaikaista edunvalvontatyötä.

Samoin päärata on tärkeä, ja en kyllä nyt sitä malta olla sanomatta, että kyllä me viime kaudella, kun saimme tämän miljoonan siihen suunnittelurahaa, yritimme kovasti, että olisi myös lisätalousarvio silloin sisältänyt tarvittavat 10 miljoonaa lisää, kun tiesimme, että se tarvitaan. Mutta silloin sitä ei tullut. Nyt tuli, ja sekin on tärkeä asia. Eli myös pirkanmaalaisena edustajana voin näistä syistä ja muutamasta muustakin syystä olla hyvin tyytyväinen tähän liikkeellelähtoon.

Sitten voisin todeta, että kaiken kaikkiaanhan tässä nyt näkyy taas se suunnanmuutos. Eli täällä annetaan tärkeä ensiapu ammatillisen koulutuksen ahdinkoon, mikä siellä on ollut. Nyt sinne lisätään sen verran määrärahaa, että saadaan noin 300—400 opettajaa palkattua hetimiten lisää. Tietenkin se on iso suunnanmuutos siihen, kun viime kaudella hallitus teki sellaista politiikkaa, että 1 600 opettajaa sieltä vähennettiin. Kokoomusministeri oli silloin kovasti tässä asialla.

Sitten tämä on suunnanmuutos myös siinä, että kaiken kaikkiaan politiikan suunta nyt sitten muuttuu leikkauspolitiikasta tulevaisuuspolitiikaksi. Tähän nähden oli mielenkiintoista seurata tätä keskustelua debatissa, kun kokoomus ja perussuomalaiset olivat kovin huolissaan, että paisutetaan Kelan menoja. Mutta tässä näkyy se, miksi tässä lisäbudjetissa ne paisuvat. Yksi syy on se, että edellinen hallitus leikkasi ja sitä kautta syntyi tarpeita perustoimeentulotuen nostolle; aktiivimalli nosti tarvetta tähän rahoitukseen, samoin sitten pienituloisille ihmisille tehdyt leikkaukset, indeksijäädytykset eri sosiaalietuuksiin. Eli leikkausten seurauksena nyt sitten sosiaaliturvamenot kasvavat, mitä omien käsiensä työtä tässä kokoomus kritisoi. Onneksi se, miksi nyt toisaalta näitä menoja hieman lisätään, onkin päinvastainen suunta, eli parannukset. Ja kokoomus on hyvin vihainen nyt kun näitä

Punkt i protokollet PR 21/2019 rd

määrärahoja Kelalle lisätään sen takia, että saadaan edellytykset nostaa kaikkein pienituloisimpien eläkkeensaajien toimeentuloa. Se on erittäin tärkeää. Me tulemme pitämään kiinni siitä tavoitteestamme. Me tulemme nyt tekemään ensimmäisen askeleen, ja toivon, ettei edes kokoomuksella olisi otsaa ja sydäntä olla vastaan sitä, että olemme nyt nostamassa kaikkein pienituloisimpien, tuhat euroa ja sen alle ansaitsevien, eläkkeensaajien toimeentuloa 50 eurolla. [Timo Heinonen: Koska nousee?] Ja tämän toimeenpanon vaatimaa rahaa kokoomus täällä kritisoi.

Puhemies! Tähän loppuun sanon, että onneksi suunta on muuttunut, ja tulen pitämään huolta siitä, niin kuin sosiaalidemokraattinen ryhmä tulee, että esimerkiksi tämä eläkehennus tulee jatkumaan myös tulevana vuosina. [Timo Heinonen pyytää vastauspuheenvuoroa]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Nyt pysytään tällä puhujalistalla. [Timo Heinonen: Oli niin paljon kokoomusta kohtaan tuossa!] — Kyllä oli, mutta teillä on puheenvuoro aivan kohta. Nyt tulee lisää ehkä kenties!

16.45 Riitta Mäkinen sd: Arvoisa puhemies! Haluan osaltani lämpimästi kiittää hallitusta siitä, kuinka ripeästi, itse asiassa vain muutama viikko töiden alkamisesta, sen ensimmäinen lisätalousarvio on saatu valmiiksi. Olen iloinen ennen kaikkea siitä, että lisätalousarviossa lähdetään liikkeelle vahvasti ja vakuuttavasti panostamalla maamme kilpailukykyyn, vientiin ja työllisyyttä edistäviin ja tukeviin toimiin.

Merkittävät liikenneinvestoinnit lisäävät lyhyen aikavälin kasvua ja työllisyyttä mutta vahvistavat ilman muuta myös pidemmän aikavälin tavoitteita. Monet arvostetut elinkeinoelämän edustajatahot ovat todenneet, että nimenomaan liikenteen pullonkaulat ovat yksi keskeisin kasvun este osaavan työvoiman saatavuuden lisäksi. Siksi iloitsen myös välittömistä panostuksista ammatilliseen koulutukseen. Nämä toimet ovat juuri niitä, joita vientivetoinen maamme tarvitsee. Samalla hallitus osoittaa sen, että suhtaudumme vakavasti työllisyystavoitteen saavuttamiseen. Samalla on totta, että myös nämä kohteet tulevat tarvitsemaan merkittävästi lisäresursseja, ja niihin varmasti tulemme palaamaan myöhemmissä, varsinaisissa talous- ja budjettiesityksissä.

Olen hieman hämilläni, kuten myös edustaja Viitanen juuri äsken totesi, siitä debatista, mitä tässä salissa on tänään käyty, ja ennen kaikkea niistä puheenvuoroista, joita juurikin kokoomuksen taholta on ollut esittää, kuten Heinonen osasi jo ennakoida. Yksi näistä väitteistä on ollut se, että hallituksella ei edelleenkään ole esittää minkäänlaisia työllisyyttä edistäviä toimia. Näin väitti aikaisemmin esimerkiksi edustaja Orpo. [Timo Heinonen: Hän oli oikeassa!] Samalla on vähätelty tehtyjen panostusten määrää. Todettakoon, että kokoomuksen ja perussuomalaisten hallituksen ensimmäisessä lisätalousarviossa, kuten on jo kuultu, vastaavien investointien osalta määrärahaesitykset loistivat poissaolollaan. [Timo Heinonen: Ne eivät kuulu lisätalousarvioon!] — Ja silti te huudatte niitä tässä yhteydessä.

Tilastokeskuksen juuri julkaisema työllisyyskatsaus odottaa ja osoittaa, että kehitys on edelleen jatkunut jopa yllättävän korkeana. Samaan aikaan valtiovarainministeriön suhdannekatsaus ei maalaa mustia pilviä taivaalle aikaisempaa enemmän. Me kaikki kuitenkin seuraamme tarkasti esimerkiksi mahdollisen kauppasodan kehittymistä. Orpon väite siitä, että pääministeri Rinteen työllisyystavoitteilta olisi pudonnut pohja pois, ei millään tavoin pidä paikkaansa.

Punkt i protokollet PR 21/2019 rd

Edustaja Mykkänen sen sijaan totesi, että menolisäysten esittäminen ilman esitystä tuloista on populismia. Nyt kyseessä on lisätalousarvio kuluvalle vuodelle 2019. Siinä määrärahalisäykset ovat 163 miljoonaa euroa, tuloarvion kasvu lähes 300 miljoonaa, ja samalla, korostan, samalla valtion nettovelanottotarve vähenee jopa 140 miljoonalla eurolla. Väittäisin, että lisätalousarvioksi tämä on poikkeuksellista. Ja lienee syytä korostaa myös, että yksikään euro tähän lisätalousarvioesitykseen ei tule veronkorotusten kautta.

Nyt käynnistyvät investoinnit eivät varmasti yksin nosta työllisyysastetta tavoitellulle tasolle. Niiden lisäksi tarvitsemme työmarkkinaosapuolten yhteistyötä mutta ennen kaikkea myös aktiivista työllisyyspolitiikkaa, siis työttömille tarjottavia palveluja, täydennyskoulutusta ja niin edelleen. Nämä ovat asioita, joihin ensi vuoden varsinaisessa talousarviossa tullaan puuttumaan.

Arvoisa puhemies! Edustaja Rantanen ihmetteli aikaisemmin, miksi Kelan määrärahoja joudutaan lisäämään etenkin toimeentulotuen osalta, jos työllisyys kerta paranee. Kela toi jo viime vuoden lopulla esille, ettei se kykene nykyisellä henkilöstöllään vastaamaan lakisääteisiin velvoitteisiin, mitkä liittyvät toimeentulotukihakemuksiin vastaamiseen. Kuten on tuotu esille, suurin yksittäinen syy on toimeentulon tarvetta lisännyt väkipakolla läpi runnottu aktiivimalli.

Arvoisa puhemies! Totean lopuksi, että nyt käsillä oleva lisätalousarvio on edistysellinen ja sen sisältämät investoinnit kasvuun ja työllisyyteen ovat vertaansa vailla. Onnitellen vielä kertaalleen hallitusta ja etenkin liikenne- ja viestintäministeriä Marinia hyvästä työstä. Kutsun myös oppositiopuolueet aktiiviseen työhön ensi vuoden talousarvion rakentamiseksi niin, että myös muiden tärkeiden hankkeiden ja yhteiskunnallisten uudistusten kanssa päästään kestäväällä tavalla eteenpäin. Kukaan tuskin odottaa, että yhdellä lisätalousarvioesityksellä maailmaa vielä rakennetaan valmiiksi.

16.51 Matias Marttinen kok: Arvoisa puhemies! Lähden ensin liikkeelle lisäbudjetin myönteisistä asioista.

Erityisesti panostukset infran kehittämiseen ovat tärkeitä ja tervetulleita myös oman maakuntani, Satakunnan, osalta. Meillä valtatie 8:n kunto on herättänyt huolta jo pitkään, erityisesti siitä syystä, että länsirannikolta puuttuu korvaava raideyhteys, joka taas monessa muussa maakunnassa täydentää tieinfran toimintaa. Tämä puute korostaa meillä sitä, että tieyhteyden täytyy toimia kunnolla. Satakunnassa liikennemäärät, erityisesti raskaan liikenteen osalta, ovat olleet vahvassa kasvussa ja kasvaneet muuta maata nopeammin. Kun valtatie 8:n kunto on erittäin heikko ja monet työssä käyvät ihmiset odottavat aamuisin ja päivän päätteeksi autoletkoissa kotiin pääsyä, on selvää, että perusteet tien nopealle parantamiselle ovat hyvin painavat.

Näin satakuntalaisena kansanedustajana ja liikennevaliokunnan jäsenenä olen hyvin iloinen nähdessäni, että pitkään työstyetty hanke nyt valtatie 8:n nopeuttamiseksi on ottanut askeleen eteenpäin lisäbudjetissa, ja tästä kiitän lämpimästi erityisesti valtiovarainministeriä Mika Lintilää. 30 miljoonan euron panostus on tärkeä askel eteenpäin Kasitien laittamisessa kuntoon. Ohituskaistaparin rakentaminen Eurajoen ja Luvian välille sekä Laitilan eteläpuolelle ovat oikeasuuntaisia toimia ja samoin nyt Mynämäelle tehtävät kehittämissuunnitelmat. Näistä satsauksista autoileva, työssä käyvä ihminen kiittää.

Toimiva liikenneinfra on perusedellytys maamme menestykselle. Ilman näitä sujuvia liikenneyhteyksiä ei ole houkuttelevaa investoida eikä liikkua päivittäin työn perässä mahdollisesti hyvin kauaksikin kotoa, kuten meillä länsirannikolla paljon tehdään. Satakunta

Punkt i protokollet PR 21/2019 rd

on maantieteellinen pussinperä, joten sujuvammat yhteydet ovat elinehto seutumme pärjäämisen kannalta.

Hallituksen toimet tässä lisätalousarviossa ovat tältä osin siis oikeansuuntaisia, mutta työtä riittää edelleen varsin paljon tehtäväksi. Seuraavan askeleen tulee olla Eurajoen ohikulkutien toteuttaminen. Viime kaudella tehdyn yhteisen edunvalvonnan tuloksena hanke saatiin suunnitteluun, ja nyt hankkeen suunnitelmat ovat valmistumassa. Näin toivon hallituksen nyt jatkavan hyvää työtään infran kehittämiseksi ja ottavan huomioon Eurajoen ohikulkutien rahoittamisen ensi vuoden budjetin laadinnassa. Tämän jälkeen tulee käynnistää vielä koko Pori—Turku-yhteysvälin muuttaminen nelikaistaiseksi tieksi ja sen suunnittelutyön käynnistäminen.

Arvoisa puhemies! Sitten aivan lyhyesti näistä hallituksen talouspolitiikan heikkouksista, mitkä liittyvät myös lisäbudjettiin, kun nyt on tullut jo ihan kehuttuakin tässä kovin pitkälti.

Olemme tänään nostaneet kokoomuksen kansanedustajien kanssa esille tässä salissa huolen hallituksen työllisyystoimien uupumisesta — tämä koskee myös lisäbudjettia — ja kun ottaa vielä huomioon, mitä pääministeri Rinne totesi Ylen A-studiossa 12. päivä kesäkuuta, niin voidaan todeta, että nämä työllisyystoimet valitettavasti loistavat poissaolollaan. Vaikka täällä monet edustajat ovat todenneet, että infrahankkeet ovat myös työllistäviä toimia, se pitää paikkansa, mutta jos laskette per nuppi, mikä on työpaikan hinta, niin varsin korkeaksi se nousee. [Pia Viitasen välihuuto] Tarvitaan myös, edustaja Viitanen, aitoja työllisyystoimia, jotka tuovat pysyviä muutoksia ja johtavat siihen, että työllisyysaste nousee Suomessa 75 prosenttiin.

Kun nostimme esille nämä huomiot debatissa, niin valtiovarainministeri Lintilä totesi kritiikkiimme, että hallitus on ollut nyt koossa kolme viikkoa. Näin kyllä, mutta juurihan te istuite kuukauden päivät Säätytalolla. Minkä takia te ette sisällyttäneet siis hallitusohjelmaan tuntuvia, painavia toimia, joilla tämä työllisyysasteen kehitys saataisiin heti liikkeelle? Minkä takia valta ja neuvottelumandaatti siirrettiin kolmikantavalmisteluun siten, että vasta vuoden päästä nähdään, millaisiin tuloksiin hallitus pääsee? VM:n tuoreessa ennusteessa todetaan: ”Työllisyysastetavoitteen saavuttaminen edellyttää merkittäviä rakenteellisia uudistuksia, jotka lisäävät sekä työvoiman tarjontaa että sen kysyntää.” Tämä siis uusimmasta VM:n ennusteesta. Näitä toimia, arvoisa hallitus, jäämme odottamaan, sillä pelkästään tällaisilla yksittäisillä infrahankkeilla me emme saa tämän maan työllisyyttä sille tasolle, mikä tulevaisuudessa tarvitaan.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja nyt edustaja Heinonen.

16.56 Timo Heinonen kok: Arvoisa herra puhemies! Hyvät edustajakollegat! Tässä minun mielestäni voisi todeta, että on vähän pikkunäppärää niinkin kokeneelta edustajalta kuin edustaja Viitaselta todeta, että edellisen hallituksen ensimmäisessä lisätalousarviossa ei ollut yhtään liikennehanketta. [Pia Viitanen: Ei siellä ollut!] Te tiedätte hyvin sen, että lisätalousarviot ovat nimenomaan akuutteja, yllättäviä toimenpiteitä varten ja siellä kohdennetaan rahoja tämäntyyppisiin toimenpiteisiin ja tällaiset isot linjaukset esimerkiksi liikennehankkeista normaalin rakenteen mukaan tehdään valtion talousarviokäsittelyn yhteydessä. Myös on ihanan herttaista se, millä tavalla sosiaalidemokraatit nyt iloitsevat siitä, että kolmessa viikossa on löydetty 600 miljoonan euron kohteet, mihin rahaa käytetään. En

Punkt i protokollet PR 21/2019 rd

osaa edes kuvitella, miten iloisia olisitte, jos olisitte keksineet miljardin euron menolisäykset ja kohdennukset. Tällaisia varmasti olisi ollut löydettävissä helpollakin.

Itse kyllä olisin ylpeämpi, jos olisitte löytäneet lisää tuloja tähän maahan — menoja kylä on kovin helppo olla lisäämässä. Esimerkiksi työllisyystoimet, joista äsken edustaja Marttinen hyvällä tavalla puhui, puuttuvat täysin, ja ne olisivat olleet sellaisia akuutteja, nopeita toimenpiteitä, mitä varten lisätalousarviokäsittely on alun perin luotu, eli nopeita ratkaisuja siihen, että nyt merkit näyttävät, että talouden hyvä kasvu ja hyvä trendi on taitumassa. Kun vielä 12. kesäkuuta pääministeri Rinne A-studiossa sanoi, että merkittäviä satsauksia työllisyyttä edistäviin toimiin tulee tässä lisätalousarviossa, niin nyt täytyy kysyä, kuka käveli pääministeri Rinteen yli näissä lisätalousarvioneuvotteluissa, kun hän ei näitä työllisyystoimia saanut tähän lisätalousarvioon lainkaan mukaan.

Myönteistä: Haluan antaa kiitosta ennen muuta liikenneministeri Marinille. Hän on tehnyt hyvää työtä ja nostanut tähän hyviä hankkeita, jotka ovat olleet pitkään yhteisen, monin paikoin myös parlamentaarisen työn ja suunnittelun alla, ja on hyvä, että niitä nyt viehdään eteenpäin. Perusväylänpidon 40 miljoonan euron lisäsatsaus on erittäin tervetullut ja jatkaa keskustalaisen ministeri Anne Bernerin aloittamaa korjausvelkaohjelmaa. Tällä saadaan kahdeksan hanketta liikkeelle, joiden kokonaisvaikutus on jopa 260 miljoonaa euroa. Väyläverkon kehittämiseen tässä ohjataan 71 miljoonaa, ja kyllä haluan pääradan varren asukkaana antaa kiitosta liikenneministeri Marinille siitä, että hän tämän pääradan 11 miljoonan suunnittelurahan nyt tähän lisätalousarvioon on tuonut. Se on ehkä näistä liikennehankkeista sen tyyppinen, joka lisätalousarvioon ehdottomasti mahtuu ja kuuluu sen perusrakenteenkin takia, nimenomaan siksi, että nyt olemme jo lähestulkoon myöhässä siitä, että suunnitelmat olisivat valmiina, kun seuraava EU:n rahoituskausi lähtee liikkeelle. [Pia Viitanen: Vastustaako Pirkanmaan kokoomus Kolmostietä?] Yli 10 vuotta on tehty pääradan peruskorjauksia ja perusparannuksia, ja tämä työ nyt onneksi ministeri Marinin päätöksillä jatkuu. Sen sijaan en ymmärrä sitä, että keskusta on hyväksymässä hallitusohjelman kautta tähän maahan ruuhkamaksut tai tietullit, [Leena Meri: Ei perussuomalaiset!] enkä myöskään sitä, että tämäntyyppisessä tilanteessa bensa- ja dieselveuroja ollaan korottamassa. — Sanoinko perussuomalaiset? Tarkoitin keskustaa. [Leena Meri: Minä sanoin!] — No niin, hyvä.

Arvoisa puhemies! Vielä muutama huomio: Otan tuon vappusatasen esille. Kelan päämatemaatikko Tapio Isolankila on todennut ihan selkeästi, että tämä, mitä hallitus on varannut tähän, eli 183 miljoonaa ei tule riittämään, edustaja Viitanen, siihen — jos tarkasti kuuntelitte valiokunnassakin — mitä tekin täällä salissa äsken kerroitte. Eli kaikki alle 1 000 euroa eläkettä saavat eivät tule saamaan tämän myötä 50:tä euroa puhtaana käteen. On todettu ykskantaan, että tämä tarkoittaa joko nykyisen eläkejärjestelmän rikkomista eli takuueläkkeen ja muun eläkkeen väliin luotavaa uutta järjestelmää eli uutta eläkemuotoa, ja ainakin minun tietojeni mukaan Kela ei ole tämäntyyppiseen lähdössä. Kelasta on todettu selkeästi, että tämä varattu 183 miljoonaa tulee riittämään vain noin 20—30 euroon näille ihmisille, joiden eläke on alle 1 000 euroa tällä hetkellä, ja silloinkin jäädään kauas tuosta Rinteen lupaamasta 100 eurosta nettona käteen. Rinnehän lupasi 100 euroa puhtaana käteen kaikille, joiden eläke on alle 1 400 euroa, ja nyt on jo pudotettu pois ne eläkeläiset, joiden eläke on 1 000—1 400 euroa, ja se on muuten 400 000 suomalaista, jotka eivät ole saamassa sentin senttiä tästä Rinteen lupaamasta vappusatasesta. [Pia Viitasen välihuuto]

Arvoisa puhemies! Vielä aivan loppuun: Hivenen hämmästelin edustaja Viitaselta oppineena sitä, että edustaja Kiuru ei ollut esittelemässä tätä hoitajamitoitusta. Tässä on monta

Punkt i protokollet PR 21/2019 rd

kertaa viitattu siihen, että kolme viikkoa hallitus on ollut nyt toimessa, ja nykyinen ministeri Kiuru, silloinen edustaja Kiuru, totesi eduskunnassa, että se on vain muutaman tunnin työ, yksi lause lakiin. Nyt olemme odottaneet kaksi istuntoa, häntä ei ole näkynyt täällä ai-tiossa. Me olemme kokoomuksessa uskoneet, että hän on tekemässä sitä lausetta, kun se on muutaman tunnin työ, ja nyt muutamat tunnit alkavat olla aika lailla käytetty, ja todennäköisesti torstaina kyselytunnilla sitten pääsemme jo saamaan vastauksen, missä vaiheessa tämä hoitajamitoitus laitetaan kuntoon. Sitä kyllä moni odottaa, ja jos tuo vappusatanen tuntuu olevan jonkunlainen eläkehuijaus, niin kyllä hoitajahuijauksesta kohta joudutaan puhumaan myös tämän osalta, sillä näin kovia lupauksia harvoin politiikassa annetaan ja näin karulla tavalla niitä ollaan myös pettämässä.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Tässä hetki sitten, kun edustaja Viitanen piti puheenvuoron, edustaja Heinonen pyysi debattia. Kun silloin en antanut vastauspuheenvuoroa Heinoselle, niin nyt tasapuolisuuden vuoksi en myöskään Viitaselle. [Timo Heinonen: Hyvä ratkaisu!] Kun hetki sitten täällä yli tunnin verran tätä debattia käytiin, niin mennään nyt tähän puheenvuorolistaan ja kahlataan tätä läpi.

17.03 Sebastian Tynkkynen ps: Arvoisa herra puhemies! Pääministeri Rinne kertoi, että hallitus lisää itselleen auttavia käsiä, jotta tämän hallituksen ministerit pysyvät hengissä — pysyvät hengissä. Miten pääministeri kehtaa puhua tuolla tavalla? Tässä maassa hoitajat palavat loppuun, kun yrittävät pitää ihmisiä hengissä, joten ihmettelen sitä, kuinka paljon meidän poliitikkojen onkaan mahdollista vieraantua arjesta, kun puhumme tällä tavalla tässä salissa.

Edellisellä hallituksella oli 46 avustajaa, ja lisäbudjetissa te myönnätte rahat 84 kova-palkkaiselle avustajalle ja nostatte eduskuntaan tätä kautta niitä kansanedustajia, jotka kansa päätti pudottaa eduskunnasta. Te tuplaatte avustajakunnan ja rakentelette siitä suuremman kuin mitä täällä eduskunnassa oppositiossa on edes kansanedustajia.

Tämän lisäksi Iltalehti paljasti, että te olette nostamassa puoluetukia 25 prosentilla. Tämä on aivan hävytöntä rahankäyttöä. Eikö teille, demarit, vihreät ja vasemmisto, riitä se, että vaalituloksenne myötä teidän puoluetukenne nousevat? Ai niin, kansa antoi keskustalle pienimmän mandaatin sataan vuoteen, ja 18 edustajaa tipahti eduskunnasta, ja tätä myöten keskustan puoluetuki romahtaa. Kansan tahto toteutuu — ei mutta hei, yllättäen juuri nyt puoluetukiin kaavaillaan 25 prosentin korotusta. Tämä veivaus on räätälöity keskustalle, ja ihmettelen, miten te, vihervasemmisto, voitte suostua tähän. — Kiitos.

17.06 Päivi Räsänen kd: Arvoisa herra puhemies! Täällä on käytetty nyt oppositiosta käsin aika lailla teräviä puheenvuoroja, ja kyllä niihin mielestäni on myös aihetta. Mutta ennen kuin menen tähän kriittiseen osioon, niin haluan vielä todeta sen, että lisätalousarvion ehdotukset liikenne- ja ratahankkeiksi ovat kyllä erittäin kannatettavia, varsinkin tuo pitkään odotettu Helsinki—Tampere-pääradan kehittämisen suunnittelu. Oli erittäin tärkeää, että se saadaan nyt tässä vaiheessa liikkeelle. Toivon, että hallitus nyt edistää koko tuon pääradan kehittämishanketta mahdollisimman nopealla tahdilla. On tietysti tärkeää myös, että siinä voidaan hyödyntää myös EU:sta tuleva rahoitus, joka on tuohon saatavissa.

Mutta sitten, herra puhemies, on kyllä todettava, että äänestäjän kuluttajansuojan kan-nalta etenkin tähän eläkepolitiikkaan ja eläkkeiden korottamiseen liittyvä keskustelu on surullista. Kyllä vaalipuheissa kävi varsin selväksi se, että jos sosiaalidemokraatit pääsevät

Punkt i protokollet PR 21/2019 rd

hallitukseen ja varsin pääministeripuolueeksi, niin todellakin eläkeläiset, kaikki ne, jotka saavat eläkettä alle sen 1 400 euroa, saavat 100 euron korotuksen eläkkeeseensä. Ja nyt me näemme, että tämä korotus on jo pudonnut siihen puolikkaaseen eli 50 euroon ja lisäksi noin 400 000 suomalaista on pudonnut kokonaan pois näiden korotusten piiristä. On tietysti ymmärrettävää se, että monipuoluehallituksessa puolueet eivät saa kaikkia vaalivoittojaan läpi, mutta kyllä itse ainakin ymmärsin tämän eläkelupauksen aivan kärkeilupauekseksi, sellaiseksi, jonka nykyinen pääministeri Rinne varsin selkeästi kansalaisille lupasi. Siinä mielessä pelkään, että tämä päätös on omalta osaltaan horjuttamassa kansalaisten luottamusta politiikkaan laajemminkin.

Toinen asia, mikä tästä nousee vahvasti esiin, on kysymys ammatillisen koulutuksen opettajien rekrytoinnista ja opettajien määrän lisäämisestä. Se on todellakin tarpeen, mutta mielestäni on täysin väärin perusteltua tehdä se vain määräaikaisena päätöksenä.

17.09 Iris Suomela vihr: Arvoisa puheenjohtaja! Tässä salissa on tänään jatkettu jälleen sitä samaa työllisyyskeskustelua, jota ollaan jo viikkokausia käyty, ja kaikkien näiden viikkojen ajan olen ajatellut, että kunpa palattaisiin sen varman tiedon, tutkitun tiedon, äärelle, mitä meillä työllisyystoimista on, kunpa palattaisiin sen tiedon äärelle, mitä meillä on toimivista tavoista edistää työllisyyttä. Ja kuten tässä salissa on hyvin niin opposition kuin hallituksen suulla todettu erityisesti niiden ryhmien työllisyyden edistämisestä, joilla on siinä erityisiä haasteita, syrjäytyneiden nuorten, aikuisten, joilla ei ole toisen asteen koulutusta — nimittäin meillä Suomessa on tuhansia aikuisia, joilla ei ole toisen asteen koulutusta — tilanteessa, jossa tällaisessa valtiossa on hyvin vaikea työllistyä, jos ei ole sitä peruskoulun jälkeistä koulutusta, ei ole sitä ammatillista osaamista, ei ole mitään näyttöä siitä, että työttömänä pystyisi tietyt työtehtävät hoitamaan markkinoiden kysynnän mukaisesti, niin nimenomaan näihin vaikeisiin ihmisryhmiin tämä hallitus haluaa tarttua, koska nyt — verrattain korkean työllisyyden aikana — ne ovat niitä ihmisryhmiä, joita meillä on jäljellä. Ne ovat niitä ihmisryhmiä, jotka todellakin kaipaavat koulutusta, tukea työllistykseen. Sille peruskoulun varassa olevalle ihmiselle on turha mennä sanomaan, että kun hänen sosiaaliturvastaan leikataan, niin kyllä hän työpaikan löytää. Hän tarvitsee ensin sen koulutuksen, mitä työllistyminen vaatii, ja siihen hallitus todellakin panostaa niin nuorten kuin aikuisten kohdalla.

Oppivelvollisuudella varmistetaan, että jatkossa jokaisella nuorella on toisen asteen koulutus. Tähän sisältyvät myös oppisopimuskoulutukset ja muut joustavat tavat edistää sitä, että nuoren osaaminen tunnustetaan. Kyse ei siis ole siitä, että pidettäisiin ihmiset koulunpenkillä — tällä hetkellähän ammatillisessa opetuksessa kontaktiopetusta on varsin vähän — vaan kyse on siitä, että annetaan tutkinto merkiksi siitä, että työnantaja uskaltaa tällaisen nuoren työllistää. Ja hyvä eduskunta, kun on keskusteltu työnantajien kanssa, tämä on todellakin se, mitä myös työnantajat kaipaavat. Tämä on se, mistä varsinkin suurissa kaupungeissa kärsitään, kun puhutaan työvoimapulasta. On totta kai työttömiä, mutta ei ole sellaisia työttömiä, joilla olisi riittävä osaaminen ja kyky työllistyä niihin työpaikkoihin, joita aukeaa. Kyse on sekä korkean osaamisen työpaikoista että myös sellaisista työpaikoista, joihin se ammatillinenkin koulutus riittäisi. Kyse on sellaisista työpaikoista, joiden kohdalla ollaan ajautettu erityisiin haasteisiin viime hallituksen historiallisen suurten ammatillisen koulutuksen leikkausten myötä. Ne leikkaukset ovat alentaneet ammatillisesta koulutuksesta valmistuvien osaamisen tasoa, jopa sellaiselle tasolle, että pelkästään har-

Punkt i protokollet PR 21/2019 rd

joittelupaikkojen järjestäminen alkaa olla vaikeaa, koska niitä opiskelijoita ei uskalleta ottaa harjoitteluun, koska heidän osaamiseensa ei voida luottaa.

Tämä kaikki kuvaa sitä, että nyt todellakin koulutus on avain työllisyyden nostamiseen. Sen tähden haluaisin nostaa erityisesti nämä koulutuspanostukset esiin, kun puhutaan työllisyydestä. Toki mukana on myös tutkitusti toimivia työllistämistoimenpiteitä. Meillä Tampereella esimerkiksi on ollut seutukuntien kanssa erinomaisesti toimiva, kuntien ympärille rakentuva työllistämisen malli, jolla on pystytty tehokkaasti vähentämään nimenomaan pitkäaikaistyöttömyyttä eli pureutumaan sellaiseen ongelmaan, johon meillä ei kuitenkaan tuhansittain ole hyviä ratkaisuja tarjolla. Tämä mallihan oli viime hallituskaudella uhan alla silloisen sosiaali- ja maakuntauudistuksen myötä, mutta nyt tämä hallitus tarttuu tähän ja edistää tätä mallia, joka on tutkitusti todettu toimivaksi.

Eli todellakin, kun hallitusohjelmaa katsoo, niin siellä on iso liuta tutkitusti tehokkaita työllisyystoimia. Ja sillä tavallahan työllisyystoimen teho on mitattava, tutkitun tiedon varassa, ei sen varassa, sattuuiko johonkin vai ei. Ainoita tehokkaita työllisyystoimia eivät ole pienituloisilta leikkaukset. Itse asiassa meillä on tutkittua tietoa siihen suuntaan, että sosiaaliturvasta leikkaaminen pahimmassa tapauksessa pikemminkin hidastaa työllistymistä: nostetaan muureja, nostetaan kynnyksiä, vähennetään työssäolon kannattavuutta. Siinä kohtaan nämä leikkaukset nimenomaan heikentävät kannustimia ja mahdollisuuksia työllistyä ja heikentävät myös niitä henkisiä resursseja ja sitä aikaa, mikä ihmisellä on käytettävissä työnhakuun, kun aika kuluu vaikkapa sen toimeentulotukihakemuksen täyttämiseen ja sitten taas Kelan päässä sen hakemuksen käsittelyyn. Tähän tämä hallitus joutuu lisätalousarviossaan tarttumaan, koska todellakin edellisen hallituksen sosiaaliturvaleikkaukset ovat lisänneet toimeentulotuen käyttöä niin, että nyt siihen hakemusrumbaan pitää sekä meidän laittaa aikaa että sitten niiden tavallisten suomalaisten laittaa yhä enemmän aikaa. Ja sehän on kannustinloukuiltaan ihan pahimmasta päästä sosiaalietuuksia: toimeentulotuelle ei todellakaan ole helppoa tai kannattavaa ottaa pieniä pätkiä työtä vastaan, sitä ei ole etuutena rakennettu sellaiseksi. Tätäkin ollaan nyt laittamassa kuntoon, laitetaan sosiaaliturva kuntoon sillä tavalla, että aina kannattaa ottaa työtä vastaan.

Hyvät kansanedustajat, jos tämä ei ole tehokasta työllisyyspolitiikkaa, jos ei olla edes valmiita tunnistamaan, että tämä ylipäätään on työllisyyspolitiikkaa, niin sanoisin kyllä, että vika on enemmän katsojan silmässä kuin tässä hallitusohjelmassa. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Arvoisat edustajat! Olen joissain elämäntilanteissa-ni ja joissain pöydissä toiminut myös puheenjohtajana, mutta sitä henkilöä, joka tällä tuollilla istuu, kutsutaan sukupuolesta riippumatta puhemieheksi. Edustaja Laukkanen näyttää tästä esimerkin — eipä näytäkään, kun on poissa. Edustaja Pelkonen on poissa myöskin. — Edustaja Sankelo on paikalla.

17.16 Janne Sankelo kok: Arvoisa puhemies! Muutama huomio Rinteen hallituksen lisätalousarviosta.

Ensinnäkin oli varsin mielenkiintoista, että äsken käydyn debatin alussa oppositiota syytettiin populismista, varsinkaan kun ei yhtään puheenvuoroa oikeastaan ollut vielä käytetty. Ehkä siellä oli liipasinsormi hallituspuolueiden edustajilla liiankin herkkänä, nimittäin itse asiassa kehuja tämän lisätalousarvion osalta tuli opposition suunnalta myös melkoisesti, erityisesti näihin liikennehankkeisiin liittyen. Esimerkiksi valtatie 3, Hämeenkyrön ohitustie, joka on tässä yhteydessä jo muutamaan otteeseen mainittu, on pitkään valmisteltu

Punkt i protokollet PR 21/2019 rd

hanke ja tärkeä Länsi-Suomen näkökulmasta. Se ratkoo monia liikenteellisiä ongelmia, ja siltä osin täytyy antaa rehellinen kiitos, että tämä pitkään valmisteltu hanke saadaan nyt eteenpäin.

Valtiovarainministeriön arvion mukaan Suomen talouskasvu on jäämässä edelleen heikommaksi kuin on ennakoitu. Bruttokansantuotteen kasvuksi ennustetaan nyt tälle vuodelle 1,6 prosenttia. Tämä oli valtiovarainvaliokunnan asiantuntijakuulemisessa tänään esillä.

Arvoisa puhemies! Rinteen hallitus on monissa yhteyksissä viestittänyt, että rahaa on. Talousluvut kertovat kuitenkin tulevaisuudesta korutonta kertomaa. Jotta merkittäviä liikennehankkeita voidaan edistää, jotta niitä eläkkeitä voidaan korottaa ja nostaa ja hyvä hoito turvata kaikille suomalaisille, meidän on huolehdittava hallituksen ja eduskunnan toimin vientiteollisuuden kilpailukyvyistä. Ei ole muuta vaihtoehtoa, mikäli me haluamme saavuttaa talouskasvua, saavuttaa työllisyystavoitteen.

Tästä on pakko tehdä johtopäätös myös näihin liikennehankkeisiin, ja kun nämä esitykset on ikään kuin tässä kiitoksin taputeltu, niin kannattaa nyt sitten jatkossa muistaa, kun hallitus liikennehankkeita miettii, ja myös eduskunta, että hankkeet tarvitsevat täydennystä nimenomaan siitä näkökulmasta, missä vientiteollisuuden valo voimakkaana palaa. Päivän keskustelussa tuotiin jo aika vahvasti esille sitä, että Pohjanmaan osalta tämä lista näyttää tällä hetkellä pyöreää nollaa. Ja kun puhutaan alueesta, joka on merkittävää suomalaista vientialuetta, niin tässä lähetän terveisiä — ministereitä ei nyt näytä olevankaan, mutta terveiset varmasti menevät perille — että ensinnäkin tämä vt 3, Hämeenkyrö, on ehdottomasti vientiteollisuutta tukeva hanke ja tulee näkymään monella tavalla myös Suomen talouden eteenpäinviemisessä.

Pari muuta hanketta, jotka on tässä syytä erikseen mainita: Länsi-Suomen, Pohjanmaan suunnalta valtatie 19, Seinäjoki—Kauhava, liikennemäärät yli 10 000 autoa vuorokaudessa. Merkittävä elintarvikkeita tuottava alue, metalliteollisuuden alue. Toinen, valtatie 8 Vaasasta pohjoiseen, keskeisen tärkeä, suunnitelmat valmiina, pitää saada eteenpäin, sekä myös täällä jo jossain yhteydessä mainittu kantatie 63, Kauhava—Kaustinen. Tässähän on sellainen tilanne, että tällä tiellä ei ole suunnitelmaa vielä riittävästi tehtynä. Se vaatii sieltä Inasta Kaustisen suuntaan uuden suunnitelman, jolla tämä tie linjataan uudestaan.

Mutta tässä muutama toimenpide-ehdotus hallitukselle. — Kiitos.

17.20 Esko Kiviranta kesk: Arvoisa puhemies! Pääministeri Rinteen hallituksen ensimmäisessä lisäbudjetissa ohjataan merkittäviä resursseja perusväylänpitoon ja väyläverkoston kehittämiseen, yhteensä 111 miljoonaa euroa määrärahoina ja lisäksi valtuuksia. Tien, radan ja muun väyläinfran kehittämisvaroja suunnataan eri puolille maata. Näin työllisyystavoitteen saavuttamista edistetään koko maassa.

Arvoisa puhemies! Varsinais-Suomen ja laajemminkin länsirannikon kannalta tärkeää on Turun kehätien parantaminen välillä Kausela—Kirismäki. Tähän tulee varoja perusväylänpidon määrärahasta. Kyseessä on jo käynnissä olevan perustamishankkeen jatkaminen. Tärkeää on myös Helsingin ja Turun välinen rantarata, jossa on merkittäviä pullonkauloja. Siihen ohjataan tänä vuonna rahaa 10 miljoonaa euroa, ja ensi ja seuraavana vuonna kumpanakin siihen on tarkoitus käyttää 25 miljoonaa euroa eli yhteensä päästään 60 miljoonaan euroon. Tavoitteena on poistaa rantaradan paikallisia nopeusrajoituksia, mikä tehostaa henkilöliikennettä. Hankkeessa uusitaan radan päällysrakennetta, korjataan siltoja ja tunneleita ja parannetaan kuivatusta. Erittäin tärkeää on valtatie 8 ohituskaistojen täydentäminen. On koko länsirannikon kannalta tärkeää, että näitä hankkeita tehdään koko ajan.

Punkt i protokollet PR 21/2019 rd

Ja nyt ohituskaistoja täydennetään Mynämäen pohjoispuolella, Laitilan eteläpuolella ja Satakunnan puolella Eurajoen ja Luvian välillä. Hankkeet merkitsevät huomattavaa liikenneturvallisuuden parantumista Kasitiellä. Ne mahdollistavat nykyistä tasaisemman matkanopeuden. Valtatien 8 valtuus- ja määräraha ovat tänä vuonna 30 miljoonaa euroa.

Lisäbudjetti osoittaa, että talouden suunta on edelleen oikea. Verotulojen kasvu on arvioitu 234 miljoonaksi euroksi, ja nettolainanotto vähenee 136 miljoonaa euroa. Talouskehitys näyttää pysyneen varsin hyvänä.

Arvoisa puhemies! Erittäin tärkeää on, että opetus- ja kulttuuriministeriön ja ympäristöministeriön selvitys Paimion parantolan liiketoiminnallisesti elinkelpoisesta toimintamallista on valmistunut. Valtio ohjaa 3 miljoonaa euroa Alvar Aallon läpimurtotöihin kuuluvan Paimion parantolan hallinnoinnin ja hoidon järjestämiseen. Tarkoitus on, että valtio, Varsinais-Suomen sairaanhoitopiiri, Paimion kaupunki ja Alvar Aalto -säätiö yhdessä perustavat uuden säätiön hallinnoimaan parantolaa. Tiloille voi löytyä hyvinkin monipuolista käyttöä. Se voi olla terveyden ja hyvinvoinnin alan toimintaa, mutta myös kulttuuri- ja hyvinvointimatkailua. Uuden liiketoiminnan kannalta on tärkeää ja hyvin mahdollista muodostaa kansainvälisiä yhteistyöverkostoja.

17.25 Marko Asell sd: Arvoisa puhemies! Hallitus ottaa vahvan otteen heti alusta pitäen, kun kolme viikkoa on ollut hallitus pystyssä, suomalaista elinkeinoelämää tukevalla politiikallaan. Merkittäviä panostuksia tulee perusväylänpitoon, korjaushankkeisiin ja uusiin kehittämishankkeisiin. Panostuksia tulee myös työvoiman koulutukseen. Siihen ammattikouluihin tarkoitetut lisäresurssit tuovat apua. Erityisesti se auttaa oppilaiden lähiopetuksen saamiseen, josta on aiempien koulutusleikkauksien myötä tullut iso ongelma. Opettajia tarvitaan enemmän.

Valtion arvioitua suuremmat verotulot vähentävät arviota velanoton tarpeesta tänä vuonna. On kuitenkin faktaa, että velkaannumme edelleen 1,7 miljardia euroa lisää tänä vuonna ja velan määrä kokonaisuudessaan ylittää 107 miljardia. Pääministeri Rinteen hallituksen ohjelmassa on tavoitteena, että julkinen talous on tasapainossa vaalikauden loppuun mennessä. Se on kova tavoite, joten on ollut syytä laittaa uusi vaihde päälle.

Edellisen hallituksen leikkauspainotteinen politiikka toimii talouden tasapainotustoisissa osaltaan, jos leikataan oikeista kohteista, mutta pienituloisten pientä ostovoimaa pienentämällä kurjistetaan heidän asemaansa ja luodaan pahoinvointia ja itse asiassa vähennetään myös elinkeinoelämän tuloja. Pienituloisten ansiot kun menevät yleensä täysin määräisesti lähikauppoihin, ruokakauppoihin, apteekkiin, lääkäriin ja niin edelleen.

Tämä hallitus pyrkii palauttamaan hyvinvointia ja lisäämään muun muassa näillä väyläkorjauksilla ja -hankkeilla aktiivisesti elinkeinoelämän edellytyksiä. Sillä on työllistävä vaikutuksensa ja sitä kautta hyvinvointia lisäävä vaikutus.

Arvoisa puhemies! On siis hyvä, että hallitus on vuoden toisessa lisätalousarviossa päättänyt lähteä rohkeasti parantamaan liikenteen väyliä. Erityisen tyytyväinen olen vt 3:n Hämeenkyrön pullonkaulan korjaamiseen. Siihen on 64 miljoonan euron valtuuksin vihdoinkin vuosikymmenten vääntöjen jälkeen mahdollisuus rakentaa asianmukainen liikennejärjestely, sellainen järjestely, joka toimii turvallisesti ja palvelee muun muassa elinkeinoelämää. Uusi, tuleva tienpätkä palvelee paremmin elinkeinoelämän kolmekymmenmetrisiä rekkakuljetuksia. Nyt keskellä valtatieä olevat liikenneympyrät, joiden halkaisija on 20 metriä, ovat olleet iso ongelma. Olen ihmetellyt, miten tämän kohdan rakentamiseen on ollut niin vaikea saada tukea aiemmilla kausilla tai jopa vuosikymmenillä. Haluankin kiittää

Punkt i protokollet PR 21/2019 rd

ministeri Sanna Marinia siitä, että hän toi tämän hankkeen lopulta päivänvaloon ja tie saadaan kuntoon.

Hallitus parantaa myös monia rataosuuksia, uusia turvalaitteita ja parantaa elinkeinoelämälle tärkeitä kohteita, kuten Akaan raakapuuterminalille osoitettu resurssi osoittaa. Näitä tärkeitä isompia ja pienempiä kohteita on maassamme paljon, ja niitä on hyvä laittaa kuntoon niin sanotusti hyvän sään aikana, jos niitä halutaan kunnossa pitää.

Tampereen ja Nokian välisen lähijunaliikenteen kehittämisen edetessä on myös panostettava asemien ja siellä olevien tarpeiden rakentamiseen. Yksi tällainen on esimerkiksi Nokian rautatieaseman kakkoslaiturin rakentaminen. Se olisi hyvä huomioida jo mahdollisessa seuraavassa lisätalousarviossa. Lähijunaliikenteen saatavuus olisi ihmisten liikkuvuuden kannalta hyvä asia ja ilmastomuutoksen vastaisen työn kannalta hyödyllistä, kun ihmiset siirtyvät matkustamaan raiteille. Nokialta Tampereelle liikkuu jo paljon ihmisiä. Asemapysäkkien parantaminen Nokian keskustassa, Nokian Harjuniityssä ja Siurossa nostaisi junan käyttöä reilusti. Se kannattaa jatkossa huomioida.

Arvoisa puhemies! Vielä loppuun: Työllisyys tulee olemaan keskiössä, kun näitä hankkeita ja palveluita tulevaisuudessa rahoitetaan. Työttömiä kurittanut aktiivileikkuri poistetaan, mutta tilalle tulee saada työttömiä motivoiva ja osallistava ja kouluttava työllistävä keino.

Tampereen kaupunkiseudun työllisyyspalvelut on parin vuoden kokeilujakson aikana saanut hyviä tuloksia omavalmentajasysteeminsä ansiosta. Siinä on yksilöllisesti päästy tukemaan ja etsimään työmarkkinoille sopivia työttöminä olevia henkilöitä, motivoimaan ja kouluttamaan tarvittaessa elinkeinoelämän tarpeiden mukaan, mutta sitä työllistämiskokeilua, josta on hyviä tuloksia, ei ole voitu nyt jatkaa, koska kokeiluaika loppui ja lainsäädäntö estää sen käytännöllisen jatkamisen. Sitä olisi hyvä tarkastella työministerin seuraavaksi. Kaupungeilla on siihen resurssit. Niiden olisi hyvä antaa toimia tällä hyödyllisellä tavalla. Nyt tarvitaan kaikki keinot työllistämisen edistämiseksi. — Kiitos.

17.30 Eeva Kalli kesk: Arvoisa puhemies! Haluan kiittää hallitusta erittäin ripeästi valmistellusta ja hyvin tasapainoisesta lisätalousarvioesityksestä, jolla toimeenpannaan hallitusohjelman tavoitteita eli buustataan elinvoimaa ja osaamista kaikkialla Suomessa.

Merkittävät panostukset liikenneyhteyksien parantamiseen sekä satsaukset ammatillisen koulutuksen laadun kehittämiseen ovat hyvin konkreettisia keinoja tässä salissa tänäänkin monesti peräänkuulutettujen kasvun ja työllisyyden edistämiseen. Tätä lisätalousarviota voikin hyvillä mielin kutsua eheämmän Suomen investointiohjelmaksi.

Arvoisa puhemies! Satakuntalaisena edustajana tervehdin ilolla lisätalousarviossa esitettyjä satsauksia valtatie 8:n kehittämiseen. Kasitien kehittäminen edistää liikenneturvallisuutta ja ihmisten sujuvampaa liikkumista sekä parantaa yritysten toimintaedellytyksiä. Nyt tehtävien Mynämäen ja Luvian ohituskaistaparien jälkeen onkin tärkeää edetä valtatie 8:n kehittämisessä edelleen toteuttamalla seuraavaksi Eurajoen risteysalueen eritasoliittymä.

Myöskään ammatillisen koulutuksen rahoituksen lisäämistä ei voi Satakunnan kannalta väheksyä. Satakunta ja laajemmin koko Lounais-Suomi kärsivät kipeästi osaavan työvoiman saatavuudesta. Siitä on tullut aivan selvä kasvun pullonkaula. Ammatilliseen koulutukseen nyt osoitettavat lisäeurot tulevat siten tarpeeseen laadukkaana ammatillisen opetuksen varmistamiseksi. On silti aivan selvää, että työvoiman saatavuuteen ja osaamisen kehittämiseen tarvitaan vielä lukuisia lisätoimia, kuten hallitusohjelmassa aivan oikein tun-

Punkt i protokollet PR 21/2019 rd

nistetaan. Edellytänkin, että hallitus jatkaa osaamishaasteen ratkomista määrätietoisesti myös tästä eteenpäin.

Arvoisa puhemies! Kiitän hallitusta myös siitä, että samalla kun lisätalousarvio esittää merkittäviä investointeja uutta kasvua luoviin kohteisiin, jatkaa se samalla Sipilän hallituksen tavoin vastuullista talouspolitiikkaa vähentämällä velkaantumista yli 130 miljoonalla eurolla. Kuten äsken käydyssä debatissa todettiin, moni tärkeä hanke jää tämän lisätalousarvion jälkeenkin vielä odottamaan vuoroaan. Maailma ei siis tosiaan tule valmiiksi hallitustaipaleen ensimmäisen kuukauden aikana eikä varmasti kaikilta osin valmiiksi edes koko hallituskauden aikana, sen rohkenen tässä vaiheessa arvata. Mutta onneksi meillä on hyvä hallitusohjelma, jonka toteuttaminen on vasta päässyt käyntiin ottaessaan ensiaskeleet tällä lisäbudjetilla. Peräänkuulutan hallitukselta myös jatkossa selkeitä toimia elinvoiman ja hyvinvoinnin lisäämiseksi kaikkialla Suomessa.

17.33 Leena Meri ps: Arvoisa puhemies! Sanoisin alkuun tässä, että viime kaudella kun istuttiin tuossa loppukaudesta yhdessä SDP:n kanssa oppositiossa, usein opposition ja SDP:n riveistä kuului, että kuunnelkaa, hyvä hallitus, hyviä ideoitamme täältä oppositiosta ja että oppositiosta voi vaikuttaa. Tänään me oppositiossa olemme aloittaneet tämän työn, ja meillä on paljon valtavan hyviä ideoita, ja toivomme tietysti, että niitä kuunnellaan, ja sen takia toivoisin, että älkää nyt itse heti aloittako sitä, että tyrmäätte ja suljette korvanne ja huutelette, että populistit siellä puuhailevat. Että kyllä meillä ihan oikeasti asioita ja ideoitakin on. Ja jos esimerkiksi miettii, minkälaisen kannatuksen oppositiopuolueet ovat saaneet, niin kyllä meillä on aika merkittävä kannatus, ja jos ajattelen perussuomalaisia, niin yli puolen miljoonan ihmisen odotukset ovat takana ja niitä sopii kuunnella — ellei sitten halua olla kuulematta. Tämmöinen ensimmäinen ajatus tähän.

Noista eläkkeistä on tänään puhuttu, ja jäin itse miettimään myös sitä, että erityisesti sosiaalidemokraattien edustaja Kiljunen on todella paljon puhunut taitetusta indeksistä mutta siitä en nyt ole huomannut teiltä mitään avauksia. Se on kuitenkin varmasti yksi syy, miksi esimerkiksi häneen on vahvasti luotettu, ja hänhän on tehnyt tästä kansalaisaloitteitakin. Itseeni ovat erityisesti yhteydessä monet työeläkkeensaajat, ja he odottavat ratkaisua siihen, miten työeläke saadaan riittämään. On hyvä, että pienituloisten asioihin vaikutetaan, se on erittäin tärkeää, mutta meidän tulee huomata, että siellä on paljon erityisesti naisia, jotka ovat tehneet pitkän työuran esimerkiksi valtionhallinnossa, sairaanhoitajina, kaupan kassassa, ja heillä on semmoinen 1 300—1 500 euron eläke ja nyt heitä ei kukaan ole auttamassa ja he jäivät tässä ilman yhtään mitään.

Samaten pääministeripuolue sosiaalidemokraatit toi hyvin paljon esille hoitajamitoitusta. Tätä yhdessä silloin toimme esille ennen eduskuntavaaleja, ja olin todella iloinen, että nyt varmaan se sitten saadaan, ja nyt on kyllä käynyt sitten tosiaan niin, että siitäkään ei kuulu mitään. Mielestäni yksi erittäin vahva pääministeripuolue sosiaalidemokraattien vaaliviesti oli se, että vanhusten asiat laitetaan nyt vihdoinkin kuntoon, mutta kuulimme tänään tosiaan aika kylmän ajatuksen, kun pääministeri Rinne kertoi, että hän on lähes tuplannut avustajat siksi, että hallitus pysyy hengissä. No toki toivon kaikille jaksamista työssään, ei siinä mitään, mutta jos me tuplaisimme vaikka hoitajamitoituksen, niin mietitäänpä, kuinka iloisia ihmiset olisivat siellä kentällä, kun sinne saisi edes muutaman ihmisen lisää. Kun mietitään, että siellä on haamuhoitajia ja ihmiset ihan äärirajoilla ja taistelevat sen kanssa, miten he pystyisivät auttamaan, niin pikkusen toivoisin ymmärtäväisempää asennetta pääministerin puheenvuoroissa. Se kuulosti todella todella pahalta.

Punkt i protokollet PR 21/2019 rd

Ja tämä 25 prosentin puoluetuen korotus on kyllä kylmää kyytiä kuunneltavaksi. Miettikää nyt todella vielä kerran. Perussuomalaiset eivät sitä tarvitse. Me emme muutoinkaan ole etujärjestöjen ja rahan perässä, vaan me teemme vaalityötä vaalikentillä, ja jos esimerkiksi mietti meidän puolueen puheenjohtajaa ja hänen vaalibudjettiaan, niin ei rahalla tehdä politiikkaa vaan sydämellä. Miettikää sitä nyt ihan vakavasti vielä.

Kiitan kuitenkin itse paljon junaä käyttävänä Helsinki—Tampere-pääradan kehittämisen suunnittelun aloittamisesta. Siellä matkustajat odottavat. Itsekin istun usein junassa, ja junat seisovat ja ollaan myöhässä tai veturi on rikki, ja siellä on meillä paljon työmatkalaisia, jotka haluavat asua pääkaupunkiseudun läheisyydessä, ja tällä asialla on kiire. Kysyin tänään ministeri Marinilta, milloin olisi odotettavissa, että siellä juna puksuttaa — nythän vasta suunnitellaan — mutta en kyllä huomannut, että vastausta olisi tullut. Toivoisin, että vastataan kysymyksiin, koska näitä myös ihan aidosti kysytään, ja ettei vastata asian viereistä. Se tarkoittaa yleensä, että silloin ei ole vastausta, ja kysymys on silloin hyvin kiusallinen.

Taas toisaalta yksi asia, minkä huomasin, oli se, että vaikka Hanko—Hyvinkää-tielle, joka menee Mäntsälään ja on hyvin ruuhkainen tie, jolla on paljon raskasta liikennettä, ei ole vuosikausiin tehty yhtään mitään, niin tänään nyt pääministeri totesi, että Hango—Hyvinkää-radan sähköistys olisi siinä vuoden 2020 kieppeillä, ja toivottavasti tämä tarkoittaa, että se aloitetaan silloin. En siihenkään saanut ihan täysin vastausta.

Lopuksi totean, kun oliko kokoomuksen joku edustaja, joka sanoi, että työllisyyteen on pyöreä nolla: Ei se ihan pyöreä nolla ole. On siellä yksi työllisyyttä edistävä tavoite, jonka pääministeri Rinne toikin jo vaalikeskusteluissa esille, eliä kielteisen turvapaikkapäätöksen saaneille mahdollistetaan täällä työnteke. Hyvä — sarkastisesti sanon tämän — että se on todellakin teidän työllistämistekonne, mutta mielelläni kuulisin, miten tavalliset suomalaiset saataisiin ensin töihin. — Kiitos.

17.39 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa herra puhemies! Tämä Antti Rinteen hallituksen ensimmäisen lisätalousarvio, joka annetaan hyvin nopeasti hallituksen muodostamisen jälkeen ja työn alettua, varmaan yllätti monen edustajan, että voiko näin äkkiä hallituksessa toimia ja tehdä lisäbudjetin. Epäilijät joutuivat nyt vähän kyseenalaiseen valoon, kun näin kuitenkin kävi, ja kuulin tuossa muutamia kommentteja, että eivät kerenneet edes karvahattulähetystöt lähteä liikkeelle, kun tiehankkeelle rahat tulivat. Pahoitteluni sille, joka tässä joutui pettymään.

Mutta asiaan sen verran, että kun katsotaan valtion nettolainanottoa, niin tämä lisätalousarvion pienentää valtion velanottoa 136 miljoonalla eurolla, eliä kuitenkin se suunta on oikea. Tämän vuoden talouskasvuksi eri tutkimuslaitokset ennustavat eri lukuja, mutta virallinen luku lieene siinä 1,6 prosentin luokkaa. Ensi vuodelle kasvua on ennustettu 1,2 prosenttia, eliä suunta on laskeva. Se meidän pitää huomioida, totta kai, ja tehdä niitä toimenpiteitä, mitkä hallituksen toimivallassa ovat, niin hyvin, että saadaan tuo talouskasvu pysymään mahdollisimman ylhäällä ja asetettu työllisyydestavoite saavutetaan. Sen 75 prosentin työllisyysastetavoitteen pitää olla kirkkaana mielessä koko ajan, koska jos ihmiset eivät käy töissä, silloin syntyy tilanne, jolloin valtiovalta joutuu sijoittamaan rahoja erilaisiin toimiin sen työttömyyden takia. Nämä asiat ovat niin isoja, että niiden kanssa kannattaa olla aina vakavalla mielellä.

Punkt i protokollet PR 21/2019 rd

Hallituksen ohjelman mukaisesti koko Suomi huomioidaan. Sehän tämän hallituksen tekemän ensimmäisen talousarvioesityksen suuri linja on, ja tällä hallituksen lisätalousarviolle se toteutuu myös.

Liikennehankkeita eri puolille Suomea käynnistyy kiitettävästi. Erityisesti iloitsen toki kaikista tiehankkeista ja ratahankkeista, mitä Suomenniemellä lisätalousarvion myötä tulee, mutta erikoisesti iloitsen Iisalmi—Ylivieska-ratahankkeesta, joka on pitkään ollut putkessa, odottanut investointirahoja. Se tulee nyt ja toteutuu ja luo sille paikkakunnalle, sille seutukunnalle lisää taloustoimintaa, mikä nimenomaan palvelee työllisyyttä.

Toinen suuri ilonaiheeni on tietenkin Joensuun ratapihan korjaaminen. Pitää muistaa, että tämä Joensuun ratapihan korjaaminen ei ole vain se summa, 77 miljoonaa se oli tarkalleen, ei pelkästään se summa, vaan kysymys on siitä, että siihen ympärille ollaan kehittämässä valtavan isoa investointiputkea, ja nämä 74 miljoonaa euroa, mitkä sinne on varattu nyt lisätalousarviossa määrärahana, saavat liikkeelle investointiväyryyden, joka sitten on rahallisesti paljon, paljon suurempi. Työtä siellä on pikkuhiljaa ollut koko ajan käynnissä kaupungin toimesta, mutta tämä ratapihahanke ei ole pelkästään Joensuun kaupungin hanke, vaan tämä on koko Pohjois-Karjalan maakunnan hanke ja sitä on pitkään odotettu.

Kun hallitus tekee päätöksiä, niin pitää muistaa aina kokonaisuus. Pelkkä yksi määrärahan käyttäminen on vain yksi piste, mutta sen työllistämisaikutus voi olla sille seutukunnalle merkittävä. Tämän takia tämä pitkä lista tiehankkeista, joita kaikkia en edes lähde luettelemaan, ja ratahankkeista myös, nämä ovat niitä hankkeita, jotka panevat liikkeelle muita investointeja. Tämä on se oikea tapa hoitaa asioita, että ei tuijoteta yhtä lukua, vaan katsotaan kokonaisuus, ja kun nämä investointikohteet on eri puolille maata sijoitettu, niin se palvelee koko Suomen kansantaloutta.

Iloitsen metsätalouspuolelta leipäni hankkineena metsätalousinsinöörinä siitä, että nämä hankkeet aika pitkälti koskevat niitä ratoja, joita pitkin puu kulkee. Sanoisinpa melkein, että tämä lisätalousarvio on vahvasti pihkan tuoksuinen, koska näillä radoilla liikkuu suomalainen puu eri jalostuspaikoille ja tuo lisäarvoa suomalaiseen yhteiskuntaan ja suomalaisille ihmisille. Sen takia tämä lisätalousarvio on todella hyvä, että radoilla on vihdoin päästy korjaustoimiin aidosti. Vauhtia on tullut sillekin puolelle lisää.

Pitää muistaa se hallitusohjelmalinjaus, että me käytämme tämän vaalikauden aikana joka vuosi noin 300 miljoonaa euroa perusradanpidon ja perustienpidon rahojen lisäämiseen niin, että saadaan teiden ja ratojen kuntoa parannettua olennaisesti. On syytä muistaa, että tämä paljon puhuttu ilmastonmuutos on kohdellut niin tie- kuin rataverkkoa aika kovakouraisesti. Samana talvenahan voi olla kolme, neljä kertaa kunnon kevät, ja sitten on taas kova pakkas ja ankara lumisade. Se kuluttaa niin tienpintoja kuin ratojakin valtavasti. Sen takia ratojen ja teiden kunnostus on tämän vaalikauden yksi iso juttu, ja sitä kautta luodaan uutta työllisyyttä tähän maahan. Kun sitten metsiä hoidamme ja puuta liikutemme eri paikkoihin, niin samalla hoidamme myös järkevästi tätä ilmastopolitiikkaa, kun pyrimme kuljettamaan raskaita kuljetuksia mahdollisimman paljon junaradoilla eli rautapyörillä. Mitä enemmän kuljetamme raskasta liikennettä, raskasta tavaraa radoilla, sen enemmän tieverkko säästyy.

Arvoisa herra puhemies! Iloitsen tämän hallituksen tekemän ensimmäisen lisätalousarvion sisällöstä, ja ennen kaikkea iloitsen niiden ihmisten puolesta, joiden elämään tällä nopeasti laaditulla lisätalousarviolle on erittäin paljon positiivisia vaikutuksia.

Punkt i protokollet PR 21/2019 rd

17.44 **Mari Holopainen vihr:** Arvoisa puhemies! Hyvät edustajat! Tässä on puhuttu paljon työllisyydestä. Työllisyysaste tosiaankin on noin 72,4 prosenttia, ja meillä on tavoitteena nostaa se 75:een. Tämä hallitusohjelma, kuten nämä lisätalousarvion määrärahat, on oikeaan suuntaan menemistä myös tältä osin. Etenkin haluan tuoda esiin koulutusinvestoinnit, joita nyt tehdään ammatillisiin oppilaitoksiin.

Täällä hallitusohjelmassa lukee osuvasti — ja tämä on varmasti hyvä muistaa, ettei se unohdu infrakeskustelussa, joka on sinänsä sekin tärkeää — että ”Suomen kaltaisissa talouksissa merkittävän tuottavuutta parantava tekijä on osaaminen ja teknologinen kehitys”. Täällä sanotaan myös, tämä on suora lainaus: ”Ilmastonmuutos vaikuttaa työelämään ja ammattirakenteisiin. Suomalaisyrittäjien ja niiden työntekijöiden kannalta on olennaista kilpailukykyyn parantaminen niin, että otetaan laajasti huomioon työntekijöiden koulutus ja osaaminen, tuotekehitys ja investoinnit sekä työllistämiseen tähtäävät palvelut ja yrittäjyyteen kannustaminen.”

Täällä on monesti viitattu elinkeinoelämään, talouteen, ehkä viitattu teollisuuteen, mutta on hyvä muistaa se, että Suomen kaltaisissa kehittyneissä maissa talouden rakenne nojaa erityisesti palveluihin ja liike-elämän palveluiden viennin kasvuun. Sen sijaan luonnonvaratalous on helposti korvattavissa, ja yksinkertainen teollisuus, jos kustannukset painuvat jossain muualla alemmas, siirtyy helposti, ja käy niin, että paikallisesti joudutaan tyytymään usein murusiin. Sen takia on hyvä pitää mielessä, että me todellakin tarvitsemme panostuksia koulutukseen ja sen koulutusasteen kasvattamiseen.

Edelleen täällä hallitusohjelmassa sivulla 161 sanotaan: ”Suomi on kansainvälisten vertailujen mukaan maineeltaan peruskoulutuksen kärkimaita maailmassa, mutta eriarvoisuus, oppimiserot ja syrjäytyminen ilmiöinä uhkaavat suomalaisen koulutuksen menestystarinaa. 1970-luvulla syntyneet ovat jäämässä Suomen korkeimmin koulutetuksi ikäluokaksi. Koulutuksemme ei ole pysynyt riittävällä tavalla mukana globalisoituvan maailman kansainvälistymiskehityksessä.”

Ja todellakin, kaikki talous ei kulje maanteitä eikä edes raiteita pitkin. Me viemme ict-palveluita, ja se on hyvin nopeasti kasvava osa meidän talouden rakennetta. Myöskään kaikki toimialat eivät meitä poliitikkoja lobbaa, koska ne toimialat eivät ole olemassa vielä, ja jos puhutaan tulevaisuudesta ja tulevaisuusinvestoinneista, niin on erittäin tärkeä mahdollistaa se osaaminen ja koulutus, jolla me niitä tulevia toimialoja pystymme luomaan.

Ei myöskään ole niin, että Suomen kaltainen kehittynyt talous olisi riippuvainen jostain tietystä toimialasta. Talouden rakenne muuttuu jatkuvasti, ja meidän pitää olla ajan hermolla, niin että me mahdollistamme sen osaamis pohjan, josta niitä uusia innovaatioita syntyy. Vaikka sana innovaatio on sinänsä kulunut termi, niin se on aika vähän esiintynyt näissä keskusteluissa. Ministeri Lintilä sen taisi mainita kuitenkin.

Iloitsen siitä, että me liikutamme ihmisiä raiteilla yhä enemmän. Nämä ovat erittäin hyviä investointeja siltä osin. Koulutusinvestoinnit ovat tervetulleita. Mutta pidetään mielessä, että kaikissa investoinneissa, joihin käytetään valtion rahaa, pitäisi olla riittävät vaikutusarvioinnit. Me tarvitsemme vielä lisää tietoa näiden hankkeiden välillä ja kesken siitä, miten ne meidän yhteiskuntaamme hyödyttävät. Pitää tietysti olla myös tasapuolinen ja miettiä, että jos joillekin alueille on satsattu aiemmin enemmän ja toiselta alueelta puuttuu vaikkapa raidehankkeita, niin sitten tämäkin pitää tuki ottaa huomioon.

Joidenkin hankkeiden valmistelu on ehkä lähtenyt jo viime hallituskaudella siltä pohjalta, että jotkut tietyt yhtiöt ovat niitä kovasti ajaneet. Silloin pitää kyllä ihan normaalia va-

Punkt i protokollet PR 21/2019 rd

rovaisuutta ja vaikuttavuusarviointeja hyvin tarkalla silmällä pitää yllä, koska täytyy meillä täällä eduskunnassakin olla myös semmoinen tietty kriittinen ja tietoon pohjautuva päätöksentekoprosessi, jossa jokainen hanke arvioidaan erikseen. Siksi onkin hyvä kuulla, että ministeri Marin tätä peräänkuulutti omassa puheenvuorossaan. Vaikka tietyt kaikilla varmaan on sellaisia omia lempihankkeita, niin jotenkinhan meidän pitää myös vertailla niitä keskenään.

Tästä on hyvä lähteä liikkeelle, mutta tehdään entistä parempia vaikuttavuusarviointeja ja muistetaan, että se tulevaisuuden osaaminen syntyy myös sellaisilta toimialoilta, joiden me emme vielä edes tiedä olevan olemassa, ja rakennetaan Suomesta taas koulutuksen kärkimaa. — Kiitos.

17.50 Jenni Pitko vihr: Arvoisa puhemies! Vaikka käsittelemme vasta lisätalousarviota kolmen viikon hallitustaipaleen jälkeen, olen äärimmäisen tyytyväinen, että hallitus on ottanut asiakseen liikenteen painopisteen siirtämisen kohti kestävä, vähäpäästöistä liikennejärjestelmää. Panostukset raiteisiin on oikea suunta ilmastonmuutoksen torjumisessa ja elinvoiman varmistamisessa pitkien etäisyyksien Suomessa.

Oppositioista kerrottiin, että suurin osa ihmisistä ja teollisuuden tuotteista kulkee kumipyörillä, ja esitettiin huoli autoilun tukemisesta. Tämä on kuitenkin juuri se asia, johon muutos tarvitaan. Tukea tulee siirtää ympäristöystävällisille kulkumuodoille ja hyödyntää se potentiaali, joka rataverkossamme jo on, ja tähän on hallitus tarttunut.

Suomessa on Euroopan toiseksi eniten henkilöautoja väestömäärään nähden, ja Suomen henkilöliikennejärjestelmä perustuu henkilöautoilulle. Kun tiedämme autoilun kustannukset käyttäjälle, tulisi meidän olla todella huolissamme siitä, miten pienituloiset, työttömät ja vanhukset, saatikka ajokyvyttömät, pääsevät kulkemaan ja elämään laadukasta elämää.

Liikenteen osuus Suomen päästöistä on noin viidenneksen, ja näistä 90 prosenttia koostuu tieliikenteestä. Suomen tavoite on olla hiilineutraali vuonna 2035, joten panostukset raiteisiin on syystä nähty kiireellisinä investointeina. Liikenteen painopisteen siirtäminen yksityisautoilusta raiteille vähentää myös melusaastetta, parantaa ilmanlaatua ja kannustaa arkiaktiivisuuteen. Sillä on siis myös terveydellisiä vaikutuksia.

Hallituksen panostukset joukkoliikenteeseen ja raiteisiin mahdollistavat sen, että yhä useammalla olisi mahdollisuus kulkea joukkoliikenteellä. Raiteissa on jo nykyisellä verkolla valtava potentiaali, joka kannattaa hyödyntää nopeuttamalla, parantamalla ja kapasiteettia kasvattamalla. Pelkästään pääradan varrella, Helsingistä Tornioon, on jo nyt 60 prosenttia Suomen väestöstä ja työpaikoista.

Junamatkustamisella on runsaasti kasvupotentiaalia myös pidemmällä matkoilla. Tämä nähtiin erityisesti pääradan pohjoisilla osilla pari vuotta sitten, kun perusparannuksen sekä VR:n lippujen hinnoittelu-uudistuksen ansiosta nämä yhdessä kasvattivat matkustajamääriä lähes 50 prosentilla yhden vuoden aikana Oulu—Helsinki-välillä.

Pitkien etäisyyksien maassa on kriittisen tärkeää ymmärtää raiteiden merkitys taloudelle, työllisyydelle ja elinvoimalle. Raiteilla kulkee tavaroiden lisäksi osaaminen, sillä osavien työntekijöiden saaminen on yksi suurimmista työllisyyden kasvun haasteista. Raiteet ja panostukset ammatilliseen koulutukseen ovatkin hyvä sysäys työllisyyden nostamiselle. Raiteiden lisäksi liikenteen murros tapahtuu panostamalla kävelyyn ja pyöräilyyn ja muuhun joukkoliikenteeseen, ja näihin hallitusohjelmassa on suunniteltu jo merkittäviä panostuksia. Tästä on tosiaan hyvä jatkaa kohti kestävämpää Suomea.

Punkt i protokollet PR 21/2019 rd

17.53 Sanna Antikainen ps: Arvoisa puhemies! Itäsuomalaisena kiitän hallitusta tuosta Joensuun ratapihan parantamisesta, joskin lisää rahaa tarvitaan tähän vielä jatkossakin. Lisäpanostukset tiestöön ovat hyviä. Perusväylä on karmeassa kunnossa varsinkin meillä Itä-Suomessa, joten tähänkin sitten jatkossa tarvitaan lisää panostuksia.

Arvoisa puhemies! Jos hallitus olisi panostanut vähemmän omaan avustajakaartiin ja hyvien veljien ja siskojen, siis usean tippuneen kansanedustajan, työpaikkoihin, olisi rahaa ollut enemmän esimerkiksi mainitsemaani tiestön perusväylään.

Arvoisa puhemies! Olisin toivonut, että te, arvoisa hallitus, olisitte antaneet kunnille lisää rahaa, jotta he olisivat voineet palkata lisää hoitajia auttamaan apua tarvitsevia. Teillä itsellänne on jo avustajamitoitus kunnossa — se on 4,3 — mutta apua tarvitsevilla vanhuk-silla se ei ole edes 0,7. Hoitajat hukkuvat työtaakan alle, mutta siihen te ette kiinnittäneet huomiota tässä lisätalousarviossa lainkaan, vaikka heidän hätänsä on erittäin suuri.

Arvoisa puhemies! Hallitus aikoo nostaa puoluetukea 25 prosentilla eli 7 miljoonalla eu-rolla. Mikä tässä on sitten taustalla? Keskusta menetti puoluetukea 2,6 miljoonaa, ja nyt tä-män puoluetuen noston myötä se saa tästä takaisin karkeasti puolet. On selvää, että tällä nostolla hallitus haluaa tukea vaalien suurinta häviäjää, keskustaa. Keskustaa, jonka kansa äänesti pois vallasta, jossa he nyt kuitenkin roikkuvat kynsin hampain kiinni ja lypsävät valtiolta itselleen lisää rahaa. Tällainen ahne kotiinpäin vieminen ei ole onneksi jäänyt kan-salta huomaamatta eikä se tule jäämään. — Kiitos, puhemies.

17.56 Sheikki Laakso ps: Arvoisa herra puhemies! Tällaisena pääoppositiopoolueen edustajana on pakko kehua tätä lisätalousarviota liikenteen hommien kautta. On hienoa, että satsataan rahaa. Ainoa, mikä tästä fiiliksestä hävisi kyllä useampien puheenvuorojen jälkeen, kun täällä lentävällä lähdöllä edustaja Lindtmankin juhlapuheitaan toteutti. Ei täällä nyt niin kauheasti pysty mopon keula pystyssä ajelemaan, koska tilanne on se, että tä-hän pystyy ihan kuka tahansa meistä puolueista antamaan rahaa, valtion rahaa, näihin hankkeisiin, ja sillä sitten kehuskellaan, kuinka saadaan työllisyyttä ynnä muuta lähte-mään liikenteeseen. Eli olen todella iloinen tästä, että tätä rahaa on tulossa, mutta pikkasen voisi ehkä vähän matalampaa profiilia vetää tässä. Tosin en tiedä sitten, onko kokoomuk-selta vielä surkeampi veto ruveta vaatimaan kuokkaa heti maahan. Kun herrat ja rouvat ovat kuitenkin olleet hallituksessa aikaisempina vuosina ja nämä samat hankkeet olisi voi-tu laittaa liikkeelle moneen kertaan, jotenkin nyt tuntuu aika uskomattomalta, että nyt ol-laan sitten mankumassa kolmen viikon jälkeen, että kuokka pitäisi olla jo maassa.

Tämä tietysti tuo lisää työtä Suomeen, mutta tietysti ongelma on monella alla Suomessa se, että työntekijöistä on kova pula ja etenkin osaavista työntekijöistä, koska osaamatto-mien palkkaaminen on vähän riski. Minulla on nyt vähän epäily, että tässä tulee käymään aavistukset niin, että nämä projektit tulevat maksamaan nyt vähän enemmän kuin ne olisi-ivat maksaneet esimerkiksi aikaisempina vuosina, ja se perustuu nimenomaan siihen, että joudutaan maksamaan siitä työstä, mitä nyt tehdään tuolla niin sanotusti teiden ja junien varsilla, enemmän kuin aikaisemmin. Ja tähän ei tietenkään tuo ammattikoulun satsaus nyt tule kovin nopeasti auttamaan, koska se vaatii sen pari kolme vuotta. Se lääke olisi vasta tu-levaisuudessa.

Itse ammattikouluun satsaaminen on todella iso juttu, tykkään todella paljon. Puhuin sii-tä itsekin omilla vaalinkentilläni, että siihen on löydyttävä rahaa ja se asia on saatava kun-toon. Ainoa harmittava asia tietysti oli siinä, että siitä tehtiin pakko, mikä ei yrityksiä auta siihen työllistämiseen kovinkaan paljon.

Punkt i protokollet PR 21/2019 rd

Siltarumpupolitiikkaan myös kaipaisin muutosta eli että ei jatkettaisi tätä siltarumpupolitiikkaa samalla lailla, koska yksi Suomen pahimmista teistä, valtatie 15, löytyy tuolta Kouvola—Kotka-väliltä, mikä hakkaa täällä kaikki puheissa olleet tiet, kun katsotaan kokonaisuutena, mikä ongelma siellä tiellä on. Kasitietä muun muassa ajoneuvoyhdistelmällä paljon ajaneena voin kertoa, että ollaan ihan eri ongelmissa tuolla valtatie 15:llä. — Kiitoksia.

18.00 Joonas Könttä kesk: Rouva puhemies! Tässä lisätalousarviossa näkyy vahvasti vastuullinen keskustalainen kädenjälki. Esitetyt investoinnit ovat perusteltuja ja ennen kaikkea kauan kaivattuja. Ennen muuta ne puolustavat koko maan tasapainoista aluepolitiikkaa, joka liian usein on jätetty unohduksiin myös tässä salissa. Erityisesti ammatillisen koulutuksen rahoituksen vahvistaminen ansaitsee laajasti kiitosta. On kuitenkin myönnettävä, ettei rahoitus ole edelleenkään riittävällä tasolla, ja nimenomaan toisen asteen ammatillisen koulutuksen resursseja tulisi edelleen vahvistaa.

Arvoisa rouva puhemies! On tärkeää, että hallitus toteuttaa pääradan kehittämistä laajennuksineen, kuten hallitusohjelmassa on kirjattu. Tämä tarkoittaa sitä, että Tampere—Jyväskylä-välin kaksoisraiteen suunnittelu mahdollistetaan myös riittävällä rahoituksella. Päärata laajennuksineen ei ole vain Helsinki—Tampere-välin kehittämistä. Tällä hetkellä keskisen Suomen raideliikenteen kehittäminen on jäänyt muusta maasta sivuun. On perusteltua kehittää myös poikittaisliikennettä koko maan hyväksi. Jyväskylä Suomen seitsemänneksi suurimpana kaupunkina ei voi jäädä raideyhteyksien osalta ikuisesti tulevaisuuden suunnitelmaksi. Kaksoisraiteen tarvetta puoltaa sekä häiriöherkkä henkilöliikenne, joka on jo kasvun haittana, että lisääntynyt tavarakuljetus Keski-Suomesta maamme sata-miin.

Mikäli haluamme huolehtia koko maasta, on meidän mahdollistettava kasvu kaikkialle. On selvää, ettei kasvun eväitä ole, jos emme tue edellytyksiä uuden luontiin. Olemme myös todistaneet monien puheenvuorojen kautta, että tässä maassa on suuret tarpeet liikenneinvestointeihin. On rehellistä myöntää, ettei kaikkeen tule löytymään valtion rahaa. Tästä syystä on tärkeää, että mahdollistetaan uudenlaisia rahoituksen keinoja, jotta jokainen maakunta tässä maassa pääse osaksi hyviä liikenneyhteyksiä ja sitä kautta osaksi kasvua.

Arvoisa rouva puhemies! Kansainvälinen taloussuhdanne voi aiheuttaa harmaita pilviä myös Suomen ylle. Tämä tarkoittaa sitä, että hallituksen on oltava talouspolitiikassaan proaktiivinen mutta myös reaktiivinen. Me emme ole saareke, vaan osa kansainvälistä taloutta. Investoinnit, jotka luovat kasvua koko maahan, ovat äärimmäisen tärkeitä. Samaan aikaan on pidettävä huoli siitä, että isänmaamme jää paremmassa kunnossa lapsillemme. — Kiitos.

18.02 Hanna Huttunen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Oli ihan ilahduttavaa kuulla päivällisen debatin aikana myös oppositiolta kehuja hallituksen liikennehankkeista. Se on juuri sitä rakentavaa yhteistyötä. Tosin muutama epäluuloinen kommentti kuului liittyen hankkeiden työllisyysvaikutuksiin. Tähän voin vastata, että liikennehankkeet jos mitkä ovat omiaan luomaan pohjan uusille työpaikoille. Työpaikkojen syntyminen on pitkälti pienten ja keskisuurten yritysten varassa. Lukuisat pk-yritykset linkittyvät myös liikennehankkeisiin: siellä on rakennuspuolen yrityksiä, siellä on tavarantoimittajia, siellä on monentyyppisiä eri yrityksiä, mitkä saavat aikaiseksi sen, että saamme ne upeat hankkeet valmiiksi.

Punkt i protokollet PR 21/2019 rd

Meillä oli eilen maakunnassa Pohjois-Karjalan Yrittäjien ja alueen kansanedustajien yhteistapaaminen. Mukana oli kansanedustajia sekä oppositiosta että hallituksesta. Keskustelimme paljon yrittäjien tilanteesta, yrittäjien haasteista ja myös yrittäjien mahdollisuuksista. Keskustelimme paljon myös hallitusohjelmasta ja siitä, kuinka se tulee vaikuttamaan yrittäjien tulevaisuuteen. Saimme yrittäjäjärjestöltä kiitosta sekä hallitusohjelmasta että lisätalousarviosta. Ennen kaikkea maakunnassa oltiin iloisia Joensuuhun tulleesta ratapihahankkeesta. Iloa ovat tuottaneet myös Iisalmen raidehankkeet, ja koko Savo-Karjalan vaalipiiri on ottanut ilolla vastaan tämän lisätalousarvion.

Tiedän itse 25 vuotta yrittäjänä toimineena, että yrittäjyys on myös uskonasia. Sinulla on yrittäjänä oltava usko siihen, että tulevaisuus kantaa ja että yritystoimintaa voidaan rakentaa kestäväälle pohjalle. Yksi keskeinen tekijä siinä uskossa on koko alueen ja sen päättäjien usko tulevaisuuteen, siihen, että maakuntaan kannattaa investoida ja että sieltä käsin on hyvä ponnistaa vaikka maailmanmarkkinoille. Vienti ei voi vetää ilman väyliä.

Vähintään yhtä tärkeää kuin alueen usko omaan menestymiseen on valtakunnan tason päättäjien usko koko Suomen alueisiin. Voin ilolla todeta, että tässä hallitusohjelmassa uskotaan sekä alueisiin että maakuntiin. Täällä salissa kuului jopa hämmentäviä kommentteja siitä, että kaupungit ovat unohtuneet tässä ohjelmassa. Voin sanoa, että eivät ole: tämä on vasta lisätalousarvio. Näillä ympäri Suomea tulevilla liikennehankkeilla on uskomattoman suuri vipuvarsivaikutus. Rakentamisen aikana ne työllistävät yrityksiä, ne antavat uskoa sijoittajille, ne antavat uskoa rahoittajille, ja ne parantavat myös alueen saavutettavuutta. Tästä lisätalousarviosta on tämän hallituksen hyvä jatkaa. — Kiitos.

18.06 Tiina Elo vihr: Arvoisa rouva puhemies! Hallitus lähtee jo tällä ensimmäisellä lisätalousarviollaan määrätietoisesti vähentämään liikenteen ilmastopäästöjä panostamalla raideliikenteeseen. Tällä paketilla rakennetaan sujuvampia raideyhteyksiä, vähennetään raideliikenteen häiriöitä, nopeutetaan matkantekoa ja alennetaan kuljetuskustannuksia. Ilmastomuutoksen torjunta edellyttää mittavia muutoksia liikenteeseen ja liikkumisemme tapoihin. Se ei tapahdu hetkessä, mutta tällä lisätalousarviolla otetaan tärkeitä askelia oikeaan suuntaan. Listalla on monta raidehanketta, joita on odotettu pitkään. On tärkeää, että ne laitetaan nyt liikkeelle. On ollut myös hyvä kuulla, että oppositiokin on niitä laajasti kiitellyt.

Nostan esiin kaksi läntistä Uuttamaata koskevaa hanketta: Helsinki—Turku-rantaradan parannustyöt sekä Hanko—Hyvinkää-rataosan sähköistyksen.

On välttämätöntä, että parannamme olemassa olevien ratojen kuntoa ja varmistamme näin, että junat kulkevat ajallaan ja ihmisten työ- ja asiointimatkat sujuvat. Vain toimiva ja riittävän tiheä raideliikenne on aito vaihtoehto omalle autolle. Myös nykyisten ratojen varsien ja aseman seutujen potentiaali kannattaa hyödyntää täysimääräisesti, kuten edustaja Pitko aiemmin puheessaan hyvin perusteli.

Helsingin ja Turun välisen rataosuuden parantamiseen osoitetaan lisätalousarviossa 60 miljoonaa euroa. Hanko—Hyvinkää-rataosuus on Etelä-Suomen ainoa sähköistämätön rataosuus, ja rahtiliikenne Hangon satamasta tapahtuu pääasiassa rekoilla kaupungin läpi. Radan sähköistys tulee palvelemaan myös Hangon ja Karjaan välistä henkilöliikennettä. Hankkeen hintalappu on 62 miljoonaa euroa, ja se on määrä käynnistää ensi vuonna.

Arvoisa rouva puhemies! Yhdeksän lisätalousarvioon sisällytettyä raidehanketta on hyvä alku. Nopeat ratahankkeet länteen, itään ja pohjoiseen tulevat hallitusohjelman kirjausten mukaisesti myös käynnistymään. Espoon kaupunkiradasta on puhuttu tänään pal-

Punkt i protokollet PR 21/2019 rd

jon, ja hyvä niin. Se on keskeinen hanke pääkaupunkiseudun ja Uudenmaan raideliikenteen kehittämiseksi ja edellytys niin Turun tunnin junalle kuin rantaradan kehittämiseksi. On tärkeää, että näiden kaikkien mittavien ratahankkeiden kiirehtimiselle on myös opposition laaja tuki.

Muistutan vielä, että hallitusohjelmaan tehtiin merkittävät kirjaukset kaupunkiseutujen kestävästä kaupunkirakenteen edistämiseksi MAL-suunnitelmien avulla. MAL-sopimukset ovat väline rakentaa hiilineutraaleja kaupunkiseutuja, ja niillä lisätään asuntotuotantoa ja kasvatetaan kestävien liikkumismuotojen kulkutapaosuutta. MAL-sopimusneuvottelut ovat parhaillaan käynnissä, ja niihin on tärkeää sisällyttää keskeiset kaupunkiseutujen rai-
deinvestoinnit hyvässä yhteistyössä kaupunkien kanssa.

Arvoisa rouva puhemies! Lopuksi totean, että on äärimmäisen tärkeää, että hallitusohjelmassa on osoitettu 20 miljoonan euron lisäys ammatillisen koulutuksen opettajaresursseihin. Koulutus on investointi tulevaisuuteen, ja ammatillisessa koulutuksessa on edellisen hallituksen leikkausten jäljiltä akuutein tarve. — Kiitos.

18.09 Seppo Eskelinen sd: Arvoisa rouva puhemies! Rinteen hallitus on muuttanut linjaa leikkausten linjasta kasvun polulle, ja se on hieno loikka kaiken kaikkiaan.

Opposition puolelta on kovasti arvosteltu näitä liikenneinvestointien työllisyysvaikutuksia, mutta kun ottaa epäsuorat ja johdannaisvaikutukset, niin jos 7 000—8 000 on rakentamisen vaikutus, niin se voidaan huoletta kertoa kahdella, mikä on positiivinen asia ja hyvä liikkeellelähtö myös tässä suhdannetilanteessa.

Tässä on selvästikin myös aluepolitiikan muutos. Edustaja Vestman, joka nyt ei taida olla paikalla, oli huolestunut, miten Uusimaa pärjää näissä investoinneissa. Kun kaivelin tuossa tilastotietoja vuodelta 2004—2019, niin Uudellemaalle on tullut liikenneinfraan rahaa 2,4 miljardia. Nyt ymmärrän ne Pohjanmaan puheenvuorot, mitä täällä on tullut, eli sinne on samaan aikaan tullut 30 miljoonaa — Pohjois-Karjalaan 35 miljoonaa ja Kainuuseen 40 miljoonaa. [Sari Sarkomaa: Joukkoliikennettä edistetään siellä, missä on joukkoja!] Minusta on tosi hienoa, että nyt liikennepolitiikassakin on aluepolitiikkaa otettu vahvasti mukaan, ja sillä haetaan sitä, että ratat pyörivät ja elinkeinoelämällä on edellytyksiä myös muuallakin kuin täällä pääkaupunkiseudulla. En halua mitään vastakkainasettelua, mutta tämä on faktaa.

Toinen asia vaikuttavuudesta ja tästä reilusta 600 miljoonasta, mitä hallitus tähän lisätalousarvioon liikenteeseen nyt sitten kaiken kaikkiaan on laittamassa rahaa: Kun edellinen hallitus laittoi liikenneinvestointeihin kaiken kaikkiaan noin miljardin, niin jo tässä vaiheessa 600 miljoonaa ollaan tämän hallituksen taholta laittamassa. Pelkästään perustienpidon rahoituksen tälle hallituskaudelle suunnitellut lisäykset ovat samat, mitkä edellinen hallitus liikennepolitiikkaan ja liikenneinfraan laittoi rahaa. Hieno tie kaiken kaikkiaan.

Oman alueeni investoinneista olen tosi iloinen, Joensuun aseman seudun investoinnista. Sen 74 miljoonan vipuvaikutus on, kun kaupunki laittaa saman verran, kaiken kaikkiaan noin 800 miljoonan euron investoinnit, ja iso osa niistä on jo käynnissä. Tällaisia vipuvaikutuksia näillä elinkeinorahoituksilla pitäisikin pystyä tekemään.

Kaiken kaikkiaan lisätalousarvion pääagenda on tietysti poistaa esteitä kasvulta — ja nämä ammatillisen koulutuksen ja liikenneinfran panostukset ovat juuri sitä eli kasvun esteiden poistamista — ja tukea työllisyyttä ja samalla sitten kasvua kaiken kaikkiaan.

Punkt i protokollet PR 21/2019 rd

Liikennejärjestelmätyöryhmä käynnistyy, [Puhemies koputtaa] ja on hienoa, että siellä on nyt kaikki, itäinen, läntinen ja päärata, kirjattu ja hankkeet liikennejärjestelmätöiden kautta sitten lähtevät eteenpäin.

18.12 Matias Marttinen kok: Arvoisa rouva puhemies! Palaan vielä lisäbudjetin osalta sen tuloarviopuoleen ja kiinnitän siellä huomiota autoveron momentille tehtävään 57 miljoonan euron pienennykseen, joka johtuu siitä, että uusien autojen rekisteröintimäärä on jäämässä oletettua pienemmäksi. Yksi syy tämän taustalla on Suomen kasvanut käytettyjen autojen tuonti, joka on jo tällä hetkellä ollut hyvin korkealla tasolla, yli 40 000 ajoneuvon tasolla. Tästä itse asiassa edustaja Juvonen käytti ansiokkaan puheenvuoron, johon on hyvä jatkaa. Tänä vuonna arvio lienee jossain 55 000:n ja 60 000 ajoneuvon välissä.

Tämä on olennainen asia siinä mielessä, että tässäkin salissa tullaan keskustelemaan paljon liikenteen päästöistä ja siitä, että meidän autokantamme on koko Euroopan mittakaavassa hyvin vanhaa. On kestävätilanne, jos meiltä valuu pysyvästi verotuloja maan rajojen ulkopuolelle näin paljon, koska käytännössä alvitulot jäävät kokonaan saamatta näissä tilanteissa. Suomeen tuodaan paljon isomoottorisia ajoneuvoja tilalle ja samaan aikaan meillä kerätään autoveroa, joka taas sitten osaltaan on hidastanut sitä, että meidän autokantamme ei ole uusiutunut sillä tavalla, miten sen olisi pitänyt uusiutua.

Minä toivon, että myös hallitus pohtii tätä kysymystä vakavasti, kun käy läpi liikenteen verotuksen kokonaisuutta. Siitähän on nyt selvityskirjaus hallitusohjelmassa, miten tästä on järkevää mennä eteenpäin, koska jos tämä kehitys jatkuu, niin huomataan kyllä, että yhteiseen kassaan jää vähemmän verotuloja. Meidän autokantamme ei uusiudu, vaan päinvastoin Suomesta tulee tällainen käytettyjen autojen hautausmaa Euroopassa, ja siinä voidaan sitten pohtia sitä, miten järkevä tämä meidän verojärjestelmämme on kaiken kaikkiaan ollut. Eli tässä kyllä katsoisin viime hallituksen tekemää järkevää veropolitiikkaa, mitä tehtiin myös autoveron osalta, ja on syytä lähteä pohtimaan taas vakavasti sitä, miten sitten tulevana vuosina saadaan tuettua autokannan uudistumista.

18.15 Mika Kari sd: Arvoisa rouva puhemies! Tämä lisätalousarvion kokonaisuus on hyvä ja tasapainoinen. Haluan kuitenkin nostaa muutaman asian täältä erikseen esiin ja lähinnä tähän liikenneverkkoon keskittyä.

On hyvä, että nyt lisätalousarviolla nopeasti annetaan piristysruisketta niille liikenneinvestoinneille, joita koko maassa tarvitaan mutta erityisesti niillä alueilla, joilla myös suomalaista kasvua tehdään. Liikenneinvestointeja ei pidä, voiko nyt sanoa, roiskia sinne tänne pelkästään aluepoliittisin tavoittein vaan — niin kuin täällä niin hallituksen kuin oppositionkin puolelta on todistettu — antaa niille alueille, joilla niillä panostuksilla saadaan parhaat mahdolliset kasvun eväät.

Samassa yhteydessä tervehdin ilolla tätä MAL-sopimusjärjestelmän käyttöönottoa kaupunkiseuduille. Nyt valtion ja kuntien välillä voidaan tehokkaammin sopia yhdessä niistä toimenpiteistä, joita kunnat omalta osaltaan voivat tehdä, valtio voi omalta osaltaan tehdä ja ennen kaikkea kunnat ja valtio yhdessä.

Lisätalousarvion mieluisa osa, jota täällä myös on keuhuttu hallituksen ja opposition toimesta, liittyy tähän ammatillisen koulutuksen opettajien rekrytointiin. Me tarvitsemme sinne ammatilliseen koulutukseen lisää käsipareja, toki moniin muihinkin tehtäviin, mutta itsellenikin äärimmäisen tärkeänä kohteena ja myös suomalaisen kasvun kannalta tärkeänä

Punkt i protokollet PR 21/2019 rd

kohteena näen meillä osaamistason noston, ja nimenomaan ammatillisen koulutuksen puolella on jo vuosia kärsitty opettajien vähydestä.

Sitten haluan sanoa myös tähän edustaja Meren hyvän puheenvuoron hyvään osaan liittyen opposition rooliin eduskunnassa, että opposition rooli on merkittävä. Oppositio voi nostaa niitä aukkoja, joita hallituksen esityksessä on, esiin ja toisaalta tukea — niin kuin täällä tänäänkin — niitä esityksiä, joista oppositio ajattelee samalla tavalla kuin hallitus. Viime kauden kokemuksella voin ainakin itse sanoa, että isänmaata voi palvella myös oppositiosta käsin, ja edellisen kauden kokemuksella, että ei se aina helppoa ole hallituspuolueenkaan kansanedustajana.

18.17 Sheikki Laakso ps: Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Huttunen tuossa sanoi noiden väylähankkeiden työllistävytydestä, että oppositio etunenässä yrittää vähätellä niitä työllisyyshehkutuksia. No, täytyy nyt kertoa, ettei tässä niin sanotusti vähätellä, mutta jos lähdetään yhteiskunnan rahalla työllistämään porukkaa, niin ei sitä nyt ihan hirveästi pitäisi kyllä hallituksenkaan hehkutella, koska jos sitä on varaa hehkutella, niin minkä takia ei saman tien tuplata sitä rahaa? Jos se on niin loistavaa kauppaa, että me rakennamme infraa tänne 600 miljoonalla, niin miksemme sitten saman tien vedä 1,2 miljardilla? Elikkä nyt on aika paljon kuitenkin puhuttu siitä, kuinka paljon hehkutetaan sen työllistämisen vaikutuksesta versus se, kuinka paljon laitetaan rahaa siihen hommaan.

Edustaja Sarkomaa heitti tuossa, että tänne Uudenmaan suuntaan ja Helsinkiin on tullut enemmän rahaa näihin kaikennäköisiin väylähankkeisiin. No, pakko on sanoa edustaja Sarkomalle, että totta kai tänne tulee enemmän rahaa sen takia, kun te olette rohmunneet kaiken tänne ja täällä on ihmisiä niin paljon, että tänne tarvitsee rakennella niitä. Tässä täytyy kyllä rehellisesti sanottuna sanoa, että nyt näkyy, onneksi, se tilanne, että maakunnatkin saavat omansa eikä pelkästään vain ja ainoastaan tämä Kehä kolmosen sisäpuoli.

Autoverohommasta haluaisin kyllä mieluusti puhua aika paljonkin — harmittavasti edellinen puhuja vain lähti pois. Todellakin autoverohommassa aika helposti mennään siihen miinaan, että lähdetään purkamaan sitä autoveroa pois todeten, että mikään ei ole muuttunut. Ainoa vain, että meidän raharikkaat ajelevat niillä Rolls-Royceillaan sitten puoli-ilmaiseksi siihen verrattuna, mitä ne nytten ajavat, koska tälläkin hetkellä perusauton autoveron osuus on niin olematon, että kenenkään uuden auton ostaminen ei ole enää kiinni suomalaisen autoveron määrästä. Mutta se autoveron määrä, mikä tulee autoverosta rahaa, otetaan joka tapauksessa liikenteestä jollain tavalla, mikä tarkoittaa sitä, että 500 euron Mondeolla ajava kaveri joutuu maksamaan sen raharikkaan Rolls-Roycen oston, koska se raha otetaan joka tapauksessa liikenteestä. Toivon, että hallitus nyt ihan oikeasti tajuaa sen, että ei kannata näihin tiettyihin satsauksiin lähteä. Edellinen hallitus teki esimerkiksi kaksi kappaletta romutuspalkkiokampanjoita, mitkä olivat täysin järjettömiä yhteiskunnan kannalta: antaa autokauppiaille suoraan rahaa.

18.20 Ari Torniainen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Tämän lisätalousarviokäsittelyn keskustelu on keskittynyt pääasiassa liikenneväylähankkeisiin, ja hyvä niin. Onhan tämä lisätalousarvio nimenomaan liikenneväyläpainotteinen, ja niitä liikenneväylien parantamisia tarvitaan, mutta itse haluaisin nostaa myöskin tämän ammatillisen koulutuksen opettajien palkkaamisen lisämäärärahan, tämän 20 miljoonaa euroa. Se on todella tarpeeseen, ja sitä on toivottu.

Punkt i protokollet PR 21/2019 rd

Mutta mitä sitten tulee näihin liikenneväylähankkeisiin, niin on hyvä, että hallitus nyt tekee aivan poikkeuksellisen suuren lisätalousarvioesityksen. Tätä ei viime kaudella pystytty tekemään. Sitä toivottiin kyllä ihan laajasti myöskin tässä eduskunnan isossa salissa, että olisi pystytty tekemään jo viime kaudella näitä isoja panostuksia, mutta silloin ei valtiovarainministeriön taholta oltu valmiita tähän isoon satsaukseen. Tosin täytyy sanoa se, että kyllä viime kaudellakin panostettiin perusväylänpitoon poikkeuksellisen paljon euroja, noin miljardilla eurolla enemmän kuin aikaisemmin panostettiin nimenomaan perusväylänpitoon, ja se oli hyvä asia. Nyt tämä hallitus jatkaa sitä samaa linjaa.

Tämän lisätalousarvion lisäksi on huomionarvoista se, että koko kaudelle, koko tälle hallituskaudelle, eduskuntakaudelle, on 300 miljoonaa euroa vuodessa perusväylänpitoon lisäämäärärahaa olemassa, ja se määräraha tulee todella tarpeeseen. Tässä lisätalousarviossa saadaan nyt myöskin uusia, suhteellisen isoja hankkeita aloitettua ympäri Suomea, ja ne ovat todella tärkeitä, ja ne palvelevat nimenomaan elinkeinoelämää ja vientiteollisuutta. Rata- ja tiehankkeiden lisäksi siellä on myöskin esimerkiksi satamia: Oulun satamaa, joka on iso, tärkeä hanke, saadaan nyt vietyä eteenpäin. Itse toivon, että jatkossa varsinaisissa talousarviokäsittelyissä sitten syksyllä pystymme tuomaan isoja hankkeita muuallekin Suomeen, koko Suomeen, sellaisia hankkeita, joista tiedetään, että tarpeita on vaikka kuinka paljon. Itsekin tulen sellaiselta alueelta Kaakkois-Suomesta Etelä-Karjalasta, jossa myöskin on toiveita, että saataisiin nimenomaan vientiin liittyviä hankkeita ja liikenneturvallisuuteen liittyviä hankkeita. Niitä me tarvitsemme. Täällä edustaja Laakso toi esille valtatie 15:n, joka on todella tärkeä hanke. Siellä on valtatie 13:n Savitaipaleen Mytöntien kohta, jota on toivottu vuosia ja vuosia ja vuosia koko ajan, ja toivon, että myöskin se hanke saadaan vietyä eteenpäin ja toteutukseen. Siellä tapahtuu aivan liian paljon isoja onnettomuuksia.

Mutta tässä lisätalousarviossa on minusta poikkeuksellisen hyvä asia se, että näin paljon liikenneväylähankkeita saadaan liikkeelle. Ne palvelevat meitä kaikkia, liikenneturvallisuutta ennen kaikkea, [Puhemies koputtaa] vientiteollisuutta ja teollisuutta.

18.24 Jari Koskela ps: Arvoisa rouva puhemies! Hankkeista: Kiitos hallitukselle ripeydestä, mutta kaikilta osin hallitus ei ole vakuuttanut hallitusohjelmassaan eikä tänään keskustelun alla olevassa toisessa lisätalousarviossa vuodelle 2019 sen suhteen, onko rahoitus luotettavalla, vakaalla pohjalla. Suomi elää ainakin vielä talouskasvun aikaa, ja organisaatioilla menee keskimäärin paljon paremmin kuin joitakin vuosia sitten. Eikö nyt olisi viimeinen hetki kiinnittää huomiota kasvuun ja optimismiin?

Yksi Suomen tunnetuimmista johtajuustutkijoista, Pauli Juuti, törmäsi ilmiöön ”huono johtaminen työyhteisöjen vaiettuna ongelmana” kerätessään aineistoa viimeiseen teokseensa. Hän hämmästyí huomattessaan saamastaan materiaalista, 31:stä eri organisaatiosta kerätystä johtajuustarinasta, miten hyvän johtajuuden sijaan aineisto sisälsikin pääosin huonoa johtajuutta. Ilmiön laajuus materiaalissa oli yllättävää.

Työ- ja elinkeinoministeriö kysyy julkaisussaan ”Suomalaisen johtamisen tila ja tulevaisuus” vuodelta 2018: ”Suomalainen johtajuus, onko sitä edes olemassa?” Vastaus: ei ainakaan kansallisessa mielessä. ”Kyllähän suomalainen johtaminen on sellaista ’partiojohtamista’. Eli että tehdään ne asiat, mitä luvataan, ja hyvällä asenteella.” — Näin Tuomas Syrjänen tässä kyselyssä osuvasti todistaa.

Pohjoismaista Ruotsissa käytetään aikaa enemmän luottamuksen rakentamiseen. Ruotsalainen johtajuus sisältää ajattelun isoutta ja kansainvälisyyttä, työyhteisön sisäinen dia-

Punkt i protokollet PR 21/2019 rd

logi on parempi kuin Suomessa, ja dialogin avulla syntyy tunne jaetusta työyhteisöllisyydestä eli ”medarbetarskap”.

Arvoisa puhemies! Suomi on valitettavasti EU:ssa aivan kärjessä julkisissa menoissa suhteessa bruttokansantuotteeseen. Julkisen talouden tasapaino on myös edelleen negatiivinen maassamme: se on 0,8 prosenttia miinusta suhteessa bkt:hen. Yli puolet kuntien käyttökuluista on sosiaali- ja terveystoimen kuluja. Tämä tarkoittaa miljarditasolla puhuttaessa yli 20 miljardin euron laskua, jonka veronmaksajat vuosittain maksavat. Yksityisellä puolella ei ole mahdollista, että pelkästään leikataan kuluja, siirretään ongelma jonkun muun huoleksi ja piilotetaan ongelma pöydän alle. Silloin kyllä käy huonosti. Valtio ja kunnat toimivat valitettavasti useasti näin. Verotusoikeus on luonut siihen mahdollisuuden. Vastuun puuttuminen on mahdollistanut huonojen päätösten tekemisen. Aina on löytynyt rahaa, ja veronmaksajat maksavat.

Suurin ongelmamme rahoituksen riittävyyden näkökulmasta ei ole ikääntyvä väestö, ei syrjäytyvät nuoret, ei huono työllisyyden tilanne eikä palkkakehitys. Suurin ongelmamme on se, että palvelutuotantoa ei johdeta riittävän pätevästi eikä sitä johdeta myöskään tuloksellisesti. Johtaminen on taitolaji: on osattava johtaa. Jos oma toiminta on tehotonta ja työkalupakissa on vain säästäminen, johtaa se valitettavan usein työntekijöiden vähentämiseen. Aito johtaja ja aito johtaminen eivät toimi tällä tavoin. On osattava toimia verkostossa ja nähtävä verkoston solmukohdat ja purettava niiden aiheuttamat täysin turhat kustannukset. Tämä taas johtaa siihen, että asiakkaille tuotetaan parempaa palvelua ja samalla vapautuu veronmaksajien rahoja järkevämpään käyttöön.

Valtion ja erityisesti kuntien velkaantumisen kehitys on saatava taistumaan. Verojen ja maksujen korottamisen tie on nyt kuljettu lähes loppuun. Väestörakenteen osalta Suomessa on jo tilanne, että olemme yksi maailman vanhimmista kansoista, ja väestön uusiutumista tilastoitaessa muutosta ei ole näköpiirissä. Suomessa syntyy vuosittain alle 60 000 lasta, mikä ei riitä väestön uusiutumiseen.

Vanhustenhoito pitää pystyä järjestämään laadukkaasti ja kustannustehokkaasti. Kaupungistuminen kiihtyy, ja sen myötä harvat kasvukeskukset kamppailevat palvelutarpeen kasvun kanssa. Tyhjenevien alueiden osalta pohditaan, miten kyetään tarjoamaan palveluja alueen vähenevälle väestölle edes jotenkin kestäväällä tavalla. Kysymys kuuluu: miten julkinen sektori olisi myös jatkossa yhteiskunnan menestyksen vauhdittaja ja omassa roolissaan tulevan kasvun tekijä — vai onko se enää mahdollista? Julkinen sektori on tällä hetkellä maassamme ison johtamishaasteen edessä. Julkisen sektorin johtajat ja esimiehet luotsaavat isoja uudistuksia, joissa mahdollisesti kymmenet- tai jopa sadattuhannet työntekijät vaihtavat työnantajaa yhteiskunnallisessa muutoksessa, ja tämä muutos pitää tehdä nopeasti. Johtamisen ja esimiestyön merkitys korostuu siis kiihtyvällä tahdilla. Kaikki tämä vaatii valmiutta lisätä johtamisen ja esimiestyön kyvykkyyttä ja henkilökohtaista osaamista. Näitä voidaan kehittää uuden ajan johtamis- ja koulutuskeinoin.

Arvoisa puhemies! Näihin asioihin pitää uuden hallituksen nyt puuttua kovalla otteella ja panostaa. Nyt tarvitaan lisäpanostusta johtamis- ja esimiestaitojen kehittämiseen. Tiedän, että jos ongelman kykenemme hallitusti ratkaisemaan, tulemme tekemään jollakin aikavälillä miljardien säästöt. Samalla vapautuu koulutettua työvoimaa uusien tehtävien hoitoon tässä nopeasti muuttuvassa maailmassa. Tulemme saamaan Suomen takaisin ja myös Suomen uuteen nousuun. Hallitusohjelmasta olette unohtaneet tämän tärkeän osan suomalaista tulevaisuutta ja hyvinvointia. Ette ole huomioineet sitä myöskään lisätalousarviossa, mutta toivon, että kun syksyllä aloitatte rakentamaan tulevan vuoden budjettia, panostatte

Punkt i protokollet PR 21/2019 rd

tähän meitä kaikkia koskevaan ja ennen kaikkea kansantalouttamme ravistelevaan ongelmaan.

Taloutemme tehokkuus ja palvelujen toimivuus — tässä teille talous- ja työllisyyspolitiikkaa. Kansallinen kilpailukyky on nyt kiinni teistä, arvoisa hallitus, ja hyvistä johtajista yhteiskunnassamme.

18.30 Paula Risikko kok: Arvoisa puhemies! Tänään keskustelemme täällä lisätalousarviosta, ja ihan tähän loppuun vielä puheenvuoro.

Tuossa tuotiin esiin näitä hyviä puolia. Mielestäni tässä lisätalousarviossa on erittäin paljon hyviä asioita, ja puhun entisenä liikenneministerinä näin, että liikennehankkeet ovat juuri niitä, joilla työllisyyttä saadaan aika nopeasti. Siinäkin tulee tietysti sitten rajansa, mutta olen ehdottomasti sitä mieltä, että jos nopeasti pitää työpaikkoja saada, niin nimenomaan liikennehankkeista.

Nyt kuitenkin muistuttaisin, että viime kaudella me sovimme siitä, että me teemme tällaisen liikennejärjestämissuunnitelman, ja kaikki puolueet ja kaikki ryhmät, jotka tässä talossa olivat, parlamentaarisessa ryhmässä sopivat, että tällainen järjestämissuunnitelma tehdään. Sen tähden minä sanoisin, että se pitäisi katsoa, koska kyllä meidän pitää pitää koko maan liikenneväylät kunnossa, jos ajattelee myöskin perustienpitoa. Tietysti aina pitää katsoa myöskin kustannus—hyöty-indeksiä, ja siihen on oma laskukaavansa. Siinä otetaan huomioon turvallisuus, siihen otetaan matka-aika, elinkeinoelämän tarpeet, ihmisten hyvinvointi ja liikkuvuus. Elikkä myöskin näitä asioita meidän pitää katsoa siinä liikennejärjestämissuunnitelmassa, joka muuten päätettiin toissa kaudella siinä työryhmässä, jota itse johdin silloin ministerinä.

Sitten minun on pakko sanoa edustaja Laaksolle, joka täällä kritisoi romutuspalkkiota, että minä voisin pitää teille ihan kahdenkeskiset harkat siitä, mikä on romutuspalkkion merkitys ollut Suomessa. Sillä on nimittäin saatu autokantaa turvallisemmaksi, on saatu nimenomaan ilmastovaikutuksia ja sillä on saatu vaihtoon nimenomaan vanhempia autoja. Se on katsottu nimenomaan tutkimustenkin mukaisesti erittäin hyväksi ratkaisuksi silloin aikoinansa. Harmi vain, että sitä ei ole pystytty jatkamaan. Suosittelen, että sen hyöty arvioitaisiin.

Mutta sitten vielä ihan lopuksi totean, että ainoa, mitä minä todella vahvasti kritisoin tässä lisätalousarviossa, on nämä opettajien palkkausasiat. Entisenä opettajana sanoisin näin, että ei opettajia valitettavasti voi palkata kertaluontoisesti kertaluontoisilla rahoilla tällaisessa tilanteessa, kun meillä on valtava pula opettajista toisen asteen koulutuksessa. Valitettavasti viime kaudella jouduttiin paljon leikkaamaan. Se oli yhteisesti sovittu, että näin tehdään. Ei se ollut minkään yksittäisen puolueen keksintö, vaan silloin oli taloudellinen tilanne Suomessa heikko. Silloin jouduttiin vähentämään ammatillisen koulutuksen opettajien määrää. Nyt sitä pitää nostaa, se on aivan oikea periaate, mutta valitettavasti sitä ei kyllä voi nostaa millään kertaluontoisilla, kun me tarvitsemme ne opettajat sinne pidempikes-
toisesti.

Mutta kiittäen hallitusta näistä liikenneinvestoinneista.

18.33 Mauri Peltokangas ps: Arvoisa rouva puhemies! Kuten tuossa edellä edustaja Risikko mainitsikin hyvin, työllisyyden kannalta liikenneverkko ja perusväylät ovat erittäin tärkeitä. Olen täysin samaa mieltä, ja varmasti me kaikki olemme. Ne työllistävät ja sitä kautta antavat yrityksillemme mahdollisuuksia.

Punkt i protokollet PR 21/2019 rd

Lähtisin kuitenkin tammikuussa tehdyn tutkimuksen mukaan ja toteaisin, että meillä on tuossa naapurimaa Ruotsi, jossa liikenteestä veroina ja maksuina kerätystä noin 9,6 miljardista palautuu perusväylänpitoon ja liikenteen investointeihin noin 53 prosenttia, kun se Suomessa 8 miljardista on noin 19 prosenttia. Minä näkisin, että tässä olisi ollut hallituksen sekä tietenkin koko eduskunnan jo kymmeniä vuosia sitten hyvä lähteä yhdessä katsomaan niitä keinoja, joilla saavutettaisiin hiukan tuota läntistä naapuria, koska tämä jos jokin on kansalaisten mielestä yksi sellainen mörkö, että mihin ne rahat menevät, koska valtio kerää 8 miljardia autoilun erilaisista maksuista rahaa ja korvamerkitsee siitä 19 prosenttia siihen, mihin se kerätään, eli noin 80 prosenttia johonkin muuhun.

Minä lähtisin sellaisesta ajatuksesta, olisiko kenties järkeä ajatella, että jos me keräämme näitä varoja yhä sillä nimikkeellä, että ne ovat tiestön kunnossapitoon, niin käytettäisiin se kokonaisuudessaan tai ainakin noin puolet siitä siihen tarkoitukseen. Uskoisin, että tämä jos jokin olisi sellainen hyvä tarkastelun paikka myöskin siihen käyttötarkoitukseen, niin että voisimme yhdessä — ihan koko eduskunta — pohtia niitä prioriteetteja, minne kannettuja veroja tulevaisuudessa käytetään. — Kiitos.

18.36 Sheikki Laakso ps: Arvoisa rouva puhemies! Tuosta verohommasta annoin äsken vinkkiä ja vielä sen verran, että on totta, mitä edustaja Risikko sanoi noista tilastoista, mitä autoalan keskusjärjestöt ovat esittäneet. Niitä tulee minullekin sähköpostiin ihan jatkuvala syötöllä. Minä näen kyllä niistä hienosti — jos niihin vain tuijottaa ja lukee niitä, niin ne hän näyttävät juuri siltä — että rahaa on tullut ja autokanta on uudistunut.

Olen itse alalla, 2 000 romuautoa vuosittain otetaan firmaamme vastaan tai kerätään. Meidän yrityksemme on hyötynyt tästä romutuspalkkiosta taloudellisesti paljonkin, mutta siitä huolimatta, kun me näemme siellä kentällä, kuka porukka sitä tuo ja millä tavalla se homma hoituu, olen vain kauhulla katsonut, miten autoalan lobbarit ovat saaneet puhuttua silloisen ministerin ympäri lähtemään tällaiseen humpuukiin mukaan.

Olen kyllä käytettävissä jatkossa aika paljon tämän alan jutuissa ja haluan kyllä mieluusti saada preppausta omaan osaamattomuuteeni alastani, jos siihen on tarvetta, eli ilman muuta kahdenkeskisiin tai kolmenkeskisiin tai mihin tahansa olen valmis lähtemään. Tuon mieluusti oman näkemykseni esiin ja näytän ne gäpit, mitä niistä autoalan keskusjärjestön tekemistä tilastoista löytyy. — Ei muuta, kiitos.

Riksdagen avslutade debatten.

Riksdagen remitterade ärendet till finansutskottet.